

ПОЛИТИКИН

Немачка 5.80 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Аустрија
40.00 ATS, Шведска 28.00 SEK, Македонија 65.00 DEN,
Словенија 250 SIT, Русија 3.50 USD, Хрватска 12.00
HRK, БиХ 2.00 KM, Грчка 750 GRD, 2.00 ЦГ DEM

ISSN 0032-339-x

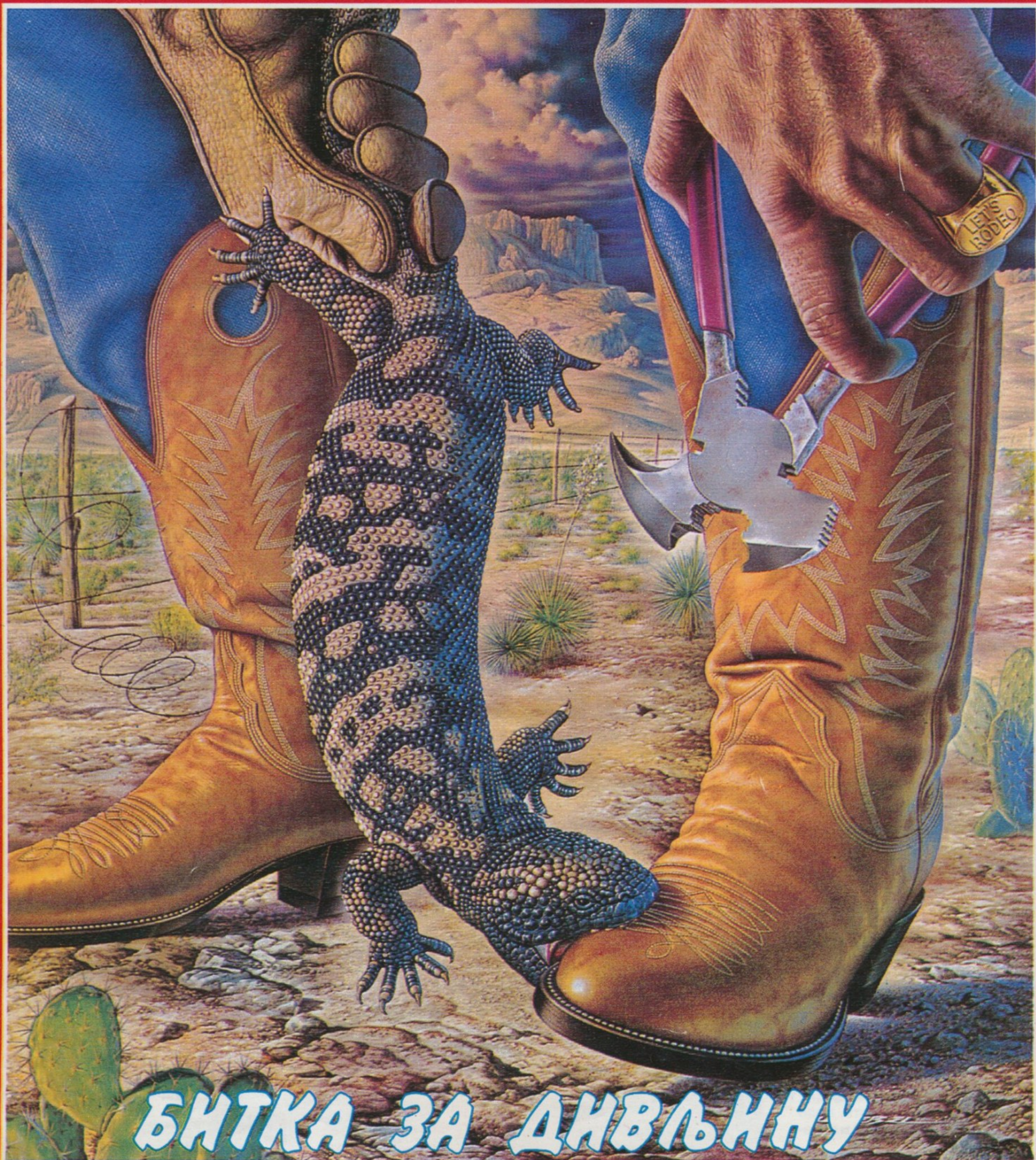
9 770032 339010

\$3.90

ЗАБАВНИК

6. 4. 2001. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIII • ЦЕНА 40 ДИНАРА • БРОЈ 2565

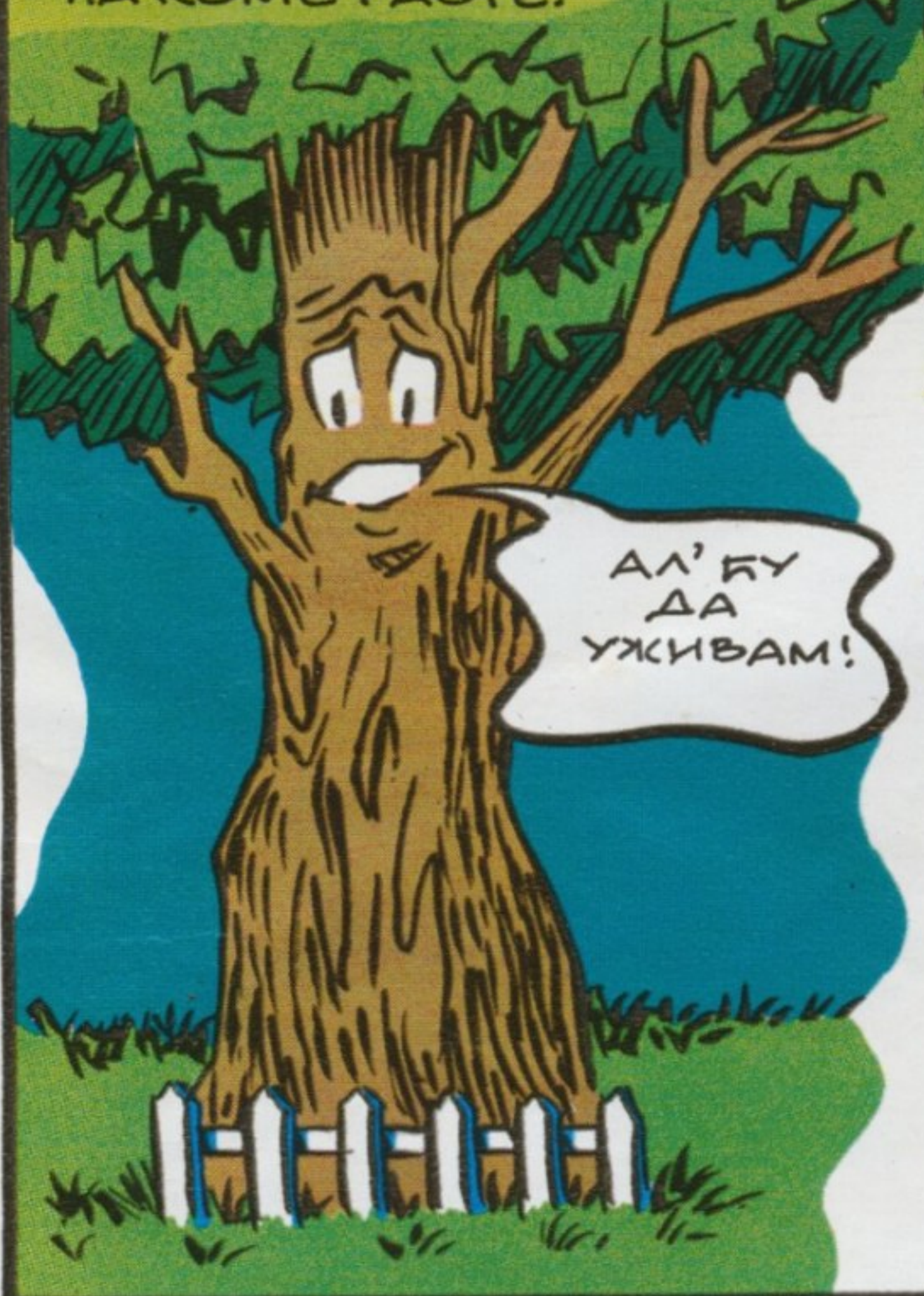

БИТКА ЗА ДИВЉИНУ

За све од 7 до 107

ЈЕДАН ХРАСТ НАСЛЕДИО ЗНАОСТАВШТИНУ

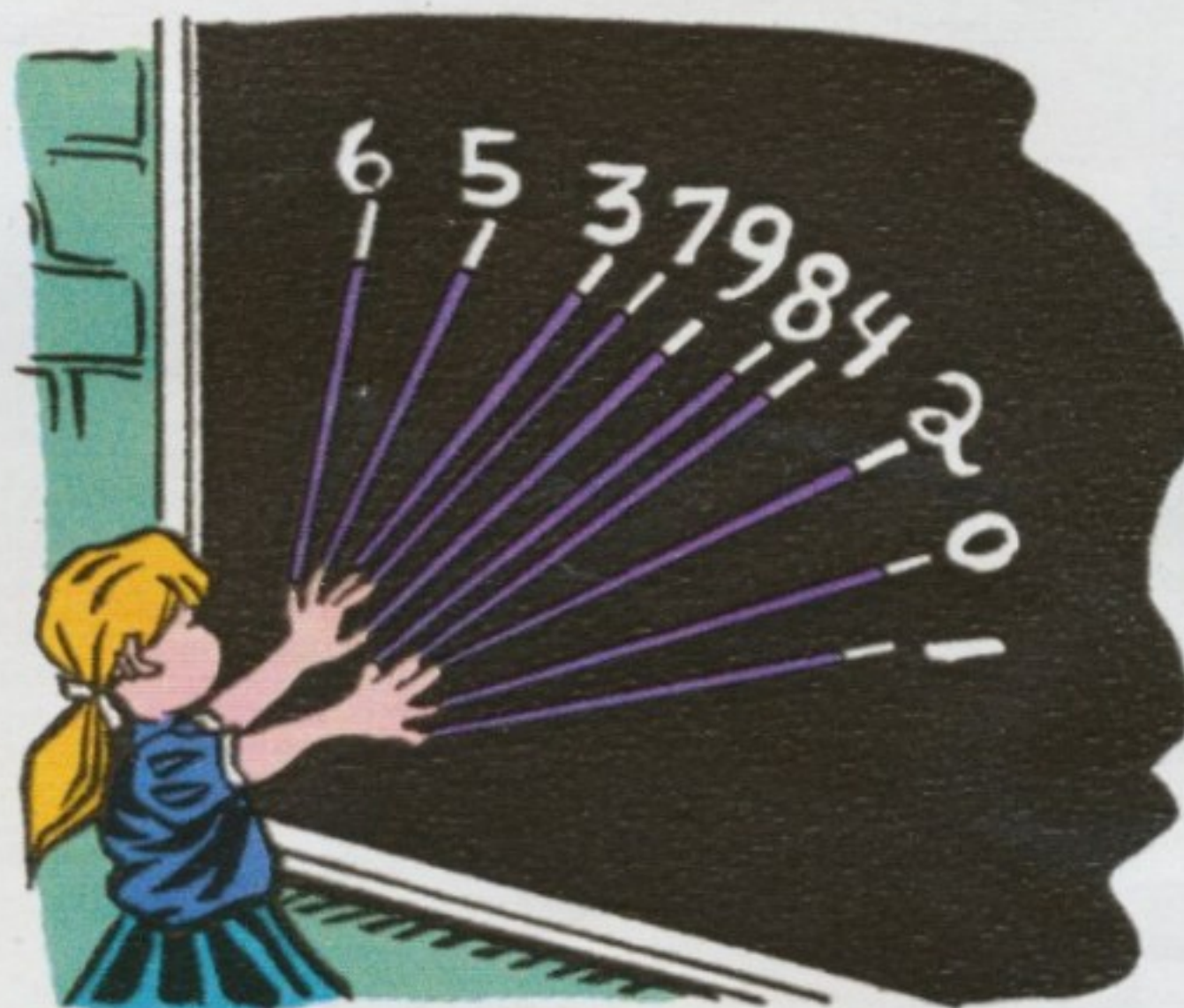
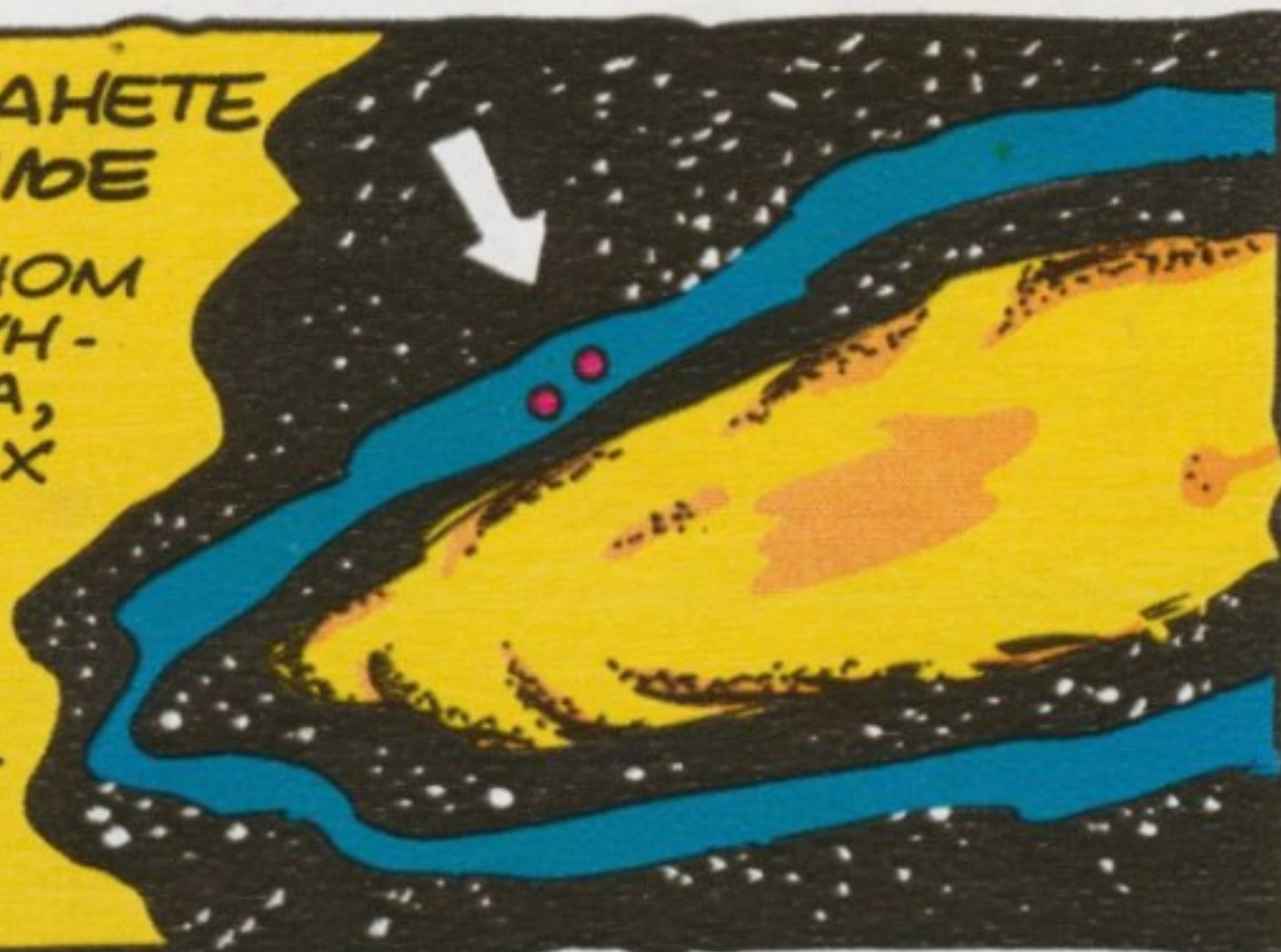
ПРОФЕСОРА ЏЕКСОНА ИЗ
АТИНЕ У ЦОРЏИЈИ УКЉУЧУ-
ЈУКИ И ЗЕМЉИШТЕ
НА КОМЕ РАСТЕ.

АЛ' КУ
ДА
УЖИВАМ!

ДВЕ НОВЕ ПЛАНЕТЕ ВЕКЕ ОД ЗЕМЉЕ

КРУЖЕ У МЛЕЧНОМ
ПУТУ ИЗВАН СУН-
ЧЕВОГ СИСТЕМА,
А ОТКРИЛИ СУ ИХ
1994. ГОДИНЕ
АСТРОНОМИ
СА
УНИВЕРЗИТЕТА
У ПЕНСИЛВАНИ-
ЈИ.

10 РАЗЛИЧИТИХ БРОЈЕВА ИСТОВРЕМЕ- НО

МОЖЕ ДА
НАПИШЕ
НА ТАБЛИ
ТЕА АЛБА
ИЗ
НЕМАЧКЕ.

●●● тек излегли крокодил-
чић три пута је већи од јајета
из кога је изашао ■

●●● у средњем веку у Енгле-
ској је било уобичајено да се
пиво служи и уз доручак ■

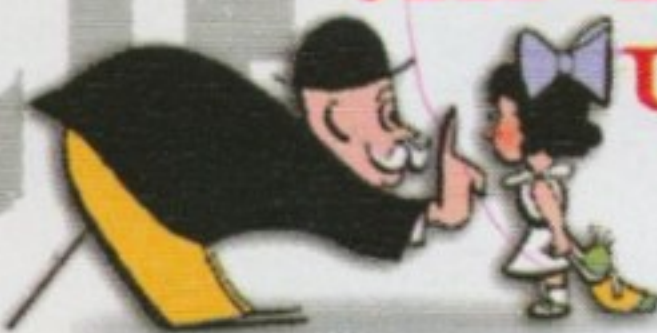
●●● одрасла електрична је-
гуља, дугачка од метар и по
до два метра и десетак центи-
метара, производи електри-
цитет од око 600 волти којим
би могла да ошамути коња ■

●●● откако је 1937. године
отворен за саобраћај, са мо-
ста Голден Гејт у Сан Фран-
циску скочило је више од
1200 самоубица. Преживело
је само 23 ■

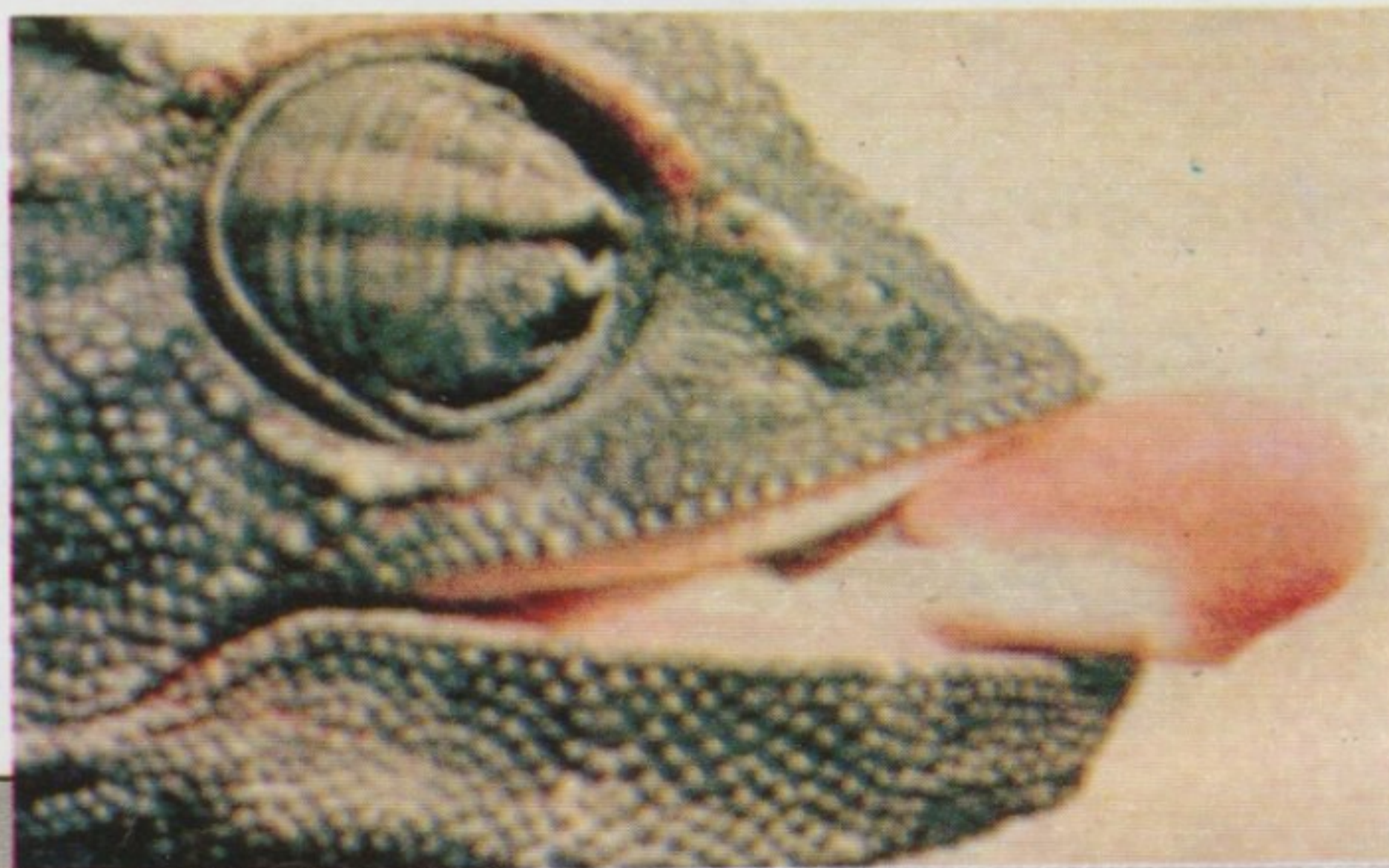
●●● група научника са Ка-
лифорнијског универзитета
и стручњаци фабрике „Мер-
цедес“ дошли су до закључ-
ка да су јаркожути и светло-
плава боја највидљивије на
друму ■

●●● готово 97 одсто воде на
нашој планети или је слано
или није за пиће, 2 одсто је
„заробљено“ у глечерима и
сантама леда. Остаје нам, да-
кле, само један одсто воде
коју користимо за пиће и оста-
ле потребе ■

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

●●● очи камелеона међусобно су
независне и он у истом тренутку
може да посматра две
сасвим различите
ствари ■

●●● „Домино“, ланац пицери-
ја познат широм Сједињених
Америчких Држава и Европе,
потрошио је 1999. године 69,5
милиона килограма сира, 4,6
милиона килограма свежих
печурака, 3,8 милиона кило-
грама шунке, 2,3 милиона ки-
лограма лука и милион кило-
грама сланине ■

●●● у 18. веку постојале су по-
себно израђене лепезе, наме-
њене женама из виших слојева,
са дршком у коју су могле да
ставе тканину или хартију за-
треба ли им кад оду у тоалет ■

●●● чим дођу на свет, кобре
могу да угризу и усмрте не-
пријатеља. Једна кашичица
отрова ових змија може да
убије 165 особа или 160.000
мишева ■

●●● у доба прохибиције, за-
бране точења алкохола која
је у Америци трајала од 1920.
до 1933. године, најмање
1565 особа умрло је од лошег
алкохола, на стотине је осле-
пело, многи су убијени у суко-
бима банди које су кријумча-
риле пиће, а полиција је годи-
шње хапсила најмање 75.000
људи ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЧУБУ

**Био је то
крај зарастао
у шевар, пун
бара, с трошним кућицама
и дућанима, у ком је
највише било веселја и
песме која се орила
до зоре**

Најстарији Београђани тешко да би данас могли да омеђе Чубуру. Нису то могли ни некадашњи становници тог краја који су волели своју Чубуру цветних башта, нахерених кућица, кривудавих сокака и безброј кафаница у којима се песма орила до зоре. Понекад се чинило да Чубурци ништа друго не раде него само певају. За план о уређењу нису марили, па је за њих Чубура била крај где им се душа простире. Били су у праву јер је тек 1905. и 1907. године Министарство грађевина грађевинско уређење пренело на општину вароши Београда која је тада Источни Врачар поделила на Енглезовац, Грантовац, Булбулдер и Чубуру и придружила Београду.

Каснији планови под Чубуром су подразумевали крај између Улице Максима Горког, Јужног булевара и Браничевске. Почетак је био паркић где се завршава Крунска улица код Каленићеве пијаце.

Чубурци се не дају, сматрају да је срце овог боемског краја Улица 14. децембра, некадашња Приштинска, где је давно, на имању државног совјетника Стевана Миљковића, и то на самом почетку улице, стајао плитак бунар из кога је извијала вода. Како Турци плитак бунар називају чубура, цео крај обрастао шеваром назван је Чубура!

Отказали музичари

Чубура је брзо насељавана јер њени житељи нису били захтевни. Никле су кућице, дућани, механе и... кафане. У

„Трандафиловићу“, „Топлицама“, „Струги“, „Новој Србији“, „Чубури“... зора је дочекивана уз свирку циганске капеле.

У једну од тих кафана навратио је својевремено и наш велики математичар Михаило Петровић, познатији као Мика Алас. Још као гимназијалац сјајно је свирао виолину, а жеља за свирком није га напустила ни касније када је постао професор Велике школе.

Газда кафане, Циганин, био је смртно озбиљан. Видело се – нешто га мучи. Нећкао се, нећкао, па најзад пришао математичару и скрушено му се обратио знајући да свира виолину.

– Гос'н Мико, да те нешто замолим. Уговорио сам за вечерас бал Цигана, места у кафани прод'о, и све је у реду, чак сам и музичкој капели капару дао, ал' шта вреди, отказали ми музичари! До вечерас да нађем друге на могу па да се убијем. Можеш ли ти, љубим те у око, да скупш твоју капелу? Платићу ти, а имаш и бакшиш и плус да твоји музиканти једу кол'ко хоће! Овог што седи с тобом немо' да доводиш, он ништа не зна!

Математичар се мало замислио. Зашто да не направи шалу?! Пружио је Циганину руку и озбиљно рекао:

– Важи! Ту сам с капелом у седам ве-

черас! Исплата када се заврши бал!

Окупио математичар пријатеље и увече дошао у кафану. Свирало се, певало, играло. Слатко су се забављали Микини пријатељи. Пред зору су се уморили. А и Цигани се потукли. Како Мики Аласу и његовим „свирачима“ није било до зараде, нити су намеравали да наплате уговорену цену од 25 динара за ноћ, неопажено су се извукли из гужве и стругнули низ улицу.

Била је то ноћ коју никада нису заборавили.

Пијаца на гувну

Једни тврде, други одричу да Чубури припада и позната Каленићева пијаца. Никла је на гувну, некад ледини, које је припадало Владимиру Влајку Каленићу. На том месту продавано је сено и слама. Сеном су храњени коњи који су у старом Београду коришћени као запрега. Вукли су такси, трамвај, чак и цистерне за прање улица. И слама је била веома тражена јер су у то време многи Београђани спавали на сламарици. Душек су могли да приуште себи само богаташи!

Посао са сламом и сеном на гувну је цветао, али Влајку је зараду доносила и израда најфинијих чизама. Тако је стекао почетни капитал. А онда је дошао један срећан дан.

Таквог једног дана Влајко Каленић, родом из села Малог Мокрог Луга, за-

– Извините, господине, али ја сам папуција, никада у животно нисам ставио ногу у чизму, а камоли направио нове!

Пашић није волео расправе, поготово не да му мали, обичан човек одбије послушност. Наљутио се и запретио Влајку да ће му затворити радњу. Тада се наљутио и мајстор Каленић.

Нашао је иза својих леђа неке старе новине, раширио лист, језиком овлажио мастиљаву оловку и рекао:

– Скините ципеле и ставите ноге на новину да вам узмем меру!

Када је оловком обишао оба стопала, мрзовољно је рекао:

Попрсје
Влајка
Каленића
на фасади
зграде у
Светогорској 12

– Дођите сутра у подне по чизме! Шта испадне, испашће, не гарантујем! И да знате, коштаће вас двоструко скупље него код осталих сарача у вароши!

Пашић је опет погладио браду и напустио радњу. Сутрадан је послао слугу по чизме. Запрепастио се кад их је пробао: биле су то најудобније чизме које је икада обуо. А правили су му их у Бечу, Паризу, све врсни мајстори.

Каленић је чекао од Пашића било какву вест о томе како су „испале“ чизме. Обузимала га је зебња, није Пашић било ко... После неколико дана згрануо се: војно министарство наручило је за потребе гардијских јединица неколико стотина пари чизама од Влајка Каленића! Помиње се да је касније чак наручено пет хиљада пари!

Оставио отечеству

Без обзира да ли је прича о чизмама истинита или је само анегдота, извесно је да је Влајко Каленић био богат човек и да имовину није могао да стекне бавећи се само папуцијским занатом. Трговао је на велико. За разлику од других трговаца који су куповали куће у вароши, он је куповао земљиште. Постоје посредни архивски подаци из којих се изводи закључак да је њему припадао простор и око болнице „Драгиша Мишовић“ на Дедињу.

Несумњиво је да је име Влајка Каленића тесно повезано с Чубуром. Влајко и његова жена Милева нису имали деце. Умро је 1908. у педесет седмој години. Сахрањен је на парцели број 4 Новог гробља. Супруга Милева подигла је заједнички споменик од шведског гранита. Како је све своје имање Влајко завештао своме народу, основана је Задужбина Влајка Каленића при Београдском универзитету. Из тог фонда подигнута је 1935. године и троспратна стамбена зграда. На фасади изнад улазних врата налази се попрсје израђено од бронзе, дело вајара Драгомира Арамбашића.

Постоје поуздани подаци да је Каленићу припадао данас скуп простор између Каленића пијаце, Улице Саве Ковачевића и Каленићеве улице■

Миленко Тодоровић

кључан у својој радњици завршавао је посао који му је заостао. Био је занатлија, папуција, и управо је украшавао неколико пари папуча које је већ требало да испоручи муштеријама. Како је био нерадни дан, недеља ваљда, сви у граду закључали су дућане, само је Влајко радио кришом, морало се. Завесица на вратима радње заклањала га је од погледа пролазника. Радњица се налазила на почетку Синђелићеве улице, недалеко од данашње пијаце.

Занесен послом Влајко се опустио. Неком напољу учинило се да из радње допире неки шум, па закуцао на врата. Незнанац је био упоран и Влајко је морао да отвори. На прагу је препознао нашег познатог политичара и вођу Радикалне странке Николу Пашића. Гладећи дугу браду, Пашић је изненадио Влајка:

– Видим, радиш! Зато и навратих, ко велим помоћи ћеш! Требају ми нове чизме, гледам нешто ове своје и тек данас приметим да су се похабале! Наручио бих ја код сарача, али чизме ми требају хитно, сутра морам да их имам!

Велики број људи пати од несанице и то из најразличитијих разлога: једни због болести тела, а други због болести душе. Ноћу често не могу да спавају ни алкохоличари, особе које имају повишен притисак... па ни многи заљубљени нису у стању да умире лупање срца и бар накратко склопе очи. Да ли би музика могла да помогне док им у мраку навиру све могуће, можда и најцрње мисли? Гроф Херман Карл фон Кајзерлинг (1696 – 1746), руски амбасадор у Саксонији, некада давно, средином 18. века, чврсто је веровао у велику, исцелитељску моћ музике, а посебно оне коју је писао Јохан Себастијан Бах, кантор цркве Светог Томе у Лајпцигу.

Слабог здравља и осуђен на посао који вероватно није одговарао његовој осетљивој души, гроф је за живота у Дрездену од 1733. до 1746. у служби имао и личног чембалисту, дечака Јохана Готлиба Теофируса Голдберга (1726 – 1756), несумњиво веома обдареног музичара. Млади Голдберг, касније угледни чембалиста и композитор, усавршавао се управо код славног композитора Јохана Себастијана Баха (1685 – 1750). Гроф Кајзерлинг био је врло задовољан свирањем Јохана Голдберга, али је ипак тражио од Баха да му напише неку другу, нову посебну музику. Композицију која би просветлила његов ум и олакшала узнемирујуће мисли током бесаних ноћи које је, очајан, проводио. Херман фон Кајзерлинг па-

Да ли су Варијације на тему сарабанде успевале – некада давно, средином 18. века – да успавају грофа Фон Кајзерлинга и како је ту теорију Бахову композицију свирао петнаестогодишњи чембалиста Јохан Готлиб Теофирус Голдберг по коме је касније и добила име

тио је од несанице. Из којих разлога, то данас можемо само да нагађамо.

Љупка сарабанда

Када му је Јохан Себастијан 1741. или 1742. године донео љупку „Арију“, односно „Сарабанду“ са тридесет варијација, гроф је био пресрећан. Композиција је имала веома дуга-

МУЗИКА ПРОТИВ

чак назив, међутим, Бах је касније назвао по свом ученику који је, усталом, први и свирао. Сценарио ових варијација крајње је узбудљив и подсећа на сам живот: „Арија“ се појављује на почетку и на крају дела, после фантастичног, истовремено болног и муко-

тија стања душе. Прелепа у својој једноставности, „Сарабанда“ напоследку поново, сасвим тихо, помаља своје дивно лице и то је крај.

Млади Голдберг варијације је свирао најчешће ноћу, док је гроф лежао у постели. Фон Кајзерлинг би само кратко ретрпног пута кроз најразличи-

ТАЈНА НЕДОВРШЕНОГ ПОРТРЕТА

Како је Јохан Себастијан Бах успео да остави тако огроман опус? Да за живота напише тако велики број врхунских дела, а имао је чак двадесеторо деце – многа су, нажалост, убрзо по рођењу умрла? Бахов став према времену и стваралаштву, према животу самом, његова посебна усредсређеност и могућност да прикаже оно што није опипљиво, то је још једна од тајни коју је за собом оставио велики немачки композитор барока.

Одговор донекле даје прича о Баховом портрету који се и данас чува у Лајпцигу. Портрет је начинио Елијас Готлиб Хаусман, дрезденски дворски сликар. Многи портрети које је насликао и данас красе Градску кућу у Лајпцигу. Посетиоце задивљује занатска тачност и мноштво детаља на Хаусмановим сликама, у складу са обичајима епохе. Међутим, једино Бахов портрет изгледа крајње недовршено, као да је урађен на брзину... Кустоси галерије имају једноставно објашњење. Они чувају жалбу ликовног уметника Хаусмана у којој каже како композитор никада није имао времена да позира: увек је журио, музика га је непрестано позивала... Није желео да губи време■

је". Да ли је композиција, истовремено једноставна и тешка, говорећи непосредно о времену и вечности, успевала да га успава?

Нешто се свакако догађало током тих ноћних часова у срцу и мислима амбасадора док је слушао музику за чембало. Али много је данас оних којима је тешко да поверују како је петнаестогодишњи чембали-

ШТА ЈЕ САРАБАНДА?

Сарабанда је игра, односно плес источњачког порекла. У доба ренесансе са Истока долази у Шпанију, а потом у Италију. У Француској се јавља на самом крају 16. века, а у Енглеској у 17. веку. Сарабанде су писали многи ре-

несансни композитори музике за лауту и вихуелу. Под називом „зарабанда“, у почетку је била солистичка игра помало ласцивног и изразито еротског садржаја, па није уживала углед у озбиљним музичким круговима. Средином 17. века сарабанда постаје спори став музичке свите.

Сарабанде су писали сви мајстори барокне свите. Највреднији примери остали су управо они у склопу инструменталних свита немачког композитора Јохана Себастијана Баха. Бројни поклоници Бахове музике сматрају да су сарабанде најдирљивији ставови његових инструменталних дела, па тако и „Голдберг варијација“■

НЕСАНИЦЕ

ста могао ваљано да свира тако тешку композицију. Треба имати на уму да је за живота Голдберга и његовог учитеља свакодневица другачија него данас: није било ни електрике нити сијалица, па је дан почињао онда када се помањало сунце, а завршавао са последњим кањима воштаних свећа.

Није било ни топле воде, фрижидера, ни машине за прање веша, аутомобила, ни телевизијских серија, компјутерских игара, свега онога што је направљено да би нам „продужило“ време и олакшало живот, а испоставило се како углавном доприноси губљењу времена. Зато није било изазова за дан-

губу, па ни за младог Голдберга који је тако могао потпуно да се усредсреди на своје свирање. Није било заглушујуће буке која нас сада окружује: музика се, сумње нема, сасвим другачије чула.

Један од највећих пијаниста у историји музике Канађанин Глен Гулд говорио је да тема сарабанде не означава судбину ове чувене композиције, већ само њен почетак и крај. Варијације описују круг, њих стога не треба свирати као праву линију. Уколико је композиција добро деловала као

ник и прави чудак који је последње године провео затворен у хотелској соби свирајући и снимајући, не општећи готово уопште са људима. У сваком случају, далеко од позорнице и признања јавности, али близу Баха. На његовом надгробном споменику у Торонту уклесани су почетни тактови „Арије“ из „Голдберг варијација“... Чак осамдесет минута траје тумачење истог дела, такође славног пијанисте Данијела Баренбојма. Однедавно се често говори и о најновијем издању „Голдберг варијација“ које свира Мареј Пераја.

Остало је неразјашњено пи-

ЧЕМБАЛО, ПРЕТЕЧА КЛАВИРА

Чембало – скраћеница од италијанске речи „клавичембало“ – можда је најзначајнији жичани инструмент са диркама у музици 16. 17. и 18. века. У доба касне ренесансе и барока незаобилазни је део камерних састава и оркестара, али и солистички инструмент. Спомиње се већ у трећој деценији 14. века, а одмах потом постаје веома популаран музички инструмент. Дугуљастог облика, налик крилу птице, жице чембала (некада прављене од овчијих црева, од племенитих метала или бакра) стоје усправно према клавијатури, односно диркама. Има и две или три клавијатуре, зависно од величине инструмента. Прелажењем с једног мануала (клавијатуре) на други, постизала се промена боје тона. Тон чембала је јасан, сребрнаст. Крајем 18. века чембало почиње да губи свој положај уступајући место клавиру који боље одговара промени музичког стила и новим изражајним захтевима музичког извођења. У музејима и збиркама и данас се чувају раскошно израђени примерци чембала са дрворезом и богато осликани■

некакав прашак за спавање или пак успаванка, тешко је поверовати да је дечак свирао са свим узнемирујућим и горким садржајима које носи...

Између снова и несанице

И данас, највећи светски пијанисти мере се по томе како су свирали ову музику против несанице. Извођења трају различито, зависно од тога како им уметници прилазе. Од 37 до 80 минута. У музичким круговима постоји мишљење да је најлепше тумачење „Голдберг варијација“ дао чувени Глен Гулд, сјајни умет-

тање како треба свирати „Голдберг варијације“: као музику за интелект или као љупку успаванку. Или тако да обједињује и једно и друго. Непосредна веза између снова, недостатка снова и интелекта свакако постоји, то су сви, на овај или онај начин, некада искусили. Али, како решити ту загонетку? Сва је прилика да је Бах то могао. Да ли је то успео млади чембалиста Голдберг или било ко после њега? Најбоље је пажљиво ослушкати Бахове музичке поруке. Можда ће се једнога дана ukazати решење ■

Мирјана Опњановић

седам

И ОВО ЈЕ СВЕТСКО ЧУДО

ЦАРСКИ БЕДЕМ

Северну Енглеску пресеца

мало познати одбрамбени зид дугачак 117 километара. О чему се ту ради?

Стари Римљани били су моћни освајачи, али и изузетни гради-тељи. Између многих грађевина и споменика које су подизали по свом огромном царству спада и један од највећих одбрамбених али и инжењерских подухвата – чувени Хадријанов бедем који већ 2000 година подсећа на Римско царство и његову некадашњу моћ. Римљани су, наиме, 43. године освојили и Британију, али када је 117. године Хадријан дошао на власт наследио чувеног Трајана, одлучио је да заустави ширење Римског царства не би ли средио државу. Желео је да у њој влада мир. Четрдесетједногодишњи владар

зато је наредио да се на северу Енглеске подигне велики одбрамбени бедем који је требало да ову далеку римску провинцију штити од упада Пикта и Шкота са севера. Бедем, подизан између 122. и 130. године, вијуга читавих 117 километара од Солвеја на западу Острва до Волсенда на реци Тајн на истоку, односно до њеног ушћа. Висок је пет а широк око 3 метра. За његову изградњу нису били задужени робови, већ најбољи војници.

Овај бедем у ствари је само део читавог система утврђења, а многи делови могу и данас да се виде. На бедему су, на размацима од 1,5 километара, подигнуте

мале војничке постаје, а између њих налазиле су се осматрачнице. Осим тога, подигнуто је и 16 тврђава у којима су боравили легионари задужени да чувају ову римску провинцију. Свака тврђава је, иако подигнута по одређеном плану, ипак непоновљива целина.

У Волсенду, само десетак минута од Њукастла, на истоку, налази се Сегедунум, најцеловитија ископана римска тврђава са обновљеним купатилом, недавно отворена за јавност. А у Честерсу, у тврђави у којој је боравила римска коњица, бедем је „прегазио“ реку Тајн. Поред реке такође је подигнуто купатило налик на оно у Сегедунуму. Најзначајније иско-

пине које су ту нађене данас могу да се виде у малом месном музеју – статуе, жртвеници и предмети за свакодневну употребу подсећају на давну прошлост старих римских војника којима је ова тврђава била други дом. Многи од њих и умрли су овде не дочекавши да се врате у своју домовину.

Са пропашћу Римског царства и овај чудесни бедем пао је у заборав, осим као неисцрпни рудник за градњу кућа. Тако је било све док почетком 19. века Џон Клејтон, адвокат из Честерса, није отпочео ископавања■

М. Мајсторовић

ПОДАТЦИ
ЗАБАВНИК

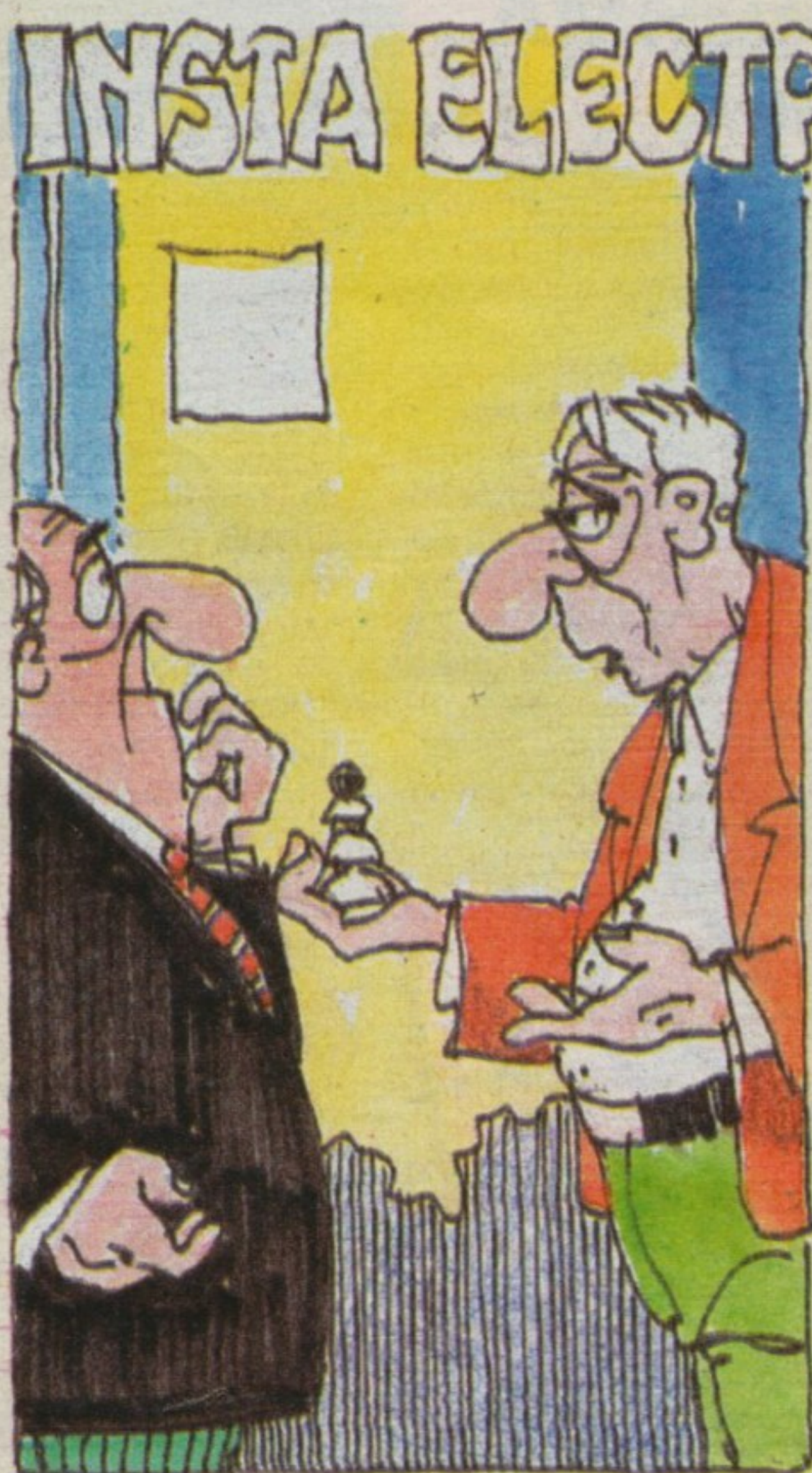
6.4.2001.

МА ОДШТЕТА

Санди Гургијату, пензионер из Букурешта, одлучио је да тужи своје бивше предузеће „Инста електрик“ јер га је, каже, током 30 година толико изабљивало да је кући долазио потпуно изнурен од посла. А тако сломљен није могао да се посвети игри коју је волео више од свега.

– Шах је мисаона игра, а ја, учен и паметан човек, по струци инжењер, нисам био у стању да после радног времена одиграм иоле вредну партију – каже шездесетседмогодишњи Гургијату.

Његови адвокати сматрају да ће сигурно добити спорш

ЧУДА

Крајем прошле године главни добитак норвешке националне лутрије у износу од 470.000 долара припао је Алфу Бјернсену. Обрадовао се као и сваки срећни добитник, али, како пишу новине у Бергену, велики део тог новца морао је да потроши да би сачувао предиван поглед који се на море и марину пружа из старе породичне куће Бјернсенових.

Пре него што му се срећа осмехнула, Бјернсен је чуо да се једно грађевинско предузеће спрема да на земљишту испред његове куће, а изнад оближње марине, подигне неколико зграда. Сневеселио се јер зграде би му заклониле поглед на мали залив. Био је тужан, али и свестан да то не може да спречи. А онда се догодило чудо...

Кад је чуо колико је добио на лутрији, Бјернсен је без размишљања одлучио да учествује на лицитацији за грађевинско земљиште, па шта кошта да кошта. И коштало га је. Читавих 200.000 долара!

– Морао сам да спречим да ми се „испред носа“ подигну те зграде. Није ми жао новца. Сачувани поглед мојој породици и мени значи много више.

А на грчком острву Тинос, 130 километара од Атине, још трагају за добитником највећег износа у историји грчке лутрије. Победнички тикет с бројевима 22, 31, 35, 37, 39 и 11 извучен је на Бадње вече, али се срећник који би требало да подигне осам милиона долара још није појавио нити огласио.

Ово мало острво са око 10.000 становника називају иначе „острвом чуда“ јер се у цркви Девице Марије догађају, тврде житељи Тиноса, чудесна исцељења. Али, чудом сматрају и овај највећи згодитак на лутрији. Сумњичавији мисле да може да се догоди још једно чудо: да се добитник уопште не појави јер је добитни листић можда изгубиош

МАГИЧНА

Господин Мик Хален из Мелбурна одлучио је, после два неуспела брака, да срећу окуша и трећи пут. Својој изабраници необичног изгледа поклањао је сваки слободан тренутак, па претходним супругама није било тешко да га напусте.

Ко је та толико обожавана? Магична кутија звана „Сони“ телевизор. – Она ми пружа небројене сате ужитка без звоцања, викања и приговарања, а и кошта ме много мање – каже младожења који је на венчање позвао свештеника, кумове и пријатеље, па с магичном разменио чак и бурме – једна је остала на телевизору, а друга је на Халеновој руциш

Илустровао Зоран Петканић Петко

ПРОЛЕЋЕ У БРДИМА АУСТРАЛИЈЕ

Кад се помене Аустралија, свако ће се сетити кенгура, вероватно коале или можда кљунара. Међутим, овде живе и квол, буди, војли, бетонг, билби, нумбат, валаби и многе друге јединствене животиње којих нема нигде другде на свету. То су имена угрожених животињских врста којима прети истребљење. Аустралијско копно давно се одвојило од других континената, у време када су

животиње. Овај сусрет био је погубан за домаћу аустралијску фауну.

Некада давно нумбати – пругасти торбарски мравоједи – били су распрострањени и бројни у целој јужној Аустралији. Међутим, број им се смањивао и 1982. године стање је постало опасно. Рачунало се да је у природи преостало једва око 300 ових љупких животињица величине веверице. Чувени британски природњак

сара! Срећом, ово злослутно предвиђање ипак се није остварило и нумбати су данас нашли уточиште у Скоши, Варавонгу, Јокамури и другим резерватима за дивљи свет Аустралије. И не само они.

Скоша – последње уточиште

Неких 850 километара западно од Сиднеја и 500 километара североисточно од Аделаиде налази се резерват Скоша, „даље од ничега“ по речима чувара који воде рачуна о животињама. Црвени песак и прастари еукалиптуси богомдано су

Скоша је дело човека који је са 25 година постао милионер тргујући напуштеним кућама, са 29 је одбранио докторат и две године касније постао професор математике на Флиндерс универзитету у Аустралији да би петнаестак година касније напустио ово добро плаћено место и потпуно се посветио заштити природе и аустралијских животиња. Име му је Џон Вемсли. То је људина од готово 190 центиметара висине, снажних, препланулих руку и лица, са дугом сивобелом брадом попут жбуна и капом од – одране мачке. Када се с том

БИТКА ЗА

На само једном континенту у последњих 200 година двадесет врста сисара је изумрло, још дванаест их је на рубу опстанка, а до 2025. године око стотину врста може да нестане

ДИВЉИНУ

на Земљи били распрострањени примитивни сисари – торбари. Они су се, издвојени, развијали више од 40 милиона година и преживели су на овом заборављеном континенту – острву све док бели досељеници нису донели са собом и своје

Дејвид Атенборо предвиђао је да ће то бити прва следећа врста која ће нестати са лица Земље. Аустралија се тада већ стидела срамног рекорда да је једина земља и континент на ком су само у протеклих десет година изумрле две врсте си-

окужење за нумбате. Осим њих, на приближно 750 km² живи и бар дванаест угрожених аустралијских животиња међу којима торбарски скочмиш, валаби с клинастим репом, ретка врста торбарског пацова и друге.

капом први пут појавио на додели цењене јужноаустралијске туристичке награде 1991. године, запањено је присутне и стекао надимак „човек-мачка“. Он је и данас ноћна мора за све аустралијске љубитеље мачака. Ипак за многе друге он је савремени јунак – заштитник природе. Чак је и чувени енглески ботаничар Дејвид Белами рекао за њега: „То што Вемсли ради будућност је заштите природе.“

Човек-мачка је својим новцем купио земљу за свој први приватни резерват, Варавонг још 1969. године, а 1993. основао велику фирму за очување природе Earth Sanctuaries Ltd.

Скоша, као и други Вемслијеви приватни резервати, окружен је високом оградом коју надгледају компјутери и у њему се немилосрдно пуца на зеце, лисице и мачке, колико год то звучало необично сваком ко воли животиње. И што

Такозвани црвени кенгур у време одмора. По изразу „лица“ или пева или зева.

Гео – један од угрожених

**Стари
мачак
с мачјом
капом
— Џон
Вемсли**

века, а мачке су на аустралијско копно доспеле још пре 400 година, највероватније спасавајући се са холандских једрењака који су се насукали на аустралијске западне обале. Животиње за које се каже да имају седам живота одлично су се снашле и на новом тлу, без супарника брзо се намножиле и почеле да живе у дивљини, таманећи ситније врсте торбарских сисара који до тада нису имали непријатеље.

Лисице и зечеви такође су пустошили девичанску флору и фауну Аустралије. Процењује се да данас само подивљале мачке годишње убију више од три милијарде аустралијских животиња — староседелаца! Џон Вемсли им је објавио рат у својим резерватима покушавајући да спасе ретке и угрожене аустралијске животиње којима прети нестанак.

Име првог Вемслијевог резервата Варавонг на језику Аборигина, аустралијских домородаца, значи, отприлике, „пролеће на брду“ а од Скоше је удаљено неколико стотина километара. Овде, високо у брдима Аделаиде близу града Стајрлинга, Вемсли је почео да претвара свој сан у стварност далеке 1969. године. Жеља му је била да Аустралијанцима покаже јединственост природе њихове земље и

ског континента у последњој деценији 20. века. Неке малобројне групе мале нађене су на острвима Бернер и Доре код западне обале Аустралије, па још постоји нада да ће она бити спасена.

Панда, једна од најпознатијих угрожених животиња која живи у Азији и за коју се сматра да је преостало само око 1000 јединки, у ствари је далеко бројнија од, рецимо, валабија с клинастим репом. Данас је ова врста готово истребљена, а некад је била веома честа животиња и источној Аустралији. Данас он, као и тамар валаби, доскора сматран за ишчезлог, или војли — мишолики кенгур, најмањи и најређи из фамилије кенгура, трчкарају по Варавонгу.

Варавонг се простире на 35 хектара и на њему се налазе зграде за изузетно удобан смештај посетилаца, ресторан, расадник за аустралијске биљке и неколико различитих врста станишта за разне животиње, укључујући и малу прашуму. У неким од вештачких језераца весело живе и кљунари, јединствене аустралијске животиње, сисари са неким одликама гмизаваца, који између осталог легу јаја. Кљунар је такође био готово истребљен због свог крзна. У Варавонгу се успешно спроводи програм размножавања ретких животиња које се потом шаљу да населе друге Вемслијеве резервате.

У својим раним шездесетим, чаробњак из Варавонга не показује намеру да успори. — Када сам почео — каже — ја сам само хтео да аустралијској

је још страшније, Вемслијев план је да до 2020. године купи поседе широм континента, чија ће укупна површина бити око један одсто пространства читаве Аустралије, и да ту створи стотинак сличних резервата од по 1000 km² где би истребио мачке, зечеве и лисице. Аустралијски закон који је штитио мачке промењен је у његову

корист. Вемсли не крије задовољство што коначно може да се обрачуна са њима док раније није смео ни камен да баци на мачку.

Досељеници и староседеоци

Лисице, као и зечеве, енглески досељеници су донели у Аустралију пре више од једног

*Још један од Вемслијевих
штићеника — билби или
ушати миш торбар*

Овај нумбат опет је на слободи, сада опремљен малим радио-одашљачем како би му пратили кретање.

покуша да спасе бар један њен део у изворној лепоти, без биљака и животиња уљеза које су, откако су донете на континент, потискивале и просто гутале домаће биљке и животиње. Некада веома чести, мала — риђи зецолики валаби и пругасти бандикот су животиње, сисари, истребљене са аустралиј-

природи вратим мало од суштине Аустралије и да покажем шта смо изгубили. Можда понешто од изгубљеног и да вратим. Данас хоћу да аустралијски најгори рекорд преокренем у најбољи и да Аустралија буде прва на свету у очувању природе ■

Припремио Борис Иванчевић

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

дицу способну да се рве с ђудима и дебелих мора. Онда је продао пријатељу који је, у вртлогу рата на овим просторима, у њега потрпао све своје ствари и породицу и стигао у Бодрум. Одатле за Јужну Африку, аутобусима и авионима. Лајбот је остао у марини а власник је веровао да ће за њега брзо наћи купца. То се није

ђен на води, а и његова разредна из Пете београдске гимназије имала је разумевања за жељу оца и сина.

Лајбот је био у много лошијем стању него што су очекивали, а и лежарина је била већа него што су рачунали. Ипак, били су ту и ваљало је савладати три мора, два теснаца и велику реку да би се стигло до Аде Циганлије. О овом узбудљивом путовању које је трајало од 20. новембра до 15. децембра 1996. године Слободан Ивановић Ге-

да смо на грчкој територији...

22. 11. 1996.

... Лука спава. Имао је пуно посла око ствари које су летеле по кабинама. Све се помешало. Из прамчане кабине, WC-а, салона, кухињског блока... стакла од разбијених чаша свуда по броду, постељина мокра од таласа који су нашли начин да уђу у кабине... Око четири, уз таласе од седам бофора који су на отвореном Егејском мору заиста опасни, стижемо у

ОД ТАДАСА

Призори из скоро једномесечног путовања Слободана Ивановића званог Геније преко три мора, кроз два теснаца и великом реком показују како савладати сопствене страхове по сопственом избору...

Недоумица је трајала месецима. Гласови који су стизали у таласима из Јужноафричке Републике, из Јоханесбурга, и ваљали се Адом Циганлијом нису давали мира педесетчетворогодишњем Слободану Ивановићу, на овом београдском речном острву знамом једино под надимком Геније. Човек, једноставно, воли сваком да каже да је геније и тако је он сам постао Геније. А гласови с југа Африке били су заправо нека врста вапаја да се спасе лајбот (лајфбоут – спасилачки чамац) већ четири године заробљен у марини турског малоазијског града Бодрума. Или ће неко да га преузме или ће због неплаћене лежарине припасти тамошњим властима.

Ивановић је био и те како везан за овај лајбот, своју прву лађу купљену далеке 1983. године у Солину код Сплита. Кад је у Београд дотерао овај услужени спасилачки чамац дугачак 7,5 метара, од њега је по својој замисли направио праву бро-

догодило и онда је, с јесени 1996. године, послао гласове Генију да је вољан да му га уступи ако овај плати лежарину.

Није то била мала пара, посебно не за скромног радника „Политике“ који је већ својеручно правио себи нов, много већи брод. Ипак, новац је позајмљен и Геније се, заједно са шеснаестогодишњим сином Луком, средином новембра запутио за Бодрум. Он ће му бити и први официр и морнар и кувар. Уосталом, Лука је, као и његова сестра Дуња, тако рећи ро-

није оставио је запис преточен у својеврстан бродски дневник. Из њега, напрескок, преносимо неке делове...

20. 11. 1996.

Ујутро, око пола седам, припремио сам брод за ново крпљење и око пола десет добио наручени материјал. Пет сати, грејалицом, одржавао сам температуру и око пола четири најзад опет спуштен у воду. Један Француз, комшија из марине, поново ме узалудно одговара да сачекам неколико дана, да стане невреме. Стид ме да му кажем да не могу више да чекам, паре су на измаку, а ми нисмо ни кренули... Кренули смо око пет, у сумрак...

21. 11. 1996.

... Негде око подне дунуо је јачи ветар. Југозапад, и није нас много бринуло. Упорно избацујем воду која још упорније продира. Пловимо између турске обале и грчких острва. Пред сумрак, бежећи од ветра и огромних таласа, склањамо се у једну плитку увалу. По црквници тиркизног кубета утврђујем

Кушадаси и наилазимо на нову невољу. Имам печат да сам у Бодруму изишао из Турске. Траже да платимо 600 долара за пловидбу брода без власника, али из турских вода морам да упловим у грчке и да се с излазним печатом Грка вратим у турске воде. Крај!? Могу само да паднем у несвест, а у Бодруму су ми рекли да неће бити никаквих тешкоћа. Ипак, полицајци пристају да зажмури и да нас пусте без плаћања и трке тамо-амо. Вода све више продира у брод.

24. 11. 1996.

... Море је тешко. Можда има више од оних 7 бофора. Прати ме несаница од бриге како да слоим ова два-три дана Егеја. Стижемо до Карабуруна, рта од којег почиње велики канал Дикили са запада затворен Лезбосом. После поноћи мењам Луку за кормилом. Изненадио сам се колико је ветар појачао, а море нарасло, напосто летимо ношени таласима. Видим велики осветљени брод и пристижем у његову заветрину. С њега ми осветљавају да им лакше приђем. У великом салону капетан дарује Луки чарапе и пружа мобилни да се јавимо Мири и Дуњи у Београд...

25. 11. 1996.

... Почине јака киша, оштра, с jakim ветром, и мртво море. Неугодно је. С Турцима смо везани уз моло Ајвалика, љуљамо се, судара-

Слободан за кормилом...

мо, све тако до поднева, кад ми један од рибара оштро лупи по кабини и рече: „Бежи-мо. Брзо. Олуја иде право на нас“. Настаде општи хаос на малом простору. Прате моје маневре јер су нам покрети једини језик. Готово савршено усклађено урадимемо све да се окренемо у месту и кренемо у олују. Никад нисам схватио како сам то урадио. Олуја, јак ветар с оштрим кишним капима и морем које прелеће прамац, безброј болних иглица заба-

свим бочно и талас те дохва-ти и попне на леђа. Брзо из-равнам кормило пловећи на леђима таласа неколико се-кунди, а онда сиђем као ко-зјом стазом низбрдо. Сурфу-јем. Ако погрешим, цео сам прекривен морем или пловим опасно нагнут једним боком пловећи тренутак да испра-вим грешку и ухватим воз за други талас. И тако сатима, док не обневидим, па Лука преузме кормило...

28. 11. 1996.

... Са стрепњом, због вели-

30. 11. 1996.

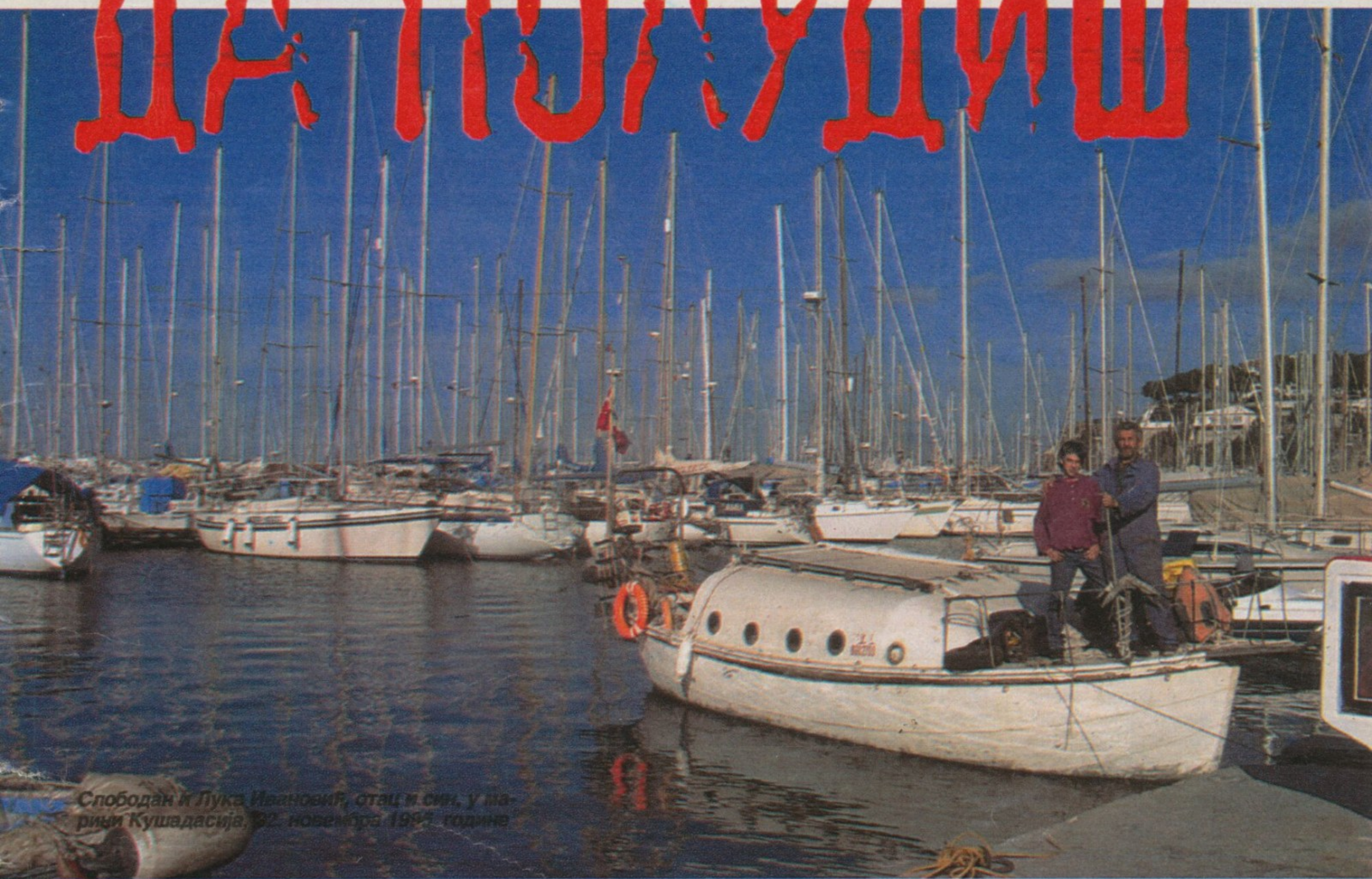
... Мотор отказује. Измеша-ни вода и уље. Страдао фил-тер за уље, али нас, бар за извесно време, спасава кан-та од 20 литара коју су нам поклонили она два „наша Турчина“. Успевамо да стиг-немо до прве марине и ту за-мењујемо филтер... Црно мо-ре! Скрећемо на запад и це-лу ноћ на запад, запад, до Бургаса. Није прошло два са-та, за нашим кормилом пружа се необичан светао траг мора. Зовем Луку да то види.

и вршим корекцију на Рт Еми-не и око шест сати увече пристајем на плажу неког од-маралишта и сидрим се. Од-мах се, уморан и смрзнут, стрмоглављујем у кревет ко-ји је Лука припремио за нас двојицу...

2. 12. 1996.

...Прођосмо Варну. Имамо изгледа да још данас стигне-мо у Мангалију. Пролазимо поред Рта Каиски и ту ме опет захвата ветар и море. У почетку мртво, тешко море,

ДА ПОЖУДИШ

Слободан и Лука Ивановић, отац и син, у ма-рини Кушадасија, 30. новембра 1996. године

да ми се у лице. Возећи пра-тим где иду јер је велики за-лив плитак и обележен сиг-налним бовама. Стижем у марину и одједном све пре-стаје. Бонаца. Два турска морнара, на старом српском језику наслеђеном од преда-ка који су до анексије живе-ли у Босни, поклањају ми две канте нафте и уља. Око два крећемо даље...

27. 11. 1996.

...Наиђе талас, брдо наиђе, пет метара се ваља према теби и ти приђеш косо, не са-

ког броја танкера, пловимо кроз Дарданеле. Светла гра-дова на обе обале, један све-тионик у мору и два на оба-лама, измешани с безброј светала на танкерима који се мимоилазе у тој гужви. Све време покушавам да на-ђем неко место за нас једва чекајући да изађем из тог светлећег хаоса. Мраморно море ове ноћи ме је прописно изморило...

29. 11. 1996.

... Покушавамо да Дарда-неле и Мраморно море пре-ђемо у једном даху... У даљи-ни видимо Истанбул...

Погледамо боље – делфини! Замислите, мркли је мрак, а из мора искачу делфини као да су премазани флуоре-сцентном бојом. Да човек не поверује...

1. 12. 1996.

...Целу ноћ пловим запад-ном обалом и пред зору узимам курс за Варну. Нисам смео раније јер је дувао же-сток ветар с обале, односно с југа. Курс узимам одока, не желећи да будим Луку или да заустављам брод по ова-квим таласима. У току дана закључујем да сам претерао

а онда се ветар и таласи сло-жише у бок с југа. Возим, ис-пред нас је изгледа бугарска крстарица необичног изгле-да с безброј светиљки, оки-ћена као новогодишња јелка. То је, у ствари, нафтна плат-форма. Треба времена да је прођемо и да најзад остане далеко иза нас. Дуго се при-мичем последњем рту и онда Мангалија. Неколико светио-ника усмеравају ме у луку. То дуго траје. Као да возим авион и спуштам се на писту. Најзад светионик луко-брана. После њега црве-ни и зелени светионици

одводе ме у тишину. Где сам? Поноћ је. Требало би да сам у Мангалији. Чамац уз чији сам бок пристао зове се Ађиђа. Не буди луд, Слободане, ипак у Ађиђи не можеш да будеш...

3. 12. 1996.

...Ипак је била Мангалија. Краће задржавање у луци и око два испловљавамо за Ађиђу. Почиње ледена киша, дува западни ветар. Додуше, с обале. И нису неки таласи, али ова ледена киша просто ми се забада у лице и руке. Пловим пет сати и нигде не видим улаз у луку... Лутам око лукобрана, али улаз не видим. Лука ме наговорио да ту бацимо сидро и да чекамо јутро...

4. 12. 1996.

...Делта Дунава. Ваља ући у канал, а човек из капетаније тражи за пролаз кроз канал и за пилота који ће нас

Луку сам аутобусом послао за Београд, да ухвати бар последњу недељу школе до краја полугодишта... У кајуту коју су нам дали на „Смољенску“ без куцања улази доброћудни стројар Алберт. Каже ми да има доста ветра и да чамац опасно лупа боком о бок великог гурача. Истрчавам и ускачем у свој чамац. Снажан талас силовито ме је гурнуо напред и дигао на своју кресту, а онда, кад се повукао као да сам пропао у бездан. Пукао је крмени конопца којим сам био везан за брод. Држим се још једним конопцем и довикујем Алберту да га пресече, ја не успевам. Палим мотор, али се опет беспомоћно вртим у круг. Да ме Дунав, надомак Аде, прогута било би, најблаже речено, трагично. Ипак, успевам да се, под пуним гасом, извучем у заветрину левог бока „Смољен-

Лука мења оца...

спровести 200 долара. Немам. Могу да им продам нешто вредно с брода. Неће „Томосов“ ванбродски мотор. Не вреди толико. Најзад после дужег ценкања узимају помоћни гумени чамац... Чекамо пилота...

5. 12. 1996.

...Пилот је најзад стигао и убрзо излазимо из Црног мора и придружимо се једном конвоју. Од двојице пилота добијам похвале како сам успео да уђем у Ађиђу јер нико, рекли су ми они искусни, без преке потребе не улази ноћу у луку Ађиђу...

6. 12. 1996.

...И Дунав је једно велико море. Морам га савладати, а немам више времена... Вежем се за украјински брод „Смољенск“ који иде за Смедерево... Први пут мирно спавамо...

14. 12. 1996.

...Примичемо се Голупцу. Нема још много до Великог Градишта. Претходног дана

ска“. Кошава помахнитала, а ја све даље од брода, немоћан. И одједном, као по некој невидљивој и нечујној команди, све се умири. И ветар и вода. Бонаца...

15. 12. 1996.

...Опраштам се с посадом „Смољенска“, они иду према Смедереву, ја ка Београду. Журим да ухватим нови брод који из Великог Градишта свакодневно гура барже са шљунком ка северу. И успевам. Касно увече пристајем преко пута „Бродарца“ на Сави...

Лајбот Слободана Ивановића поново је променио власника и сада је усидрен у Чукаричком рукавцу, уз Аду Циганлију. А Геније припрема нови, 16 метара дугачак брод „Жар“ да њиме оплови Рт Хорн и тиме крунише своје двадесетогодишње рвање с рекама и морима. На лето ће га опробати до Јадрана и Средоземљем...

Петар Милатовић

четрнаест

ЗАШТО СЕ КЛОНИРАЈУ СВИЊЕ?

На овој слици налази се пет клонираних прасића који, како се то научно каже, потичу из „репрограмираних“ јајне ћелије и потпуно су исти. Производ је (мислимо да је реч „производ“ правилно употребљена) шкотске фирме PPL Therapeutics. Техника која је већ коришћена за добијање оваца састоји се у уграђивању језгра ћелије животиње која се клонира (умножава) у јајну ћелију којој је одстрањено језгро и која се затим усађује у материцу мајке носиле, у овом случају крмаче.

Клонирање свиња теже је изводљиво од клонирања оваца пошто крмача мора да има више ембриона да би успешно донела прасиће на свет. Зашто се онда клонирају свиње? Одговор лежи у сличности неких органа свиње са органима човека тако да се сматра да је међу животињама, у првом реду свињама, могући давалац органа за – човека. Тако се отвара поље за такозвано хепатопресађивање органа, то јест пресађивање органа са животиње на човека. За сада је то неизводљиво јер имунобиолошки систем човека одбацује органе свиње.

Шкотска фирма планира да разним опитима на свињама и клонирањем до 2005. године створи једну линију свиња које ће бити лишене гена одговорног за одбацивање њихових органа из људског организма. У првом реду ту се мисли на бубреге, јетру и срце. Са оваквим намерама многи истраживачи, па и јавност, изражавају неслагање јер, по њиховом мишљењу, хепатопресађивање може проузроковати појаву до сада непознатих болести и многобројне злоупотребе.

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК
6.4.2001.

ЗЕЛЕНА АРХИТЕКТУРА

Нова мода осваја паркове и вртове: биљна архитектура. За зелено вајање потребне су баштенске маказе, одговарајући нож и бујна машта уз чију се помоћ стварају пирамиде, разне животиње, људски облици, чак и љубавни парови!

Уобличавање биљака било је омиљено још у старом Риму где су од дрвећа и жбунова вајани чак и призори великих битака и слике из лова, а онедавно се и позоришне кулисе добијају на тај начин. Све је више књига које помажу да оживи стара вештина „зеленог вајарства“, па права уметничка дела могу да се вајају не само од дрвећа и жбуња већ и од биљака које се узгајају на балкони-маш

Пас од разног цвећа

Два јакача у Мерану, у Јужном Тиролу

ПРАСТАРЕ АЛАТКЕ И СКЛОНИШТА У АЗИЈИ

Да ли је азијски Homo erectus био технолошки мање напредан од својих рођака из Африке, Европе или Средњег истока? Тако су бар до сада мислили палеоантрополози широм света. Упркос нађеним сечивима обрађеним са обе стране, старим од 500.000 до ми-

Овај обрађени камен сведок је азијске технолошке културе

лион година, на Истоку, по њима, није било довољно доказа о напредној технологији.

Сада су докази нађени. Научници Кинеске академије наука и њихове америчке колеге из Националног музеја за историју природе пронашли су у басену Bose у јужној Кини обрађено камено оруђе старо 800.000 година које је врло слично алаткама из исте епохе, нађеним на Западу.

Други пример технолошког напретка и културе азијског хомо еректуса потиче из Јапана. Тамо су археолози у подручју Токија открили низ рупа у земљишту подељених у два петоугла. Ради се, сматрају они, о рушевинама (остацима) склоништа направљеног пре отприлике 500.000 година. Ако се ово потврди, реч је о најстаријој људској творевини икада откривеној, много старијој од колиба са југа Француске саграђених пре око 400.000 година

ИСПРЕКИДАНО ГЛЕДАЊЕ

Како наш мозак прави целовиту слику простора од појединачних слика? Када читамо, ми нисмо свесни да се наше очи стално померају у кратким трајањима јер нам мозак шаље целовиту (непрекинуту) слику простора. Овом појавом бавила се група истраживача са универзитета у Бохуму, у Немачкој. Њихова истраживања наводе на закључак да наш мозак истовремено користи бар два извора обавештења да би повезао појединачне слике. Наиме, мозак предвиђа следећи покрет очију и у позадини тражи тачке распознавања, такозвана оптичка сидра. Ова сидра наћи ће врло брзо, за само неколико милисекунди

ЗА ЗАШТИТУ НЕПУШАЧА

Стручњаци дуванског концерна „Филип Морис“ пронашли су мали уређај који ће за 90 одсто смањити опасност од пасивног пушења, односно од штетног утицаја дуванског дима туђих цигарета. То је, у ствари, један мали цилиндар, назван „акорд“, који пушач навлачи на своју неупаљену цигарету. Чим он „повуче“ дим, једна батерија електронски пали врх цигарете која се налази у цилиндру. Кад престане да повлачи дим, врх се гаси и остаје угашен до следећег повлачења када се опет аутоматски пали. Дим са упалењог врха усисава мали вентилатор да би га потом један катализатор у „муштики“ неутралисао. У ваздух доспева само дим који пушач издише. Питање је само колико прави љубитељ цигарете може да ужива у оваквом пушењу

ОДЕЛО

ВОЈВОДЕ ОД ГИЗА

Шарл де Гиз, из познате француске племићке породице, више се истицао љубавним него неким другим једном војводи примереним подухватима. За место у историји није марио, можда сит „славе“ свога оца Анрија, једног од вођа католика који су у ноћи између 23. и 24. августа, уочи празника Светог Вартоломеја, 1572. године, кренули у масовни покољ хугенота, француских протестаната. Те крваве ноћи, познате као Вартоломејска, само у Паризу убијено је више од 2000 хугенота.

Остављајући другима из своје лозе да се боре за овакво или онакво место у историји, Шарл је своје налазио у ложницама веселих и лепих жена. Једне ноћи заузео је место судског већника. Не у суду, него у његовој брачној постели. А случај је хтео да се већник врати кући не сутрадан у подне, кад га је жена очекивала, него у пет сати изјутра. Снажним лупањем у врата једва је пробудио своју жену и она је, уплашена неочекиваним мужевим повратком, имала само толико времена да војводу од Гиза недовеног угура и затвори у малу просторију поред собе, у којој је већник држао своју одећу. Војводино одело није, у пометњи, стигла да склони.

Видевши још с врата спаваће собе неку њему непознату раскошну одору, већник је надрођено упитао:

– Шта значи ово одело?

Жена се брзо снашла:

– То одело донела ми је једна трговкиња половним стварима. Могу да га узмем јефтино ако будете хтели да га носите.

Већник је одмах навукао војводину одећу.

– Стоји ми као да је за мене

прављено. Исплатите ту трговкињу и реците јој да може, ако јој се некад укаже слична прилика, опет вама да се обрати – рече задовољно и, не пресвлачећи се, пође у суд.

Чим је за њим закључала врата, жена је пожурила да отвори малу просторију у коју је сместила војводу.

– Ви сте се вероватно укочили од хладноће? – упитала га је.

– Па ... и нисам – одговори војвода. – Нашао сам овде одело вашег мужа и обукао га... Чак ми, видим, и не стоји лоше.

И тако је војвода од Гиза у туђој одећи изашао на улицу.

Али, случај је ову комедију терао даље. Баш тог јутра војвода је морао да иде краљу у Лувр.

Анри IV примио га је веома изненађен угледавши га у оделу судског чиновника. А кад му је војвода испричао јутрошњи доживљај, краљ се слатко насмејао мада му није сасвим поверовао.

– Ако ми, Ваше величанство, не верујете – рекао је војвода од Гиза – пошаљите једног стражара у суд и позвите већника да одмах дође у Лувр. Доћи ће у мом оделу.

Краљ никад није пропустио прилику да се насмеје доброј шали и тако се већник убрзо

обрео у Лувру узбуђен и питајући се за разлог неочекиване почести. Кад је изашао пред краља, Анри IV почео је да га испитује о стотину ситница. За време разговора већнику је полако раскопчавао судску тогу...

– Сто му громова! Па ви, већниче, носите одело господина од Гиза! – узвикнуо је одједном.

– Како господина од Гиза? – запањено се судија. – Моја жена купила је ово одело од једне жене која тргује половним оделима.

– Оооо, нисам знао да је ку-

ћа Гиза пала на тако ниске гране и да војводе продају своја изношена одела! – изненадио се тобоже краљ.

Судија је отишао срећан због сазнања да носи одело једног војводе. Кад је дошао кући, прво што је рекао жени било је:

– Знате ли ви, драга моја, чије је одело имам на себи?

– Не знам – одговори она мало узнемирено.

– Е, па – рече већник испривши се – ово је одело војводе од Гиза.

– Ко вам је то рекао? – упитала је жена сад већ сасвим престрављена.

– Краљ, драга моја. Ако вам се поново укаже прилика да купите овакво што, слободно узмите.

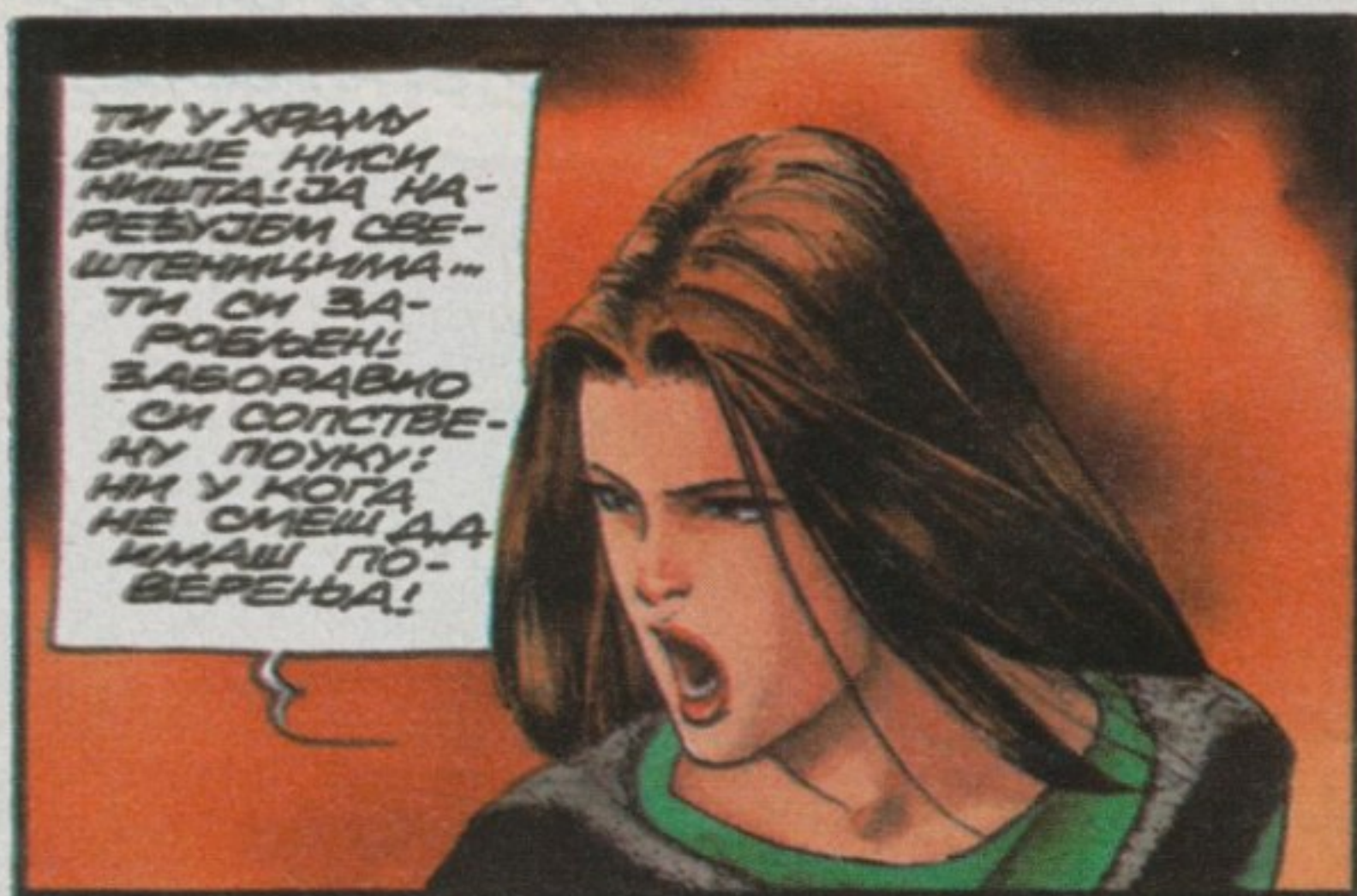
– Свакако – обећала је она.

Љубиша Вићановић

БИЧ БОЖЈИ ^{IV} ДЕО

ПО ЗАМИСЛИ ДЕНИСА БАЈРАМА
НАПИСАЛА ВАЛЕРИ МАНЖЕН
НАЦРТАО АЛЕКСА ГАЈИЋ

ТИ У ХРАМУ
ВИШЕ НИШ
НИШТА! ЈА НА-
РЕЉУЈЕМ СВЕ-
ШТЕНИЦИМА!
ТИ СИ ЗА-
РОБЉЕН!
ЗАБОРАВИ
СИ СОПСТВЕ-
НУ ПОУКУ!
НИ У КОГА
НЕ СМЕШ ДА
ИМАШ ПО-
ВЕРЕЊА!

ЗМИЈА! ЈА САМ ЈОЈ
СПАСАО ЖИВОТ, А
ОНА МИ ОБАКО ВРА-
ЋА? ХЕЈ, ВИ ТАМО,
ДОКЛЕ БЕТЕ ПУШТА-
ТИ ОВУ ПРИМКАЊУ
ДА РАДИ ШТА ХОТЕ?

БИЛО ЈЕ ВРЕ-
МЕ ДА ЈА ДО-
БЕМ! КАКО СЕ
УОБУЈЕШ ДА
ДОЈДЕШ НА НА-
ШУ БОГИЊУ?

НИЈЕ ТО ПРИ-
МКАЊКА, ЛАЖ-
НИ СВЕШТЕНИ-
ЧЕ, НЕГО БО-
ЖАНСТВЕНА
КЕРКА!

КАКО СМЕШ ДА СУ-
МЉАШ У ЊЕНО БО-
ЖАНСТВО? А МОЖДА
НИШ ЈЕДИНИ! ЈЕСУ
ЛИ СВИ СВЕШТЕНИЦИ
ИЗГУБИЛИ ВЕРУ?

НЕ, ПРИМЧЕ! НА-
ПРОТИВ! НАША ВЕ-
РА ЈАКА ЈЕ НЕ-
ГО ИКАД! СВАКОГ
ДАНА ЗАХВАЉУЈЕ-
МО КЕРКИ БЕЛ-
ЖАНСТВЕНОЈ ШТО
СЕ ВРАТИЛА МЕ-
ЂУ СВОЈЕ СЛУТЕ!

РАДУЈЕМ СЕ ШТО
ТО ЧУЈЕМ! ЗНАЛА
САМ ДА ВИ ОСУ-
ЂУЈЕТЕ ОКТАРОВО
ХУЉЕЊЕ! ОДСАД
БЕТЕ СЛУШАТИ
МЕНЕ И ПРИНЦА
АТИЛУ!

САМО НАШ ПРВО-
СВЕШТЕНИК НИЈЕ
ХТЕО ТО ДА ПРИЗНА!
УСУДНО СЕ ДА ТЕРДИ
ДА ОНА НИЈЕ БОГИ-
ЊА! АЛИ, НИЈЕ НАС
УБЕДНО! СПРЕМАМИ
СМО СЕ ДА ГА
УБУТКАМО!

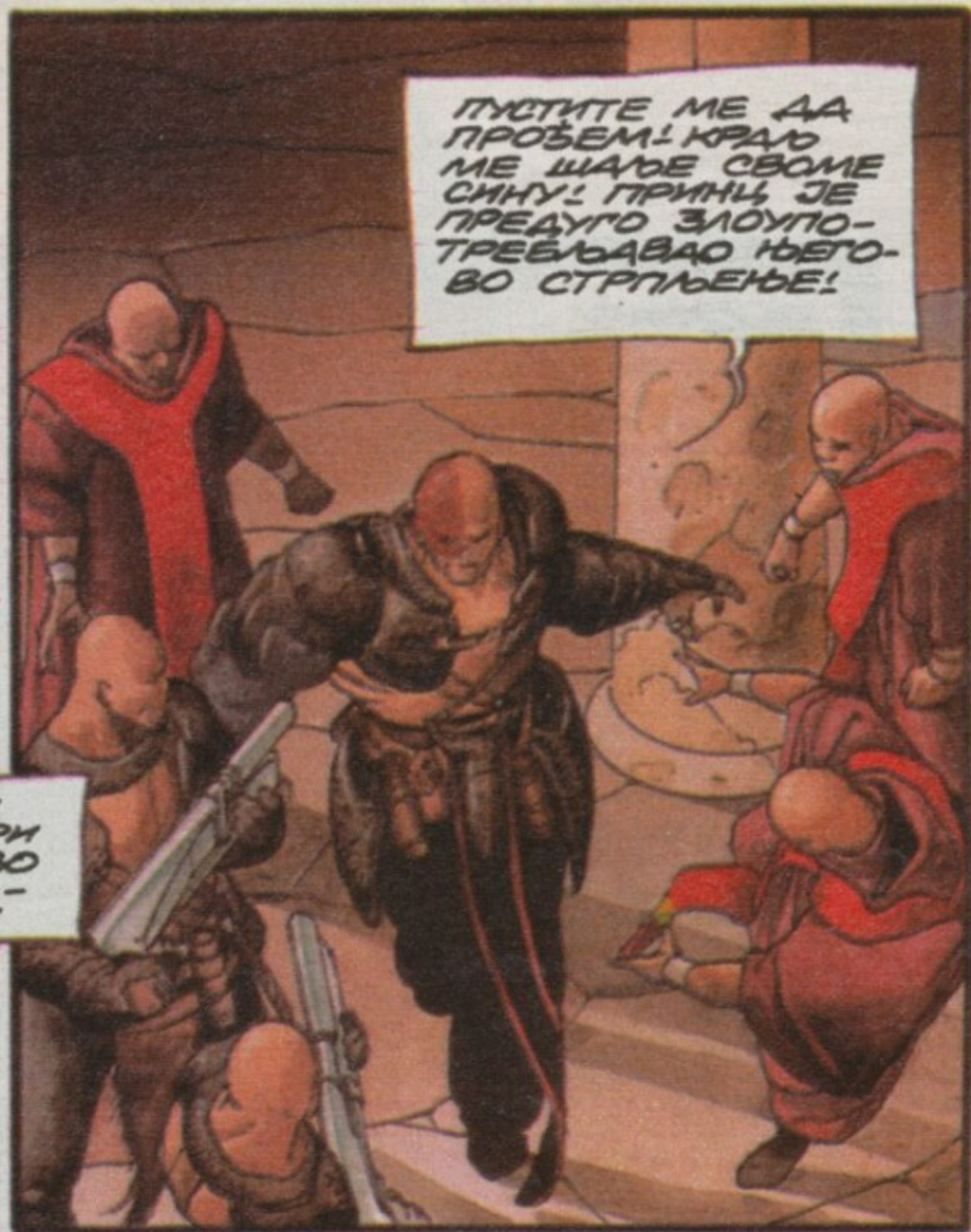

ЧУВАЈТЕ СЕ!
ЛИЧНА ГАРДА
КРАЉА РУЕ!
ОПКОСАВА НАС...
А АТЛИНИ ЛУДИ
НИ ДА СЕ МАХНУ!

ОХО!
МАТОРН
ЈЕ БРЗО
РЕАГО-
ВАО!

ПУСТИТЕ МЕ ДА
ПРОЂЕМ! КРАЉ
МЕ ШАДЕ СВОМЕ
СИНУ! ПРИНЦ ЈЕ
ПРЕДУГО ЗЛОУПО-
ТРЕЉАВАО ЊЕГО-
ВО СТРПЉЕЊЕ!

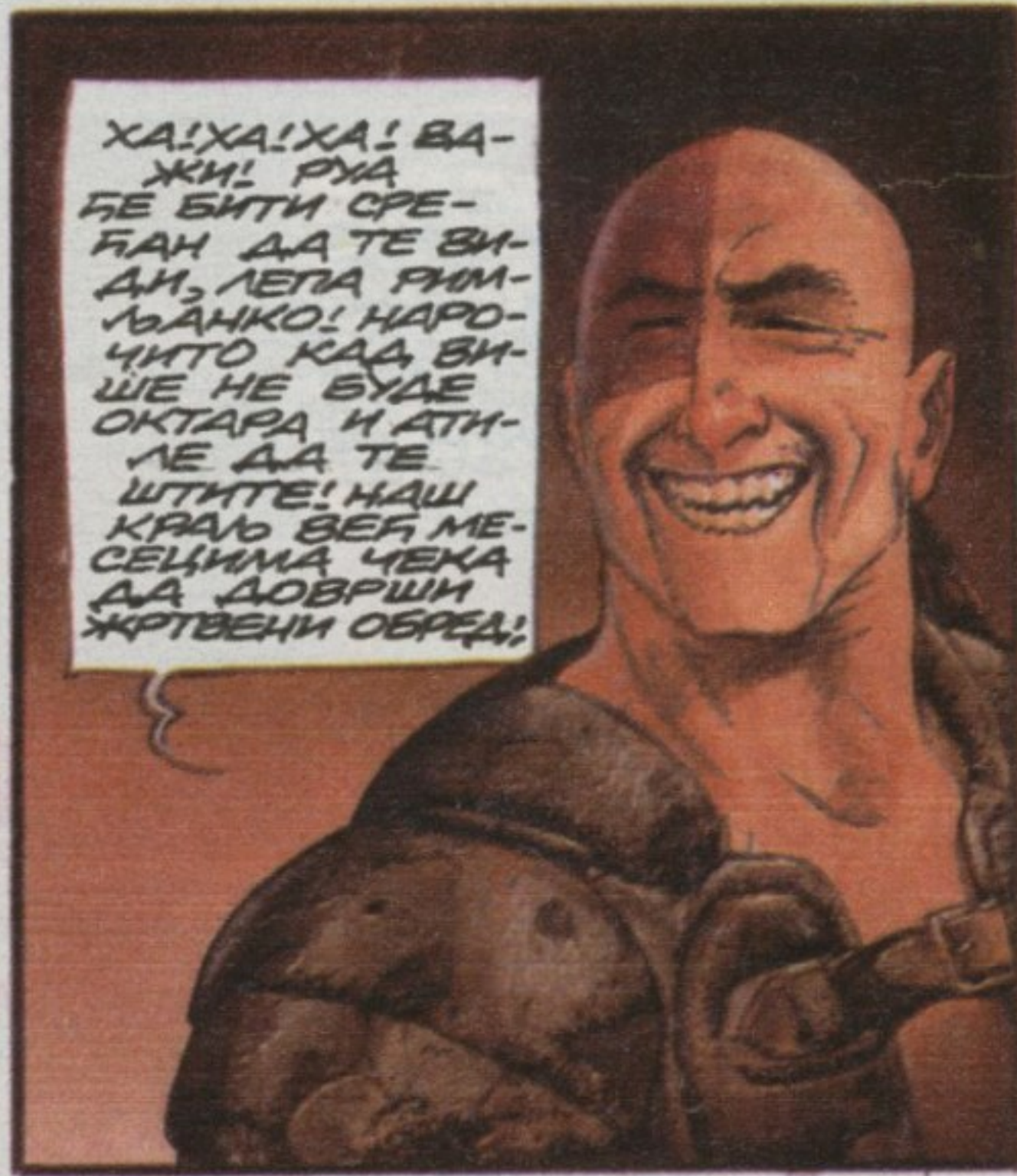
НАРЕДИО ТИ
ЈЕ ДА МЕ УХА-
ПШИШ И ДО-
ВЕДЕШ ЊЕМУ,
ЗАР НЕЗБОЈИ
СЕ ДА ЂЕ СЕ
ОСРАМОТИТИ
ПРЕД РОДОВ-
СКИМ ПОГЛА-
ВАРИМА!!

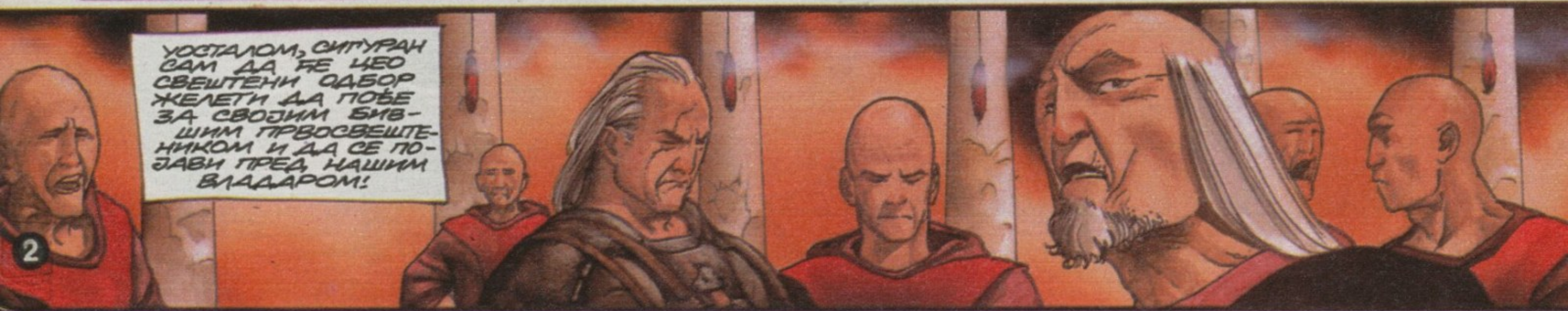
ДА, ПРИНЦЕ! А ТИ БЕШ
БЕЗ ОТПОРА ПОЈИ ЗА
МНОМ! КАО И ПРВОСВЕШТЕ-
НИК, ТВОЈ САУЧЕСНИК!

ОКТАР ВИШЕ НИЈЕ
НИШТА! И НИЈЕ ОН
АТЛИНИ САУЧЕСНИК!
ЈА САМ ПРИНЦЕВА СА-
ВЕЗНИЦА... ПОЈИ БУ С
ВАМА У ДВОРАЦ!

ХА! ХА! ХА! ВА-
ЖИ! РУА
ЂЕ БИТИ СРЕ-
ЂАН ДА ТЕ ЗА-
ДН, ЛЕТА РИМ-
ЉАНКО! НАРО-
ЧИТО КАД ВИ-
ШЕ НЕ БУДЕ
ОКТАРА И АТН-
ЛЕ ДА ТЕ
ШТИТЕ! НАШ
КРАЉ БЕШ МЕ-
СЕЦИМА ЧЕКА
ДА ДОВРШИ
ЖРТВЕНИ ОБЕД!

УСТАЛОМ, СИТУРА
САМ ДА ЂЕ ЦЕО
СВЕШТЕНИ ОДБОР
ЖЕЛЕТИ ДА ПОБЕ-
ЗА СВОЈИМ БИВ-
ШИМ ПРВОСВЕШТЕ-
НИКОМ И ДА СЕ ПО-
ЈАВИ ПРЕД НАШИМ
ВЛАДАРОМ!

ЕТО, ДОБРО СИ
ШТА СИ ХТЕО,
АТИА! НАДАМ
СЕ ДА СИ ЗАДО-
ВОЛАН! ОВО ТИ ЈЕ
ПОСЛЕДЊИ ПУТ
ДА АНЖЕШ БУНУ!
НЕГЕШ ИМАТИ
ДРУГЕ ПРИЛИКЕ!

РУА ФЕ НАС
СВЕ ПОБИТИ!
НАБНГЕ НАС
НА КОЛАЦ! И
ТЕБЕ, СЛАВИЈА!
АКО МИСЛИШ
ДА ФЕ ТЕ ТВОЈ
ПРИНЦ СПАСТИ,
ВАРАШ СЕ! БИ-
ГЕШ СРЕГНА
АКО ТИ САМО
ОДРУБЕ ПЛАВУ!

ХАЈАЕ, НЕ БУАН
ГУНБАЛИМА, ОКТА-
РЕ! НЕ МОЖЕШ
УВЕК ПОБЕЂИВАТИ,
ТО ЗНАШ И САМ!

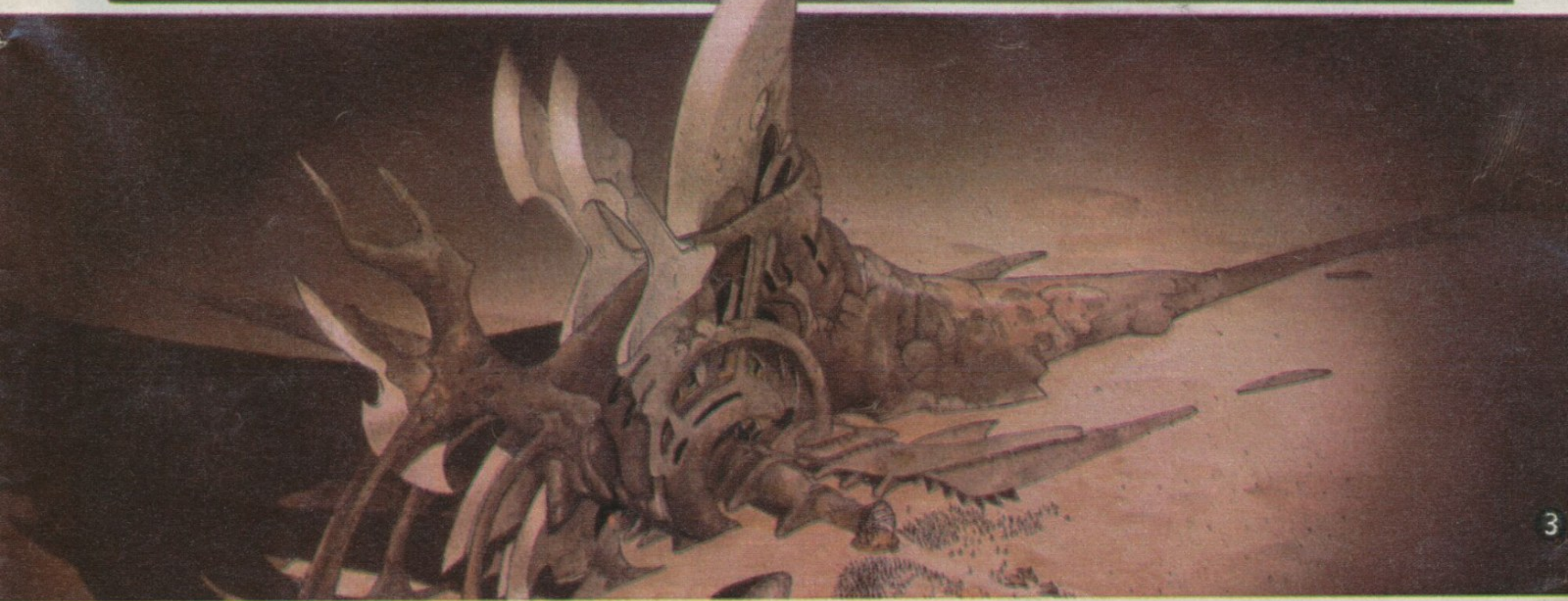
НЕ СЛУШАЈ ГА!
ТРЕБА САМО ДА
ПОДБУНИМ РОДОВСКЕ
ПОГЛАВАРЕ ДОК МОЈЕ
ПРИСТАЛИЦЕ БУДУ
ИСТО ЧИНЛЕ СА
ОСТАЛИМ ХУНИМА!

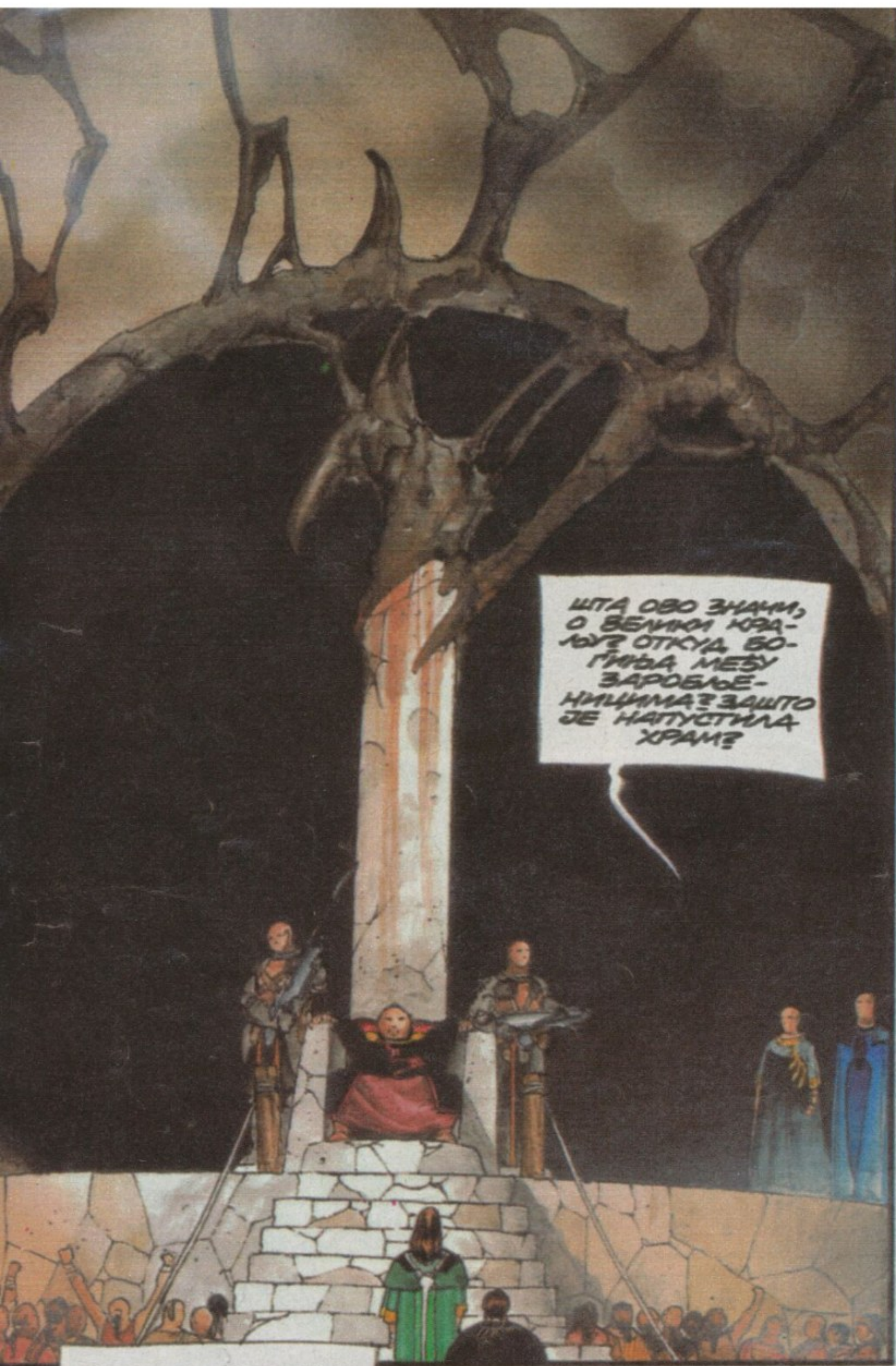

УЗАМ СЕ У
ТЕБЕ, АТИА!
ТВОЈ
АРХАН
УДАР ФЕ УСПЕ-
ТИ! СВЕ СМО
ДОБРО ПРИ-
ПРЕМИЛИ!
ОСИМ ТОГА,
ИМАШ ЗАШТИ-
ТУ БОГИ-
ЊЕ... ХА, ХА!

ПАЗИ САМО ДА ОДРЖИШ
ОБЕГАЊЕ! ДА НЕ ПРОЛИ-
ВАШ КРВ... И ДА МЕ ПО-
СЛЕ ТОГА ВРАТИШ У
ОРЕНС!

ШТА ОВО ЗНАЧИ,
О ВЕНДИ КРА-
ЉУ? ОТКУД БО-
ГИЊА МЕЂУ
ЗАРОБЉЕ-
НИЦИМА? ЗАШТО
ЈЕ НАПУСТИЛА
ХРАМ?

ОНА ЈЕ ПУСТИЛА
МОГ СИНА ДА
РАДИ ШТА ХОЋЕ...
НИЈЕ ЗАШТИТИЛА
СВОГ ПРВОСВЕ-
ШТЕНИКА! ПО ЊЕ-
НОМ, ИЗГАДА ДА
"ИМ ПУТЕМ БО-
ГИЊЕ" ЗНАЧИ
НАПАСТИ
ЊЕН
ХРАМ!

ОКТАР ЈЕ БИО
ЛОШ ПРВОСВЕШТЕ-
НИК, ПЛАВАРИ! РНА
ЈЕ ТО И САМ ВИШЕ
ПУТА РЕКАО: ЈА САМ
САМО ОЗЛОБОДНО
БОГИЊУ ОД
ЊЕЈА!

ЈЕ ЛИЗЕ, ПА ЈА ИМАМ ДРУ-
КИЈЕ ОБЈАШЊЕЊЕ! ОВО
УОПШТЕ НИЈЕ НАША БОГИЊА!
ОВО ЈЕ ЛАЖЉИВА РИМЉАНИКА
КОЈА ЈЕ ЗАВЕЛА ОКТАРА И
МОГ СИНА ДА БИ ЗАДОВОЉ-
НА СВОЈУ АМБИЦИЈУ!

ДОШЛА САМ ОВА-
МО САМО ИЗ ЈЕ-
ДНОГ РАЗЛОГА, О
ПЛАВАРИ! ХОЋУ
ДА БРАНИМ
ПРИНЦА АТМУ!

ОИ ИДЕ ПУТЕМ КО-
ЈИ САМ ВАМ ЈА НЕ-
КАДА ОДРЕДИЛА ЗА
РАЗЛИКУ ОД СВОГ
ОЦА! КРАЉ ВИШЕ НИ-
ЈЕ ДОСТОЈАН ПРЕСТО-
ЛА!

ОНА МЕ ВРЕЂА!
АТМУ ЈЕ ТАД
КОЈИ ЈЕ ЈУПРОС
НАПАО ХРАМ
ИЗДАВШИ ОКТА-
РА, СВОГ ДО-
ЛУЧЕРАШЊЕГ
ЗАВЕЗНИ-
КА!

НЕ! ТО ЈЕ
НЕМО-
ГУЋЕ! РНА
ЈЕ ПОЛУ-
ДЕО!

КРАЉ
СЕ БА-
РА!

ХОЋЕ ЛИ
МУ БОГИ-
ЊА ОПРО-
СТИТИ?

ПУСТИ ЈЕ, РУА! ОД-
МАХ! ИНАЧЕ ЋУ ТЕ
КАЗНИТИ ЗА СВЕТО-
ГРБЕ ОВИМ МАЧЕМ,
НЕ ЗНАО СЕ ТВОЈИМ
ОКНОМ!

ДА, РИМЉАНКА ЈЕ
ЗАВЕЛА ОКТАРА КАКО
БИ ОН ПОМОГАО АТИ-
ЛИНИМ ЛУДИМА ДА
ЛЕТЕ У СВЕМИР... И
ОДАЛА ЈЕ ПРИНЦУ КО-
ОРДИНАТЕ ПЛАНЕТА!

ЧУЈЕТЕ ЛИ?
ПОМОГЛА ЈЕ
ПРИНЦУ!
БОГИНА ЈЕ
УЗ' АТИЛУ!

РУА СЕ
ДРЗНУО
ДА НАПАД-
НЕ КЕРКУ...
ЊЕМУ ТРЕ-
БА СУ-
ДИТИ, НЕ
ПРИНЦУ!

АМА ШТА ГА ЈЕ
СНАШЛО? ПОТПУ-
НО ЈЕ ПОЛУДЕО!

РУА, ТИ НЕ САМО
ШТО ПОРИЧЕШ МО-
ЈЕ БОЖАНСТВО,
НЕГО МЕ ОПТУЖУ-
ЈЕШ ДА САМ ПО-
МОГЛА АТИЛИ ПРО-
ТИВ ОРБИСА!

НЕ ПРЕТВАРАЈ СЕ ДА
СИ ИЗНЕНАЂЕНА! БЕЗ
ТЕБЕ, МОЈ СИН НЕ БИ
МОГАО ДА РАСКРИНЕ
ФАКТ СА ЦАРСКИМ ОРБИ-
СОМ! МОРАО ЈЕ ДА ИМА
РИМСКОГ ОБАВЕШТАЈ-
ЦА! ТИ СИ ИЗДАЛА
СВОЈ НАРОД!

ЗАХВАЉУЈУМ
ТЕБИ, МОЈ СИН
СЕ ДИГАО ПРОТИВ
МЕНЕ! НОГАС ЈЕ
БЕЗ МОЈЕ ДОЗВО-
ЛЕ ПОХАРАО ТРИ-
НАЕСТ ЦАРСКИХ
ПЛАНЕТА! И ЧАК
МИ НИЈЕ ДОНЕО
НИ МОЈ ДЕО ПЛЕНА!

НЕ ВЕРУЈЕМ ТИ,
РУА! ТВОЈА КЛО-
ПКА ЈЕ СУВИШЕ
НАЈВНА! ПОКУША-
ВАШ ДА МЕ ЗА-
ВЛАДАНЕ СА ПРИН-
ЦОМ ПРИЧАЈУМ
ИЗМИШЉОТИНЕ!

ЗНАЧИ, ТИ НЕБЕШ
ДА ПРИЗНАШ, РИМ-
ЉАНКО! НИКАКВО
ЧУДО! ТИ ЗНАШ ДА
ТИ ЗА ЛАКНО
ПРЕДСТАВЉАЊЕ
БОГИЊЕ СЛЕДУЈЕ
СМРТ!

НЕМАМ ЈА
ШТА ДА ПРИ-
ЗНАМ, ДИД!
ТИ СИ ТИД
КОЈИ ТРА-
ЖИШ СЛАС
ОПТУЖУЈУ-
ЋИ СВОГ
СИНА! АЛИ
КАСНО
ЈЕ!!

БЕДНА ЖЕН-
ТУРАЧО! МО-
ГЛО САМ И ЈА
ДА ПОША-
ЛОМ УБИЦЕ
У ХРАМ!
МОЈИ РАТНИ-
ЦИ ТЕ
НЕ БИ
ПОШТЕДЕЛИ!

АЛИ НИЈЕ КАСНО...
САДА БУ ВАМ
ДОКАЗАТИ ДА
ЈЕ ОВА ЛАЖЉИВИ-
ЦА САМО СМРТНА
ЖЕНА!

НИКАДА
ОВО ПРЕ-
ЖИВИШ!
РИМБАНО!

ОЛАВИЈА!
НЕЕЕЕ!

“УДЕ-
СНО! ОНА
ЈЕ ЖИВА!”

ОПУКЈЕ
ЈОЈ НЕ
МОЖЕ НИ-
ШТА!

БОГН-
ИДА НН-
ЈЕ РА-
ЊЕ-
НА!

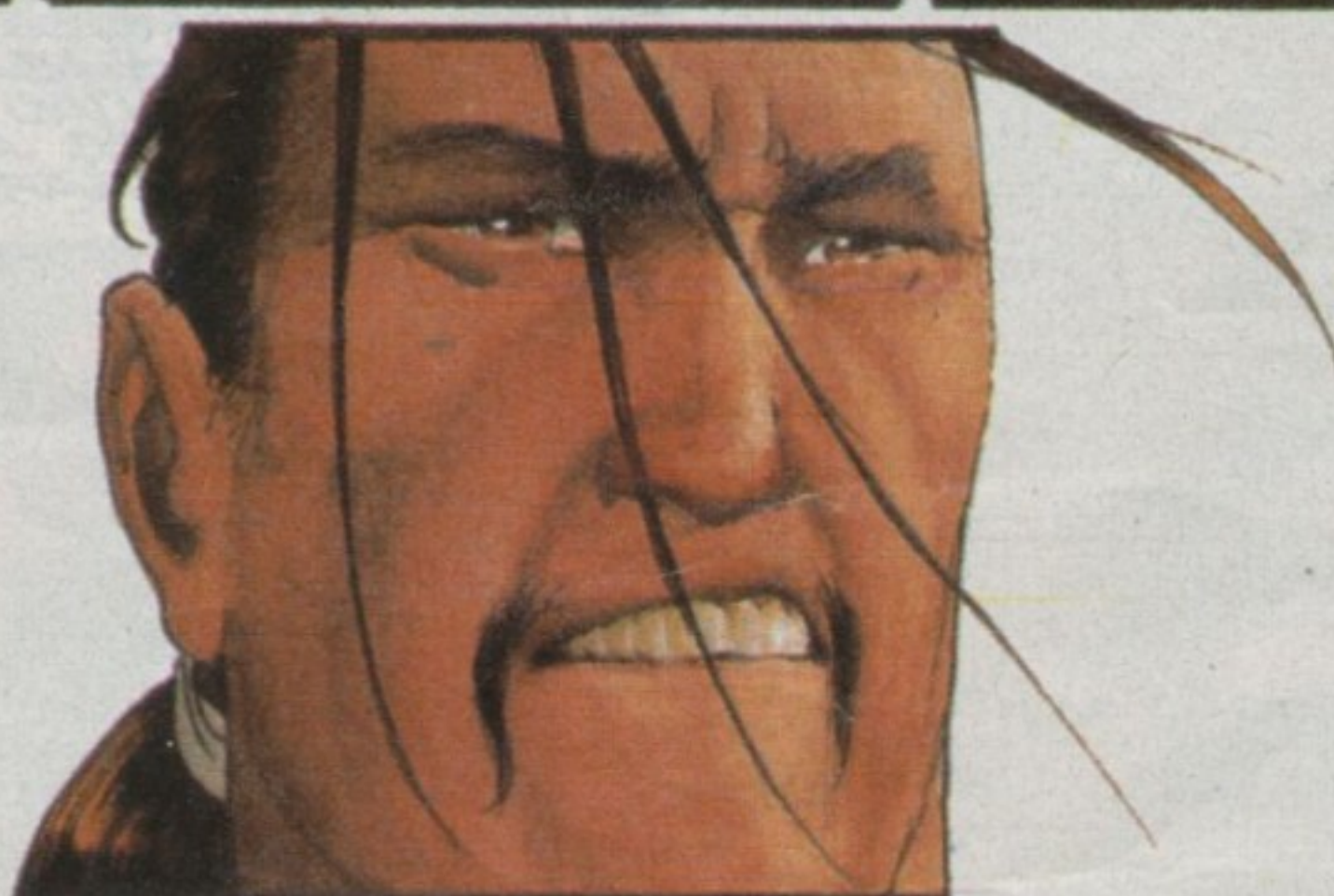
СВЕШТЕНИ-
ЦИ СУ БИЛИ
У ПРАВУ!

ПА ОНА
ЛЕБАМ!
КАКО ТО?
И ОНА СВЕ-
ТАОСТ!”

ГЛЕДАЈТЕ”
КРАЉЕВО КОПЈЕ
НИЈЕ ЈОЈ НА-
ШКОДИЛО!

РУА ЈЕ
НЕМОРАМ
ПРОТИВ
ЊЕ!

КЕРКА!
ТАКО МИ
СВИХ БОД-
ВА! ТО ЈЕ
ЗАКЛА
ОНА!

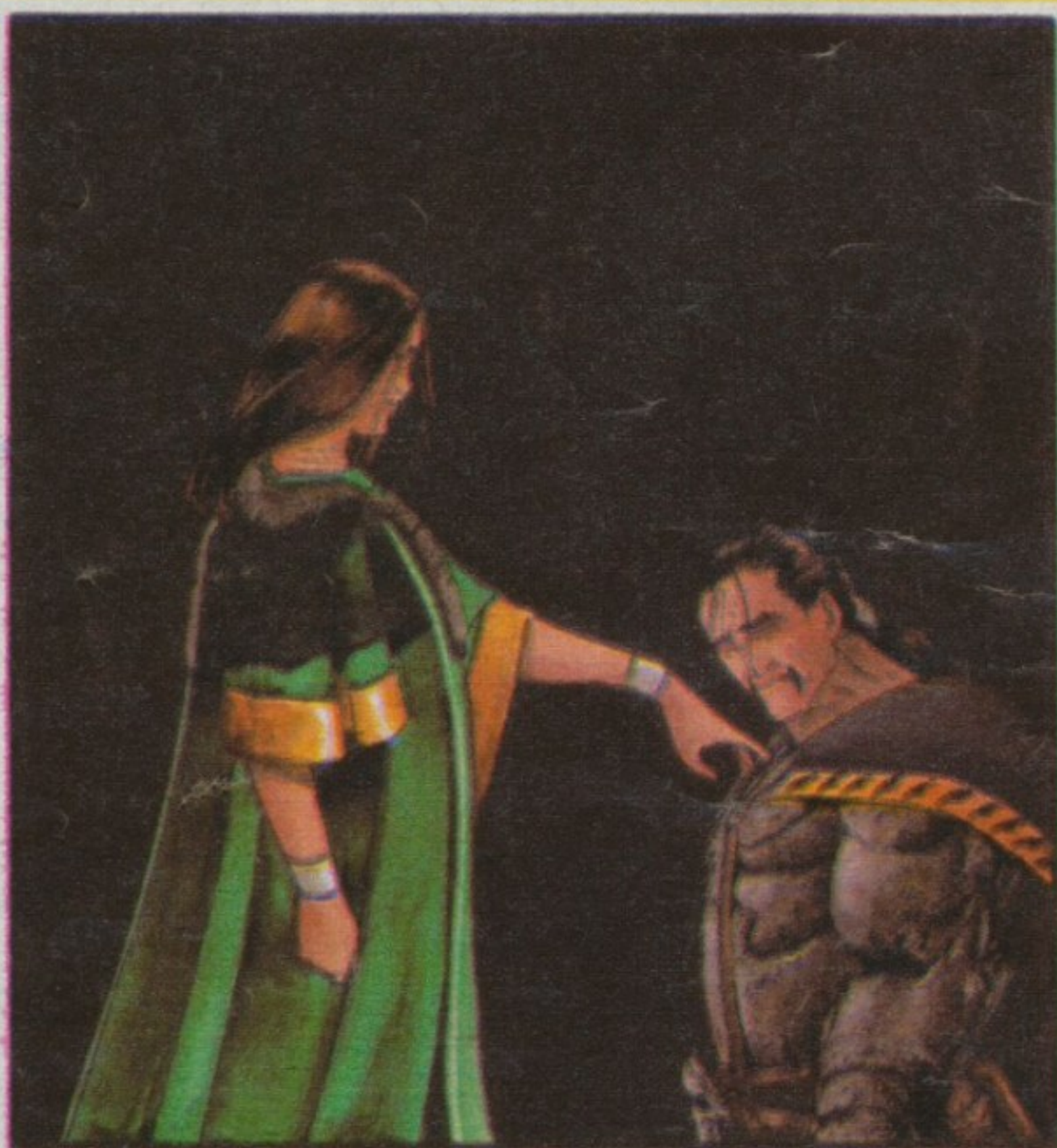

ЈА... ЈА...
О БОГНЬО,
ОПРОСТИ
МИ! НИ-
САМ НИ
СЛУТНО
ДА СИ ТО
ТН!

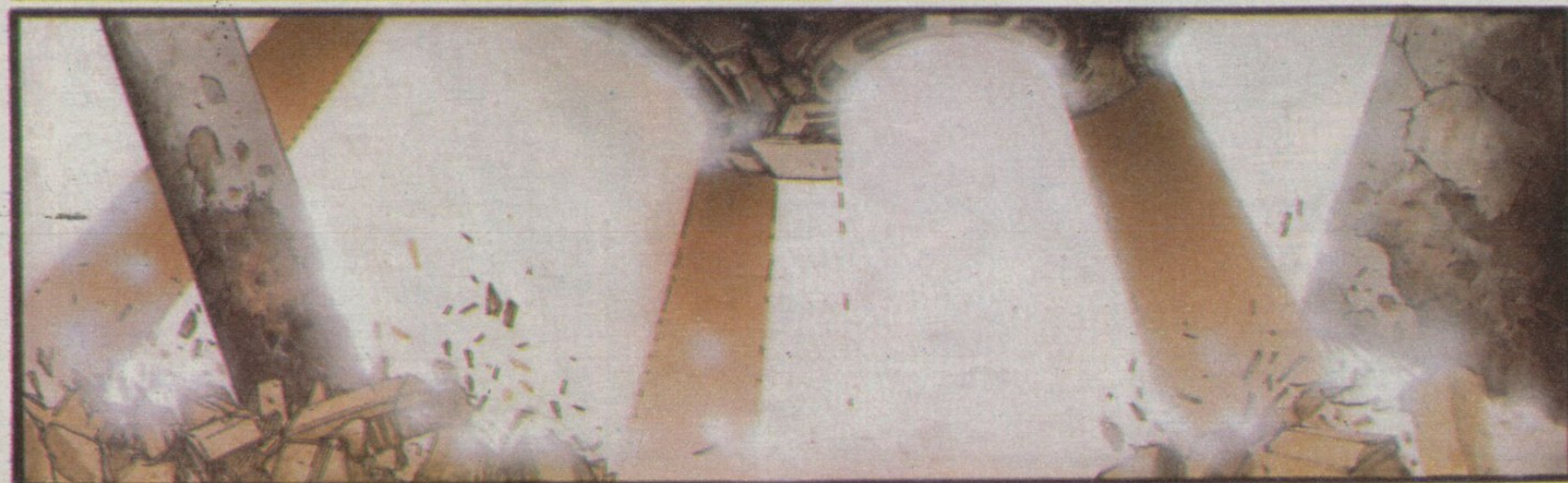
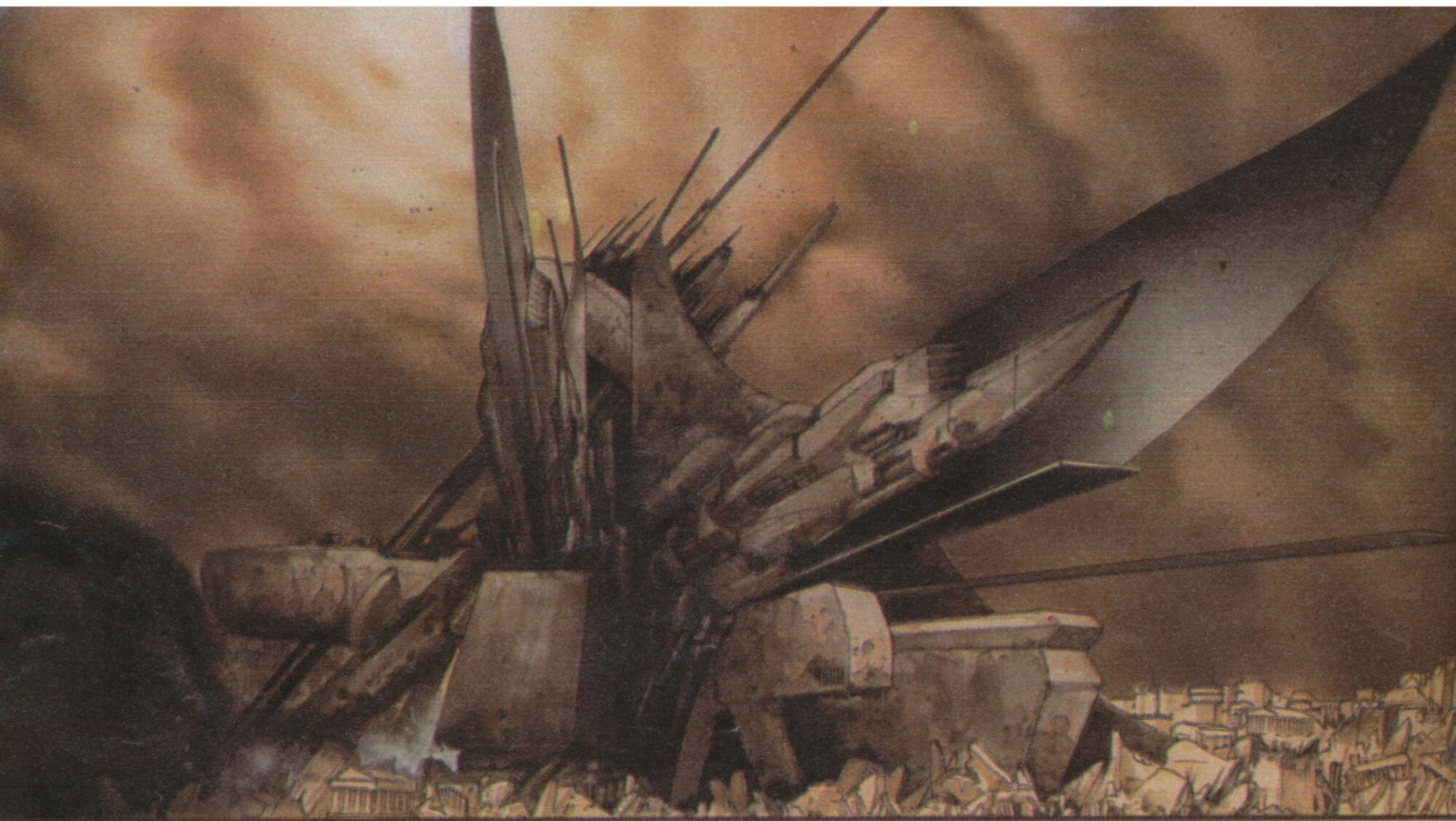

МОЖНА КЕРКО!
НИКАД СЕ НЕ
БИХ УСУДАО ДА
ДЛГНЕМ РУКУ
НА ТЕБЕ! ОПРО-
СТИ... ПРЕКЛИЊЕМ
ТЕ... ОПРОСТИ...

"А ТО САМ БИО
ЗА СВЕ ВРЕМЕ ЊЕ-
НОГ БОРАВКА МЕ-
ЋУ ВАМА! ОНА ЈЕ
НАДАХНУЛА СВЕ МО-
ЈЕ ПОСТУПКЕ У СА-
ВЕЗУ СА МНОМ! ОНА
МЕ ЈЕ ИЗАБРАЛА
ЗА СВОГ КРАЉА И
СВЕШТЕНИКА, ЈЕР
ЗНА ДА ЋУ СВЕ УЧИ-
НИТИ ДА БИ СЕ ОС-
ТВАРИЛА СУДБИНА
НАШЕГ НАРОДА!"

НИЈЕ МИ ОКТАР ПО-
МОГАО ДА ПУТУЈЕМ
ПО СВЕМИРУ! НИЈЕ
МИ БИЛА ПОТРЕ-
БНА ПОМОЋ ЊЕ-
ГОВИХ СВЕШТЕНИКА
—ПИЛОТА!

ЛИЧНО МЕ ЈЕ
НАША БОГИЊА НА-
УЧИЛА КАКО ДА
ПРЕБАЦУЈЕМ ВОЈ-
СКУ ИЗ ЈЕДНОГ
СУНЧЕВОГ СИСТЕМА
У ДРУГИ! А ХРАМ
КОЈИ ОНА УЗДИЖЕ
КА НЕБУ ПОКАЗУЈЕ
ВАМ ЦИЉ НАШЕГ
ПУТА!"

"ДАЛЕКО ОД ПО-
ВРШИНЕ ОВОГ БЕД-
НОГ КАМИЊА КО-
ЈИ ЈЕ РУКА ЗАМИ-
ШЉАО КАО ПРОСТРА-
НО КРАЉЕВСТВО!"

ВИШЕ НАС НИШТА
НЕ ЗАДРЖАВА ОВДЕ!
КАЗНИМО МОГ ОЦА
И ОКТАРА ЗА ОГ ЊИ-
ХОВЕ БЕЗБОЖНОСТИ,
А ЗАТИМ КРЕНИМО
У НАПАД НА ЦАРСТВО!"

КЕРКА НАМ ТО НАРЕ-
БУЈЕ! ОНА ЖЕЛИ ДА
ЦЕО СВЕМИР БУКНЕ
ПЛАМЕНОМ РАТА!
СЕТИТЕ СЕ: ОНА ЈЕ
НЕКАДА СТВОРИЛА
НАШЕ ПРЕТКЕ, КРВ-
ЉУ И ЗА КРВ! СЛУШАЈ-
МО ЊЕНА НАРЕЂЕ-
ЊА!

ПРОЛИЈМО КРВ
РИМЉАНА ПО ОТА-
РИМА И ПО БОЖНИМ
ПОЦИМА! БУДИМО
НЕМИЛОСРДНИ, ДА
БИМО ОДАЛИ ПО-
ЧАСТ НАШОЈ ВЕЛИ-
КОЈ БОГИЊИ!

АЛЕКСА ГАЈИЋ 2000

ЧУЈТЕ МОЈЕ ОБЕЋА-
ЊЕ, О РАТНИЦИ! УЗ
КЕРКИНУ ПОМОЋ, ПО-
БЕДИЋЕМО РИМСКОГ
ЦАРА И ЊЕГОВЕ ЛЕ-
ГИЈЕ! ИСТРЕБИЋЕМО
ИЛИ БЕМО ПОКОРИТИ
СТАНОВНИКЕ СВИХ
ПЛАНЕТА У ОРБИСУ!
ВИШЕ НИШТА НЕ
МОЖЕ ДА НАС
ЗАУСТАВИ! БИЋЕ-
МО ГОСПОДА-
РИ СВЕМИРА!

КРАЈ

Пјер Варињон први је дао име и математичку дефиницију тренутној брзини и убрзању, најбитнијим појмовима кинематике – механике кретања. Док се Галилеј задовољавао поређењем пређених путева и за то утрошеног времена, Варињон је брзину објаснио као количник пута и времена.

Док је Њутн, да би одредио кретање неког тела, морао да испишује странице и странице најсложенијих цртежа, Варињону је за то било довољно свега неколико редова рачуна. Захваљујући њему, физика крајем 17. века потпуно мења своје лице.

Да би се схватио значај онога што је учинио Варињон, треба начас заборавити све што данас знамо о брзини и убрзању присутним у сваком нашем покрету, у свим спортским резултатима, као да је тако било одувек. Али, није.

Бабе и жабе

Када су стари Грци приређивали трке, сви такмичари кретали су са старта у исто време, а победник је, наравно, био онај ко први стигне на циљ. Тако је, углавном, и сада само што Грке уопште ни-

**Највећи умови
другог
миленијума**

је занимала брзина тркача нити су им били познати појмови рекорд и рекордер.

Када је Галилеј почетком 17. века проучавао слободни пад, морао је да користи цртеже да би уопште могао да рачуна. Он би прво повлачио усправну праву да му означи време, а затим је додавао мале водоравне сегменте чија је дужина означа-

вала брзину тела у датом тренутку.

Те мале сегменте он је називао „степенима брзине“. Поређењем дужине тих сегмената успевао је да израчуна повећање брзине у одређеном времену – добијао је оно што ми називамо убрзањем.

Њему ни у једном тренутку није пало на ум да постави математичку дефиницију убрзања или брзине. Из свим једноставног разлога: од Еуклида надаље математика је изричито забрањивала дељење две димензионално различите (нехомогене) величине. Другим речима, пут не може да буде подељен временом као што не могу да се поделе бабе и жабе.

Када Галилеј жели да зна да ли је неко тело брже од другог, он пореди односе два пређена пута са односима

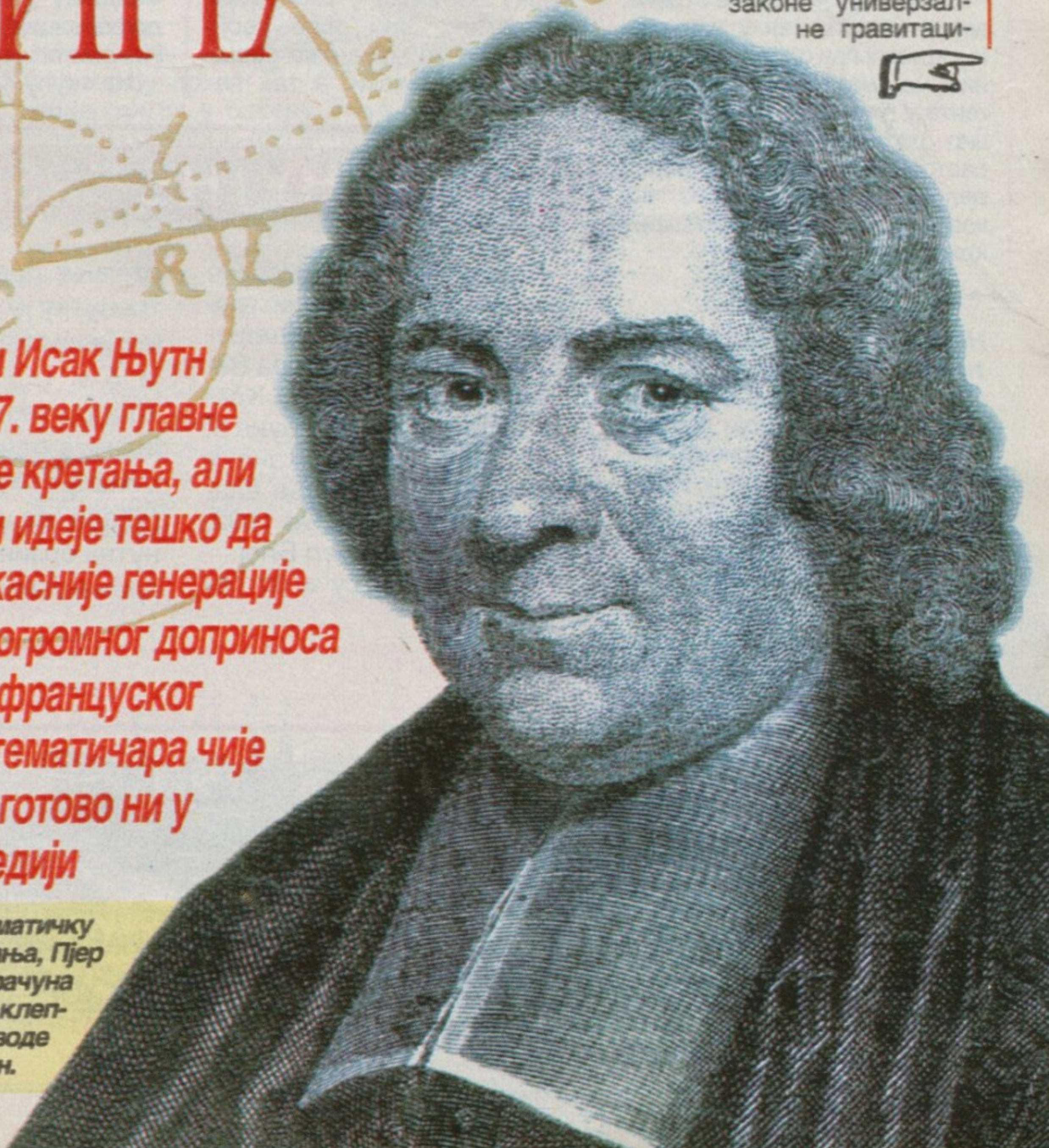
ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ИЗМИСЛИО БРЗИНУ

два времена за која су ти путеви пређени.

Године 1687, једанаест година пре него што је Пјер Варињон дао прву дефиницију брзине, Исак Њутн објављује у Лондону своје епохално дело „Philosophia naturalis principia mathematica“ у коме даје и законе универзалне гравитаци-

Галилео Галилеј и Исак Њутн поставили су у 17. веку главне принципе физике кретања, али њихово учење и идеје тешко да би прихватиле касније генерације научника да није огромног доприноса Пјера Варињона, француског свештеника и математичара чије се име не налази готово ни у једној енциклопедији

Пошто је поставио математичку формулу брзине и убрзања, Пјер Варињон је успео да израчуна облик водених сатова – клепсидри – тако да проток воде буде савршено правилан.

је који важе и за слободан пад тела на Земљу и за кретање планета око Сунца.

У школи данас учимо да је „резултанта свих сила које делују на тело једнака производу масе тела и убрзања његовог центра масе“. Њутн не користи реч „убрзање“. Он каже да је „промена кретања“ пропорционална сили и, понекад, користи израз „сила која производи убрзање“.

У недостатку математичке формуле која дефинише брзину и убрзање Њутн је, као и Галилеј, принуђен да проблеме небеских тела решава цртањем. Овакав начин убрзо је постао сувише гломазан и бављење физиком кретања преко геометрије постало је готово немогуће.

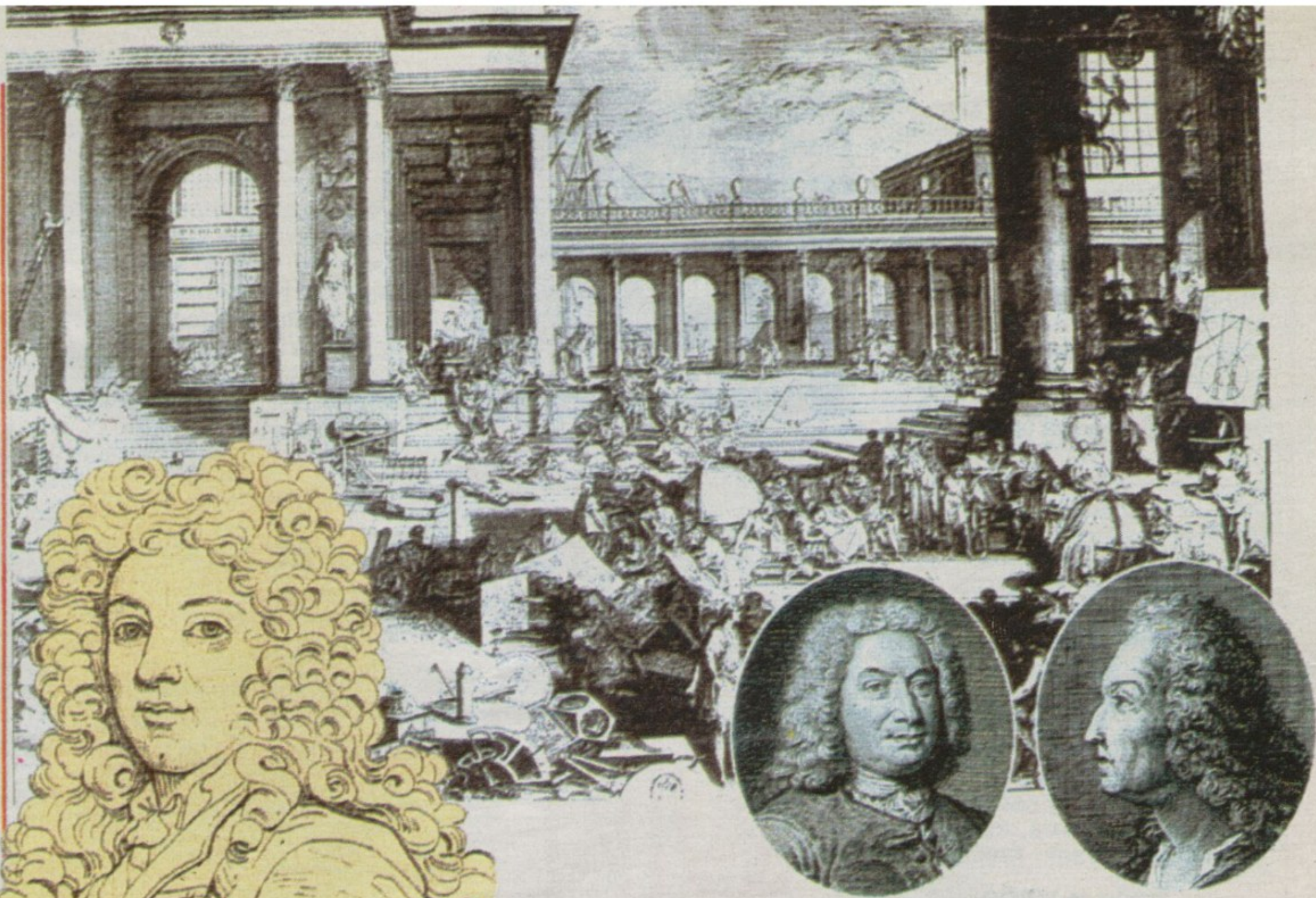
Спас у диференцијалима

Излаз из тог ћорсокака нашао је Пјер Варињон, млади професор математике на колежу „Мазарен“ у Паризу и члан Краљевске академије наука од 1688. године.

Он се сетио да на механику примени диференцијални рачун, нов математички формализам, дело немачког математичара и филозофа Готфрида Лајбница из 1684. године. Овај рачун заснива се на појму бескрајно малог, инфинитезималног, што тадашњи математичари никако нису прихватили.

Овај рачун је, с друге стране, веома делотворан у изучавању кривих при одређивању минимума, максимума или тангенте у било којој тачки. Принцип диференцијалног рачуна састоји се у издвајању малих делова криве да би се из тога извео закључак о понашању криве као целине.

Немачки филозоф и математичар Готфрид Лајбниц (1646–1716) отац је диференцијалног рачуна који ће бити основа Варињонових радова.

Маркиз Де л'Оспитал (лево) и браћа Жан и Жак Бернули (у медаљону слева надесно) стали су у одбрану Лајбницовог диференцијалног рачуна који нису прихватили математичари Краљевске академије наука. Они су, заједно с Пјером Варињоном, значајно допринели овом новом начину рачунања.

Готфрид Лајбниц и браћа Жан и Жак Бернули већ користе тај рачун за решавање проблема физике кретања. Али, они још не превазилазе тешку и гломазну геометријску етапу: они прво своје проблеме из механике решавају геометријски, а тек по-

том проучавају криве помоћу диференцијалног рачуна.

Никоме од њих није на памети да у рачуне укључи и појам времена и да га као променљиву величину унесе у диференцијалне једначине. Никоме осим Пјеру Варињону.

На скупу Краљевске акаде-

мије наука 5. јула 1698. године он први пут пред научни свет износи своје схватање „брзине у сваком тренутку“, оно које је данас познато као *тренутна брзина*. Варињон ту брзину одређује као однос бескрајно мале дужине dx и бескрајно малог протеклог времена dt .

ОД ТРЕНУТНЕ БРЗИНЕ...

Појам тренутне брзине или „брзине у сваком тренутку“ први пут се појављује у научном раду Пјера Варињона прочитаном у Краљевској академији наука 5. јула 1698. године, како у својој књизи „Рађање аналитичке механике“ из 1992. године пише Мишел Блеј.

„(...) тренуци су $= dt$; ра-

стојање пређено у сваком тренутку је $= dx$; брзина којом је растојање dx пређено је $= v$. (...) за разлику од константне брзине која је једнака односу пута и времена формула $v=dx/dt$ омогућава да се одреди тренутна брзина за било какво променљиво кретање” ■

... ДО УБРЗАВАЈУЋЕ

На скупу Академије наука 30. јануара 1700. године Пјер Варињон одредио је „убрзавајућу силу“ и повезао је с „брзином у сваком тренутку“ једноставним алгоритмом диференцијалног рачуна. У ту сврху он узима да се, при убрзаном кретању, повећање које брзина добија временом dt бележи $dv=ddx/dt$ где ddx означава повећање растојања. Он, затим,

Да би доскочио проблему односа димензионално нехомогених величина, Варињон наглашава како не дели пут (растојање) временом, већ само један број другим. Он то каже овако:

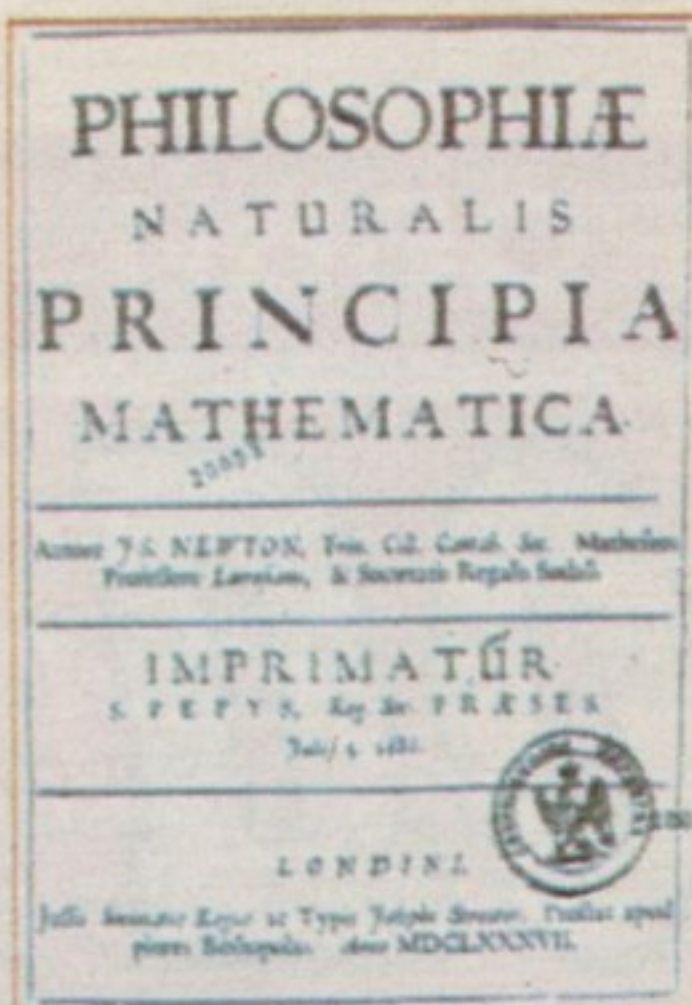
„Пошто су простор и време хетерогене (различите) величине, оне се у односу који се зове брзина међусобно не пореде, већ се пореде само хомогене величине које их исказују, које су овде и увек ће бити или две дужи, или два броја, или било које две друге хомогене величине.”

Брзина, која се вековима прихватала као замишљен појам, постала је физичка величина. Једва две године касније, 30. јануара 1700, Варињон у Академији наука излаже своје виђење „промене брзине”, што данас зовемо убрзање, и приказује како се то убрзање добија из тренутне брзине обичним диференцијалним рачуном. Данас кажемо да је убрзање извод брзине по времену.

Тако је Варињон направио први алгоритам у историји физике: успео је да с једне физичке величине пређе на другу искључиво помоћу диференцијалног рачуна.

Његови радови означили су рођење математичке физике и од тог времена геометријске слике нису неопходне за извођење закључака. Последице су биле готово тренутне и у року од неколико година механика кретања видно је узнатрковала.

Варињон је 31. марта 1700. године објавио рад у коме се позабавио централним силама тако драгим Исаку Њутну.

J. L. CHARMET

Знајући да планете описују око Сунца елиптичне путање, Њутн је из мноштва примера успео да израчуна силе привлачења којима Сунце делује на планете.

Варињон је применио формулу, проверио све Њутнове примере и показао да су у питању само посебни случајеви. Затим је, по први пут, применио обрнути рачун: како одредити кретање планете на основу силе којом на њу делује Сунце.

Од 1707. године Варињон

се бави проблемом који је почетком 18. века у великој моди: кретањем пројектила у окружењу које пружа отпор. У то време готово сви физичари покушавају да дођу до путање (трајекторије) предмета избаченог у било ком правцу, пре свега ђулета из топа,

Године 1687, када је Исаак Њутн (1642–1727) објавио дело „Principia mathematica”, мало је научника било у стању да схвати тај рад јер су геометријске слике и рачуни у њему били гломазни и сложени. Њутну су, да би решио све проблеме механике са свега неколико једначина, недостајале две математичке дефиниције: дефиниција брзине и дефиниција убрзања. Њих ће дати Варињон 11 година касније.

уз узимање у обзир отпора ваздуха.

И тако отвара пут Жану д'Аламберу и Жозефу-Лују Лагранжу да у 18. веку напишу значајна дела из области механике којима се још служимо.

Варињонов алгоритам, помоћу кога се с брзине прешло на убрзање, дао је нове основе целокупној физици. Максвелове једначине, Ајнштајнова теорија релативитета, квантна механика, сва величанствена поглавља физике почивају на темељима које је поставио Варињон.

Зашто, онда, име Пјера Варињона није остало у аналима? Научници кажу зато што су његови резултати били сувише очигледни. Нико никада није довео у питање чињеницу да је убрзање извод брзине. То откриће одмах је прихваћено и коришћено, а име проналазача покрио је заборав.

Бојана Дожић

СИЛЕ

преводи Њутнове радове о сили убрзања на језик диференцијалног рачуна: „Прираст пута који пређе тело чију тежину обично знамо, покренуто константном силом која на њега делује непрекидно, једнак је производу те силе (убрзавајуће) и квадрата времена које је потребно да се тај пут пређе; према томе, $ddx = y \cdot dt^2$ (где је $y =$ убрзавајућа сила) па је, стога, $y = ddx/dt^2 = dv/dt$ ” ■

У језуитском колежу у Каену Варињон је учио теологију и филозофију, а математици се посветио по доласку у Париз 1686. године.

НАРОД ИЗ ЈУЖНО ОД ОБЛАКА

**Кина је
домовина 56
етничких
група. Међу
њима је
најбројнији
народ Хан који
чини више од
90 одсто
становништва,
а осталих 55
су националне
мањине**

У потрагу за мањинама ваља поћи у југозападну Кину, где у очаравајуће лепим пределима живи више од 30, и дуж старог Пута свиле где живи 40 етничких група. Путник у овим областима може да види и доживи њихове живописне народне ношње, игре, песме, обичаје и веровања, начин на који обрађују земљу, гаје стоку, граде куће, њихов номадски живот, умеће спремања необичних и укусних јела и још много тога што чини народно предање.

У провинцији Јинан, чији назив на кинеском значи Јужно од облака толико је шаренило народних ношњи да се оне чак и унутар једне националне мањине разликују од места до места. На пример, национална мањина Даи дели се на Даи на копну, Даи поред воде и Црни Даи.

Даи на копну насељавају област Дехонг. Оно што ће вам одмах привући пажњу је разлика у ношњи и начину чељања код девојака и удахних жена. Девојке обично могу да се виде у кратким капутима без оковратника, уских рукава, и широким црним панталонама са тамнозеленим појасом који се зове дидаи. На појасу је извезен паун јер Даи ову птицу одувек сматрају оличењем лепоте, среће и доброте, укратко свега оног што је својствено жени. Коса им је уплетена у плетенице и намотана слева удесно. Када

стаса за удају, девојка се пресвлачи у сукње и то се сматра дозволом за улазак у друштво. Од тада она може да прима просце и да се уда. После удаје косу намотава увис и на глави носи високу капу од црне тканине.

Жене и мушкарце народа Црни Даи сретнете у црној одећи прошараној црвеном бојом. Даи, наиме, верују да те две боје достојно представљају небо и земљу, те црвеном одају почаст небу, а црном земљи. Ношњу, а посебно рукаве, краси богат и леп вез. На овај начин, али једноставније, украшавају се и платнене торбе које се носе о рамену, мали платнени новчаници и слични предмети за свакодневну употребу који настају у домаћој радиности, а које посетиоци најрадије носе са собом као успомену из Јинана. Главни део женске ношње чини црна хаљина украшена везеном чипком. Преко хаљине, као украс, че-

сто се ставља шал светле боје са црвеним ресама. Осим везом, ношња се украшава и светлуцавим комадићима сребра.

Жене лете

Често ћете чути да се прошлост националне мањине Деанг може прочитати са њихове одеће. Женска ношња разликује се у зависности од тога да ли припада народу Црвени Деанг, Деанг светлих бо-

ја или Црни Деанг. Жене обично носе дугачке сукње ишаране разнобојним водоравним пругама.

Припаднице народа Црни Деанг саме шију своју ношњу од памучних тканина црне и црвене боје. На кратком капуту на грудима су пришивена два комада светлоцрвене тканине, а на сукњи црвена трака широка 20 центиметара.

О пореклу ношње постоји прича о три сестре које су не-

За националну мањину Даи у Кини најважнији празник у години је Празник прскања водом. По Даи календару, празник пада у јуну или јулу, а по грегоријанском око 5. априла.

Ако средином априла посетите места Хсишуанг Бана, Ши Лин, Гангма и Менглиен у провинцији Јинан, моћи ћете да присуствујете светковини која траје три до четири дана.

Легенда каже да је некада давно земљом владао Зли Краљ Ватре и у заточеништву држао седам лепих девојака. Једног дана када се краљ напио, најмлађа лепотица, по имену Иданхан, краљу је из косе ишчупала влас да би му одрубилa главу (краљ јој је

једном поверио да је то једини начин да му се одузме живот). Али, куд год би глава прошла, одмах би планула ватра и народ је патио горе него до тада. Иданхан је морала да пође по главу, па је ватра захватила и њу. Видевши то, њене сестре су главу добро испрскале водом. Када је ватра свуда угашена, народ Даи је почео да живи мирно и срећно.

Даи су касније, као подсећање на овај догађај увели светковину коју су назвали Празник прскања водом. Поред тога што се прскају водом и честитају једни другима Нову годину, људи посећују буди-

ПРАЗНИК

ЕТНИЧКЕ ГРУПЕ У КИНИ

У Кини живи 56 етничких група. Поводом педесете годишњице од оснивања НР Кине, штампан је комплет од 56 поштанских марка и на свакој је приказана по једна етничка група. Марке су осмислиле Џоу Хсјуџинг, професор на Централном универзитету за етнологију, и њена кћерка Ђин Хсјанг. Професорка Џоу је призната сликарка и многа њена платна налазе се у Уметничкој галерији Кине. На овом комплету марка Џоу и њена кћи насликале су жене и мушкарце из свих 56 етничких група у њиховим јединственим народним ношњама, како свирају различите музичке инструменте и играју. Марке су величине 27x38 mm, урађене су техником фотогравуре у боји и носе серијске бројеве од (56-1)J до (56-56)J■

1. Хан - Кинези	20. Лису	39. Ачанг
2. Монголи	21. Ва	40. Прими
3. Хуи	22. Ше	41. Таџик
4. Тибетанци	23. Гаошан	42. Ну
5. Ујгур	24. Лаху	43. Узбеци
6. Миао	25. Сун	44. Руси
7. Ји	26. Донгхсјанг	45. Евенки
8. Џуанг	27. Нахси	46. Деанг
9. Боујен	28. Ђингпо	47. Бонан
10. Корејци	29. Киргизи	48. Југур
11. Манџурци	30. Ту	49. Гин
12. Донг	31. Даур	50. Татари
13. Јао	32. Мулам	51. Друнг
14. Баи	33. Ђјанг	52. Орођен
15. Туђја	34. Бланг	53. Хеџе
16. Хани	35. Салар	54. Монба
17. Казак	36. Маонан	55. Лоба
18. Даи	37. Гелао	56. Ђино
19. Ли	38. Хсибе	

када давно помагале да се убију краве за приношење жртве прецима. Рађене животиње су се отимале и на девојачким сукњама остали су трагови крви. Тада су девојке почеле да носе сукње са шаром која подсећа на крављу крв. А црвени украс на грудима потиче од крви која је капала док су сестре јеле говеђе месо.

Жене националне мањине Деанг радо носе црне и црве-

не појасеве од бамбуса. Према легенди, жене су некада имале способност да лете, те су по цео дан могле да проводе изван куће. Да би их задржали у кући, мушкарци су правили појасеве од бамбуса, стављали их женама око струка, а оне су од тада почеле да остају код куће и брину о својим породицама. Овај део одеће и данас је омиљен - неке жене умеју да ставе по 20 или 30 појасева да би показа-

ле њихову лепоту. Ипак, није све у лепоти. Деанг верују да је жена, што већи број појасева носи, марљивија, смелија и паметнија.

Појас је и обележје честитости, а мајка свој појас никад неће оставити у наслеђе снахама већ само кћерима. У данашње време појасеви су постали и знаци љубави. Младићи праве разне врсте појасева и поклањају их девојци која им је драга.

Деанг своју ношњу украшавају комадићима сребра, чипком и шарама у облику канџи, али посебно обележје њихове ношње су fine украсне лоптице живих боја које и мушкарци и жене радо носе у коси.

Одело за капу

Национална мањина Лису дели се на Црне Лису, Лису светлих боја и Беле Лису.

Ношња Светлих Лису је најживописнија. За време празника жене носе сукње од стотину крпица. Давно, кад су одлазили да бране отаџбину а жене остајале и радиле код куће, мушкарце је мучила чежња за домом, те су своја

одликовања умотавали у комадиће тканине и слали својим женама. Оне су од тих крпица шиле сукње и мараме за себе, а одликовања пришивале на своју одећу и правиле огрлице од њих. Да би се сачувало сећање на храброст, марљивост и оданост предака, ношња се преносила с колена на колена све до данас.

Бели Лису живе у округу Фугунг. Жене носе кратке беле ланене капуте, ланене сукње с плавим шарам и капуте од црног плиша. Удата жена ставља капу од вештачких бисера, шкољки и бронзаних звончића. Једном је, у стара времена, била таква суша да су људи умирали од жеђи. Девојци и младићу из народа Лису указала се добра вила и показала им место које је суша поштедела, те су се њих двоје тамо настанили. Младићево одело брзо се исцепало од напорног рада, па је девојка одлучила да за њега начини нову, добру и топлу одећу. У планини је нашла биљку лан, од ње изаткала одело и однела га свом вољеном. Младић је био дубоко дирнут. Видевши да је девојчина коса рашчупана од планинског ветра, потражио је што лепше шкољке и корале и од њих направио капу за њу. Тако је у народу Лису постао обичај да заљубљени младић направи овакву капу и поклони је својој драгој, а она њему заузврат сашије и поклони одело■

Смиљка Цветићанин

ПРСКАЊА ВОДОМ

стичке храмове, уживају у тркама змајевих чамаца, пауновом плесу, плесу на бубњу на постољу (бубањ постављен на постоље у облику слонове ноге)... За овај празник везан је и следећи народни обичај: девојке и младићи стану у две врсте једни наспрам других, па једни другима добацују разнобојне платнене кесице. У народу Даи то је начин да се покаже љубав.

Што се тиче прскања водом, старији се прскају благо, по врату и леђима, а остали се весело заплускују и поливају из лавора и канти. Кажу да ће човек бити утолико срећнији уколико на некога проспе више воде ■

КРИПТОГРАМ

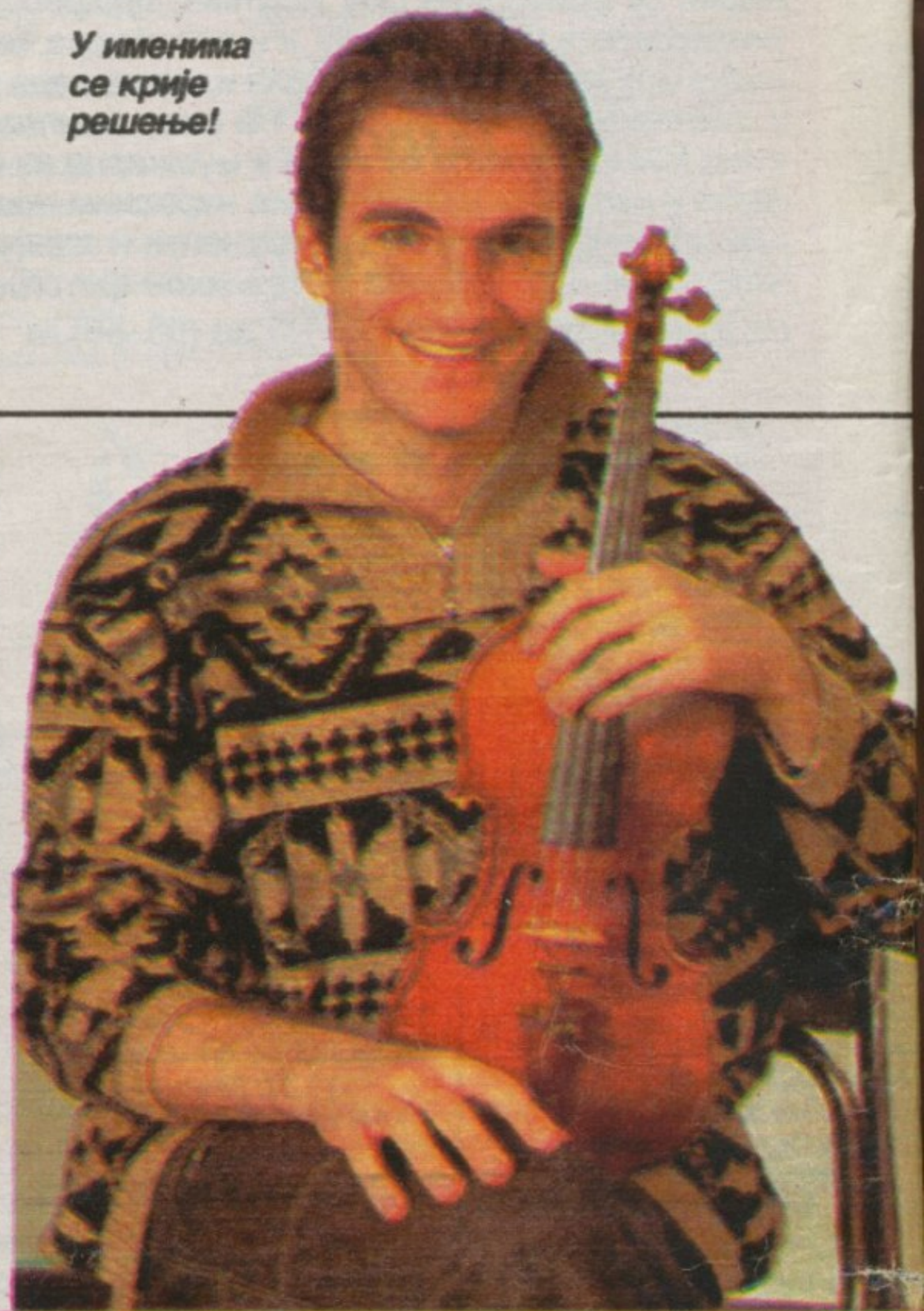
БЕЛИНИ
СТРАВИНСКИ
РЕСПИГИ
ДЕЛИБ
ЗАЈЦ
ПАГАНИНИ
ДВОРЖАК

У именима
се крије
решење!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Име и презиме нашег музичара са слике, 2. Шампион, ас – Житељи, 3. Орган чула вида – Задржати се на неком месту – Француски хроничар, Адон – 23. слово азбуке, 4. Радоје, Радомир одмила – Танасије одмила – Једна од индијских секти, 5. Ознака за тону – Град насупрот Бачкој Паланци – Име грчке глумице Папас – Назив, 6. Учесник у игри – Врста рибарске мреже великих ока – Пркос, 7. Име фудбалера Жунгула – Приморати, 8. Наш шаховски велемајстор, Бора – Светозар одмила – Име певачице Абдул – Изборна комисија (скр.), 9. Наша свестрана уметница (писац, редитељ...) – Ознака за ампер ■

СКАНДИНАВКА

ЕВРОПСКЕ ПРЕСТОНИЦЕ	ГЛАВНИ ГРАД ШВАЈЦАРСКЕ	ИТАЛИЈАНСКИ ПИСАЦ УМБЕРТО	ГЛАВНИ ГРАД НОРВЕШКЕ	4. И 19. СЛОВО АЗБУКЕ	КРАТАК РЕП	НАЈВЕЋЕ ПОЛУ-ОСТРВО НА СВЕТУ	ДИРЕКТОР (СКР.)	ЕВРОПСКЕ ПРЕСТОНИЦЕ	НОВАЦ У АРГЕНТИНИ	РАЧУН (СКР.)	ГЛАВНИ ГРАД ГРЧКЕ	ГРАМ	ЕВРОПСКЕ ПРЕСТОНИЦЕ	ДРВНА ИНДУСТРИЈА (СКР.)	ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ ЛНР
ПРЕСТОНИЦА СА СЛИКЕ	B	E	O	G	R	A	D	ГЛ. ГРАД ЧЕШКЕ АРОМА	P	R	A	G	ПОТВРДНА РЕЧ НОТА СОЛМЕЗАЦИЈЕ	D	A
ОПНГ	E	K	S	P	E	R	A	M	A	N	Т	ГЛ. ГРАД ИТАЛИЈЕ ТРАГОД УДАРЦА	R	I	M
ВРСТА КРАГНЕ УЗ БРАТ			△	ГЛ. ГРАД ФРАНЦУСКЕ ЛЕТАР	F	A	R	I	Z	НАЗНА ПРАВАЦ	I	M	E	АМПЕР СМОТАНИ ЛИСТОВИ ДУВАНА	A
НЕУТРОН	W	ОСТРВО У ЈАДРАНУ	O	L	I	L	НАКВАШЕНО РОСОМ ПИСАЦ СЕЈАРИЋ	R	O	S	W	O	27. И 16. СЛОВО АЗБУКЕ ВИТЕЗ	U	
ЖИТЕЉИ УМЛАРИЈЕ	C							ГЛ. ГРАД ШПАНИЈЕ ЖЕН. ИМЕ ЛОРЕТА	M	△	D	R	I	D	
ВРСТА ПИТА		МЕСТО ГДЕ СЕ СТОЈИ СТАВЉА СЕНО	Z	A	S	L	E	ГЛ. ГРАД ЛЕТОНИЈЕ ГЛ. ГРАД АУСТРИЈЕ	R		J				
ОКВИР	R	A	M	ПУТАЊА НЕБЕСКОГ ТЕЛА Д.Т.	O	R	B	I	T	E	ИЗВРШНИ КОМИТЕТ (СКР.)				
УРАН	U	И ДРУГО АМПЕР	I	D	R	ГРАФИЧКИ РАДНИЦИ	E	C		N	I				
ЕВРОПСКА ОСТРОВСКА ДРЖАВА	M	A	T	A	ДЕО ПУШКЕ КРЕМЕЊАЧЕ	C	A		I	K					

СПОЈИТЕ ПАР!

1. „Сто година самоће“
2. „Доктор Живаго“
3. „Тихи Дон“
4. „Чекајући Годоа“
5. „У првом кругу“
6. „Странац“
7. „Буденброкови“
8. „Степски вук“
9. „Старац и море“
10. „Побуна анђела“

- а. Херман Хесе
- б. Анатол Франс
- в. Семјуел Бекет
- г. Албер Ками
- д. Габријел Гарсија Маркес
- ђ. Борис Пастернак
- е. Михаил Шолохов
- ж. Ернест Хемингвеј
- з. Александар Солжењин
- и. Томас Ман

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																

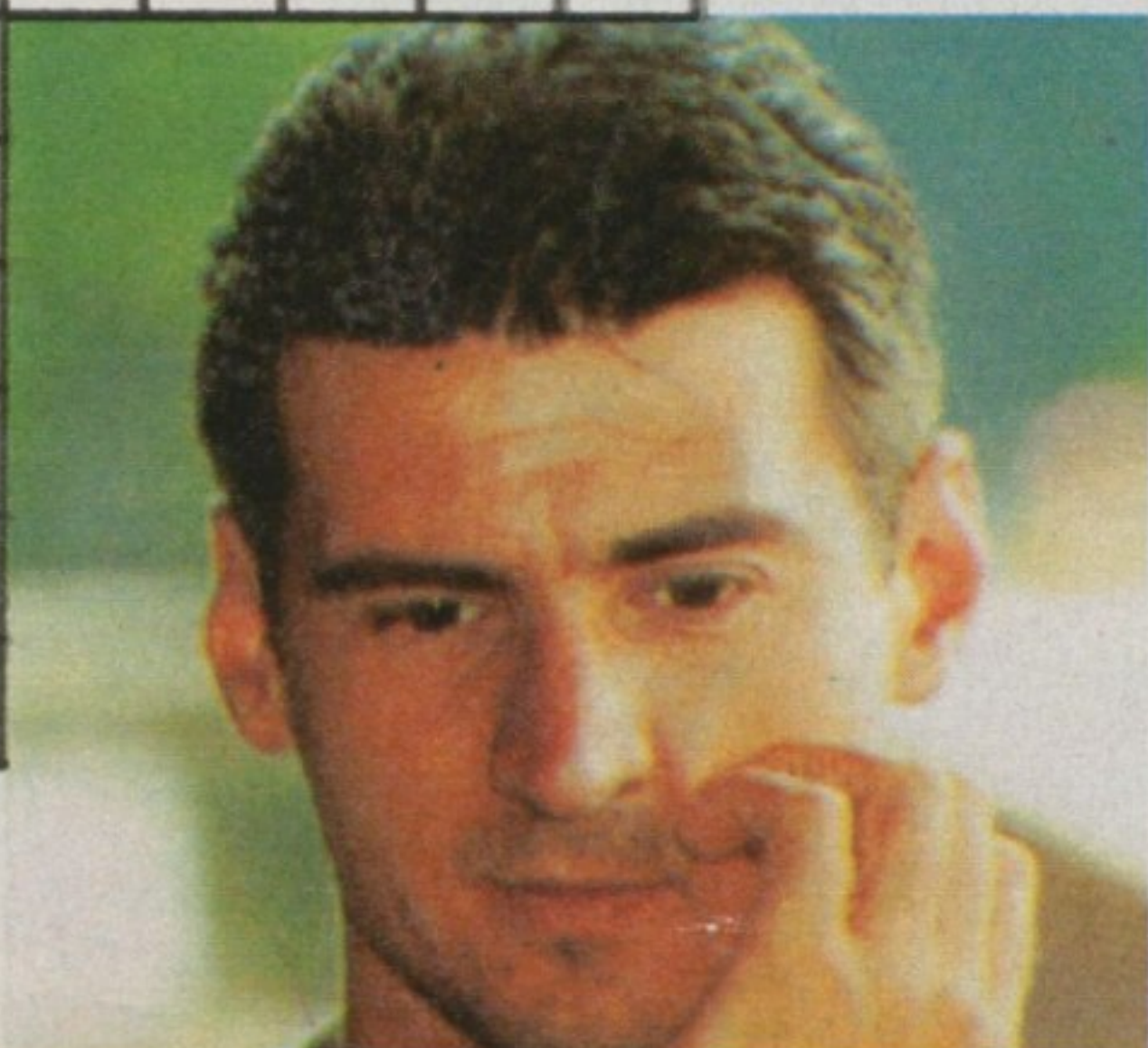
УСПРАВНО: 1. Људи који се баве спортом, 2. Такмичење у брзини – Град у Француској, у Нормандији, 3. Будити успомене (стр.), 4. Нота солмизације – Прождрљив – Ознака за динар, 5. Погодбени везник – Очигледно, 6. Ознака за неутрон – Стопотениски клуб (скр.) – Сеоска улица, сокак, 7. Река у Русији (анаграм: МАСТ) – Плодно место у пустињи, 8. Врста штампарских слова – Иницијали глумца Берчека, 9. Палска палата у Риму – Ознака за југ, 10. Име певачице Ленокс – Делови пута, руте, 11. Символ нобелијума – Име писца Франса, 12. Ручица за отварање врата – Америчка глумица, Кристи, 13. У оно време – Житељ европске острвске државе, 14. **Инструмент музичара са слике** – Ознака за алт, 15. Иницијали писца Цанкара – Поседовати, 16. Житељ Ћићарије – Наука о моралу■

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										

ВОДОРАВНО: 1. Мађарски шахист, Ђула – Поветарац (1), 2. Давати нечему други изглед (0), 3. Јако негодовање – Шанац (1), 4. Хунски војсковођа – Опус (скр.) – Ознака за север (2), 5. Врста метала (1), 6. Прво и 25. слово азбуке – Ситно исечен купус (1), 7. Грчко слово – Густа средоземна шикара (2), 8. Лепо шарени инсекти – Символ криптона (1), 9. Фудбалски клуб из Милана (0), 10. Ауто-ознака за Никшић – Символ магнетијума (1), 11. Најважнији део храма (у православној цркви одвојен иконостасом) (0), 12. Рикард одмила – Друго слово (1), 13. Врста органских једињења (0), 14. Ознака за запад – Део дана (1)■

УСПРАВНО: 1. Апарат – Графичка техника слична дрворезу (1), 2. Име и презиме америчке певачице (1), 3. Име глумца Костнера – Оптички (скр.) – Место на Пашману (2), 4. Занатлија који обрађује дрво – Основна маса уметничког дела – 13. и 18. слово азбуке (2), 5. **Име и презиме одбојкаша са слике** (1), 6. Латица – Река у Србији (1), 7. Земљишна мера – Прилично јаки (1), 8. Оруђе за лов на китове (мн.) (1), 9. Име вајара Лога – Име боксера Тајсона (1), 10. Амерички глумац Кијану – Император (1)■

**РЕШЕЊЕ
НА
СТРАНИ 41.**

ДА ЛИ ПОСТОЈЕ ВЕШТИЦЕ?

Милован Перић, звани Бекрија, Ново-сађанин, Лиманац, пробудио се 1. јануара новог миленијума с главобољом. Није могао да се сети шта је радио претходне ноћи, ноћи великог дочека. Руке су му се подигле да обухвате болну главу, а тада је уследио шок: напипао је непознату косу, а затим, на лицу, и непознату брадуруину. Скочио је успаничено и стао пред огледало. Имао је шта и да види: из огледала га је посматрао прави Деда Мраз, у згужваној црвеној одори, с дугачком седом косом и огромном седом брадом, са све црвеном капицом на глави!

Тада је Милован Перић, звани Бекрија, Лиманац, почео да одмотава филм у глави, филм с догађајима у којима је био главни јунак, филм сећања који, да је заиста био снимљен, никако не би могао да се уброји у реалистичке. Напротив, оно што му се дешавало претходне ноћи наликовало је на класичан филм из стваралачке лабораторије неког редитеља фантастичке филмске поетике...

Његов велики пријатељ с посла, родом из сремског села Визића, молио га је за велику услугу: да Милован изиграва Деда-Мраза његовој деци! Све би то било лако да је само требало да тркне до његовог стана на булевару... Али, његов пријатељ је ову Нову годину, са породицом, дочекивао у старој породичној кући у Визићу! Био је Милован у овом малом сремском селу, на обронцима Фрушке горе на самој граници с Хрватском – могао си с брда изнад села да плунеш на Илок! – али у пролеће, и то у лову. Сада је зима, мора ићи сам, можда има поледице... Опет, није то ни тако далеко. Уколико додаш гас, путовање не траје ни сат. Опет, могао би тамо, после, да остане са пријатељем у дугом ноћном разговору уз бело сремско вино...

Било је негде око тринаест часова тог 31. јануара када је Милован укључио мотор свог верног „реноа“. Преко моста, па правац Сремска Каменица. Пут је био чист и није готово ни осетио кад се нашао на обилазници код Беочина. Прошао је поред цементаре и лагано возио кроз пуста сремска села. Сунце је сијало, а пут пред њим био пра-

зан и отворен, асфалт сув. Одједном, баш када се нашао надомак Нештина...

„Верујте ми, тако нешто нисам видео у животу! Магла се попут густог дима спустила над селом и ја готово да нисам видео ни прст пред оком. Возио сам још мало, на срећу, као слепац, и тек сам успео да назрем велики споменик жртвама фашизма који се налази у центру Нештина. Превезао сам још стотину метара и зауставио аутомобил уз кућу коју сам једва видео, да

другом месту. Јесте, знао сам ту кафану с трошним зидовима и неколико столова прекривених похабаним столњаком, била је она иста, што се тиче величине и намештаја, али...

Запљуснуло ме је блештавило светлуцавих лампиона и златних кугли које су шириле смарагдну светлост налик најбољем светском лајтшоу. А ситне, магичне искре светлости, налик душама вештица што парају таму у ивањској ноћи, лебделе су по ваздуху несташно улетајући у косу присутнима. Одмах поред врата приметио сам метлу окренуту наопачке, а свуда по зидовима висили су венци белог лука. Кафана у Нештину била је препуна

то, и такве госте, откријем у мирној, запуштеној кафани у Нештину. Није ми требало много да нађем заједнички језик са њима. Ускоро сам и ја певао, с чашом у руци, а тада је мала трупа трубача одсвирала туш; сви су застали, заћутали, а из покрајне просторије у салу кафане нахрупио је трио таквих девојака да ми је застао дах! Све три плаве косе, сјајно грађене, обучене у разнобојне велове, са загометним, сребрним репићима на голој задњици. Уз звуке „Месечине“ извеле су такав стриптиз да га се не би постидео ни најбољи локал у Паризу! Био сам запањен, очаран, одушевљен. Предао сам се слављу и у заносу тапшао заједно са осталим гостима ка-

ЗАЧАРАНИ

буде макар мало склоњен с друма. Шта вреди возити, мислио сам, могу само да скрљам врат. Одлучио сам да некако напипам врата сеоске кафане, смештене под крошњама два огромна ораха, и да ту сачекам да се магла разиђе. Успео сам у томе! Када сам отворио врата, одједном као да сам се нашао у неком

младог и раздраганог, лепо обученог света који је певао и жагорио с чашама шампањца у руци:

Крајем трна
крајем драче
на медено гувно.
Ни о камен, ни о дрво,
ни о бус, ни о трн,
но у поље под орах!
Био сам запањен! Да све

фане која је блештала у ноћи док се око нас, напољу, скупљало све гушће прамење магле која се могла сећи ножем.

Тешко ми је да вам сада опишем ту ноћ. Морате знати да сам био задивљен лепотом ових естрадних звезда и да ми уопште није било јасно што губе време у овом заба-

Ову причу у прошлом броју „Забавника“ нико није могао да прочита до краја. На пробним отисцима све је било у реду, а онда, у штампи, једноставно је изостао последњи одељак са расплетом догађаја. Очигледно вештичја посла! Сада објављујемо причу у целости, поново и са новом илустрацијом, како би ову очигледну чаролију растерали. Изгледа да је наше питање из наднасловова добило одговор■

ченом селу на Фрушкој гори када су могле, исто тако, да наступе и у најпознатијим ноћним баровима метрополе какав је Београд! Но, шта је ту је, лако сам се привикао на све то и прешао у акцију. Ускоро сам испијао шампањац са предивном Наташом, Рускињом. Нисам знао руски, она није знала српски, али потпуно смо разумели једно друго. Баш као да смо говорили истим језиком... Уосталом, приметио сам, Наташа и јесте говорила све језике света, баш као да је била опседнута ђаволом! Била је то, заиста, чудна ноћ.

Слушао сам ту предивну девојку како прича о свом животу. Она је, наиме, завршила Уметничку академију у

Москви, била је глумица, али је немаштина у Русији натерала да крене пут кафанске естраде. Сматрала је то привременим послом, док се не запосли у неком московском позоришту. Стигла је тако у Загреб, и имала сталну „гажу“ у хотелу „Еспланада“. Све до 29. јануара када им је пришао углађени господин с тамним наочарима и понудио да, у новогодишњој ноћи, наступају у хрватском градићу на граници, Илоку. Нису о томе озбиљно размишљале све док им није, на лицу места, за ту једну ноћ, понудио педесет хиљада марака! Тако су се нашле у Илоку где им је тајанствени господин исплатио обећану суму и истовремено саопштио да је наступ, ипак, у

Србији, у месту Нештин. Јасно је да сам целе ноћи остао са Наташом, готово да ми је и буквално срце узела и изјела, бар колико се ја сећам, а да су деца мог пријатеља у Визићу остала без својих поклона, да те ноћи нису видели Деда-Мраза...

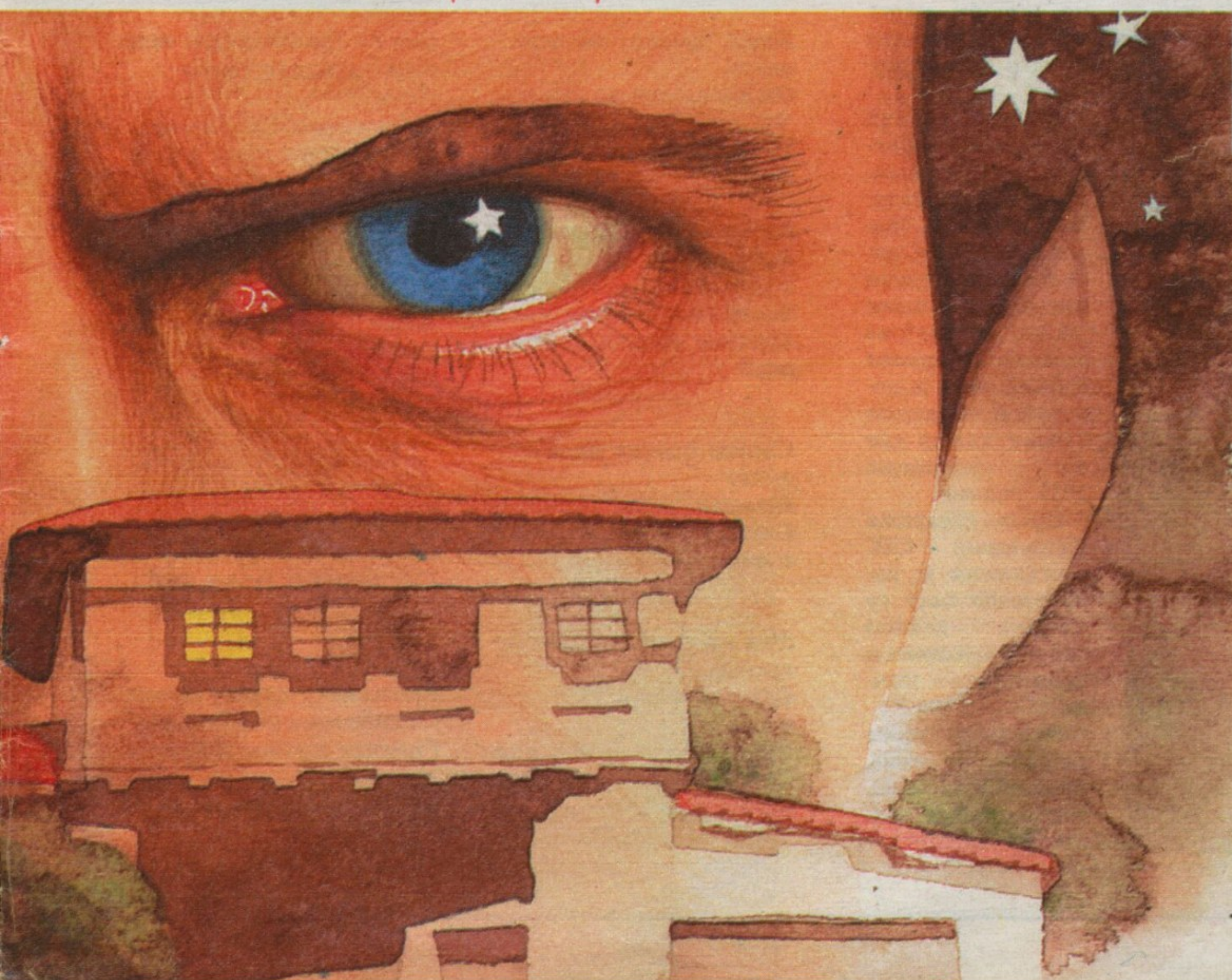
Испоставило се да то није крај доживљаја нашег јунака Милована. Да је само то било у питању, не бисмо ми сада читали ове редове. Наиме, тог јутра, 1. јануара 2001. године, превртао је у глави све доживљаје од претходне ноћи кад је зазвонио телефон. Био је то пријатељ из Визића. Већ је почео да замуцкује извињења кад је схватио да га пријатељ зо-

ве да му захвали. Што је дошао на време, што је био убедљив Деда-Мраз, што је донео тако лепе поклоне – посебно су се радовала жабама крастачама од гуме које скачу у ватру и из ње – и, на крају, што је читаве ноћи био тако расположен и што су тако лепо, заједнички, дочекали Нову годину!

Милован је био запањен. (Толико, да није приметио како се око њега, буквално ни из чега, појављују разне глупе ствари: камење, комади дрвета, пиринач, кромпир, кликери и латице ружа; толико да није чуо страшно лупање врата, шкрипу паркета и клопарање нанула у свом самачком стану; толико да није ни приметио да се

ТРОУГАО НАД СРЕМОМ

Запљуснуло га је блештавило светлуцавих лампиона и златних кугли које су шириле смарагдну светлост налик најбољем лајтшоу; кафана у Нештину била је препуна младог и раздраганог, лепо обученог света који је певао и жагорио

Илустровао Бобан Савић

светло пали и гаси само од себе, а књиге испадају из полице и саме се листају!) Како је могуће да буде истовремено на два места? Да се није нашао у некаквом вештичјем троуглу који чине два сремска села, Визић и Нештин, и хрватски градић у комшилуку, на граници, Илок? Или је, једноставно, цео доживљај с кафаном у Нештину и сусрет са прелепом Наташом био само сан?

Ухватио се Милован за главу, у свом удобном самачком стану – уопште не примећујући да му по собама трчкарају кокошке, ћурке, да му око главе лете птице и ројеви ноћних лептира, да му око ногу скакућу жабе крастаче – и кренуо пут дневне собе. Како је отворио врата, тако га је запахнуо мирис свеже скуване кафе. За столом, мирна, опуштена, лепа и весела, седела је Наташа, bella donna са сребрним репићем, заљубљено га посматрајући предивним, помало разроким плавим очима... ■

Борђе Писарев

— тридесет седам

ПРИПРЕМА
ЈОВА
РАДОВАНОВИЋ

МОРСКИ ЗМАЈ

Каква је животиња морски змај?
БРАНИСЛАВ ПЕШИЋ

Ваљево

Морски змај припада групи малих риба *Syngnathoidea* које се називају и морски коњићи. Живе у коралним гренима дуж аустралијске обале.

Тело морског змаја је овално, издужено и завршава цевастом њушком. Прекривено је коштаним прстеновима ружичасте и мрке боје, па је готово неприметан међу подводним растињем. Дугачак свега петнаест центиметара, змај плива у усправном положају с истуреним трбушним делом. Његови покрети су лагани и чешће се препушта воденој струји него што користи леђно пераје.

Али, када је храна у питању, морски змај је прави халаљивац и брз ловац. Баца се на рачиће и планктон и гута их у лету.

Неколико недеља после парења женка морског змаја полаже јаја у неку врсту торбе коју на свом телу имају мужјаци. Тако она сву обавезу и бригу око младих препушта мужјаку.

БОЖЕ, ПРАВДЕ!

Веома ми се допадају мелодија и стихови химне „Боже, правде“. Напишите нешто о њеном настанку и објавите цео текст те химне.

**ТОМИСЛАВ
Јагодина**

Текст химне „Боже, правде“ написао је

Јован Ђорђевић, а музику за њу компоновао Даворин Јенко. Било је то 1872. године, када су ова два аутора, у част пунолетства кнеза Милана, сачинили позоришни комад „Маркова сабља“. У завршној сцени тог комада, први пут изведеног 10. августа 1872. године, била је и химна „Боже, правде“, посвећена младом кнезу који је истог дана славио 18. рођендан.

Десетак година касније 22. фебруара 1882. године, приликом проглашења кнеза Милана за краља, изведена је нешто прерађена химна „Боже, правде“, из комада „Маркова сабља“, која је постала и званична српска химна све до уједињења 1918. године.

После стварања Краљевине СХС састављена је нова химна коју су чинили делови српске, хрватске и словеначке химне.

Изворни текст химне „Боже, правде“, из 1882. године, гласи овако:

Јован Ђорђевић (1826–1900), књижевник, оснивач Српског народног позоришта у Новом Саду и професор историје на Великој школи у Београду.

Композитор, хоровађа Београдског певачког друштва и кавалиер Народног позоришта Даворин Јенко (1835–1914) одабрао је значајну улогу у развоју српске музичке културе.

Боже, правде, ти што спасе
Од пропасти до сад нас,
Чуј и од сад наше гласе
И од сад нам буди спас!

Нек на српско ведро чело
твог не падне гнева
гром,
Благослови Србу село,
Поље, њиву, град и дом!

Моћном руком води,
брани
Будућности српске брод
Боже спаси, Боже храни
Српског краља, српски
род!

Кад наступе борбе дани,
К победи му води ход,
Боже, спаси, Боже, храни
Српског краља, српски
род!

Сложи српску браћу
драгу
На сваког дичан, славан рад:
Слога биће пораз врагу,
а најјачи српству град!

Из мрачног сину гроба,
Српске круне нови сјај,
Настало је ново доба,
Нову срећу, Боже, дај!

Нек на српства блиста
граница
Братске слоге златан
плод,
Боже, спаси, Боже, храни
Српског краља, српски
род!

Краљевину српску брани,
Петвековне борбе плод,
Српског краља, Боже,
храни,
Моли ти се српски род!

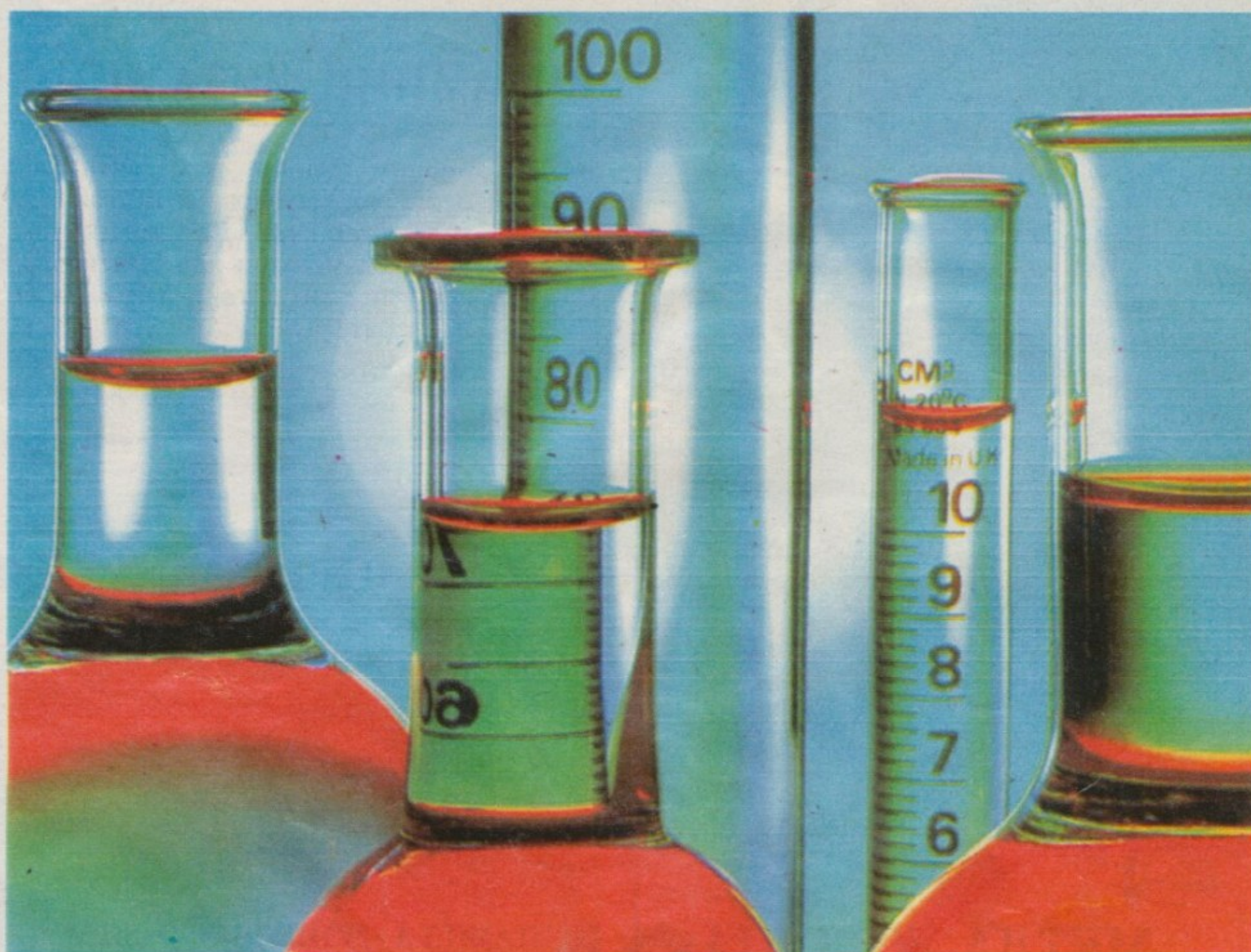
ВАРЉИВА ЛЕПОТА

Да ли је тачно да
је олијандер отрован?
СНЕЖАНА П.
Бела Црква

Тачно је: олијандер спада међу најотровније биљке. Довољно је да само неколико листова падне у барицу заосталу после кише па да се отрује пас, на пример, који ту воду пије. Сваки део ове биљке је отрован – од семена до цвета (он, додуше, нешто мање).

Постоје две основне врсте олијандера, ружичасти и жути – *Nerium oleander* и *Thevetia peruviana*. Обе ове врсте садрже глукозиде, састојке који се у медицини користе за подстицање рада срчаног мишића. У већим количинама они могу да буду кобни, па уместо да помогну срцу, изазивају поремећаје у његовом раду, а утичу и на желудац и црева. Занимљиво је да су забележени случајеви тровања месом прженим на роштиљу уколико су за ватру коришћене гранчице олијандера.

ОТКРИЋЕ ЕМИЛА БЕРИНГА

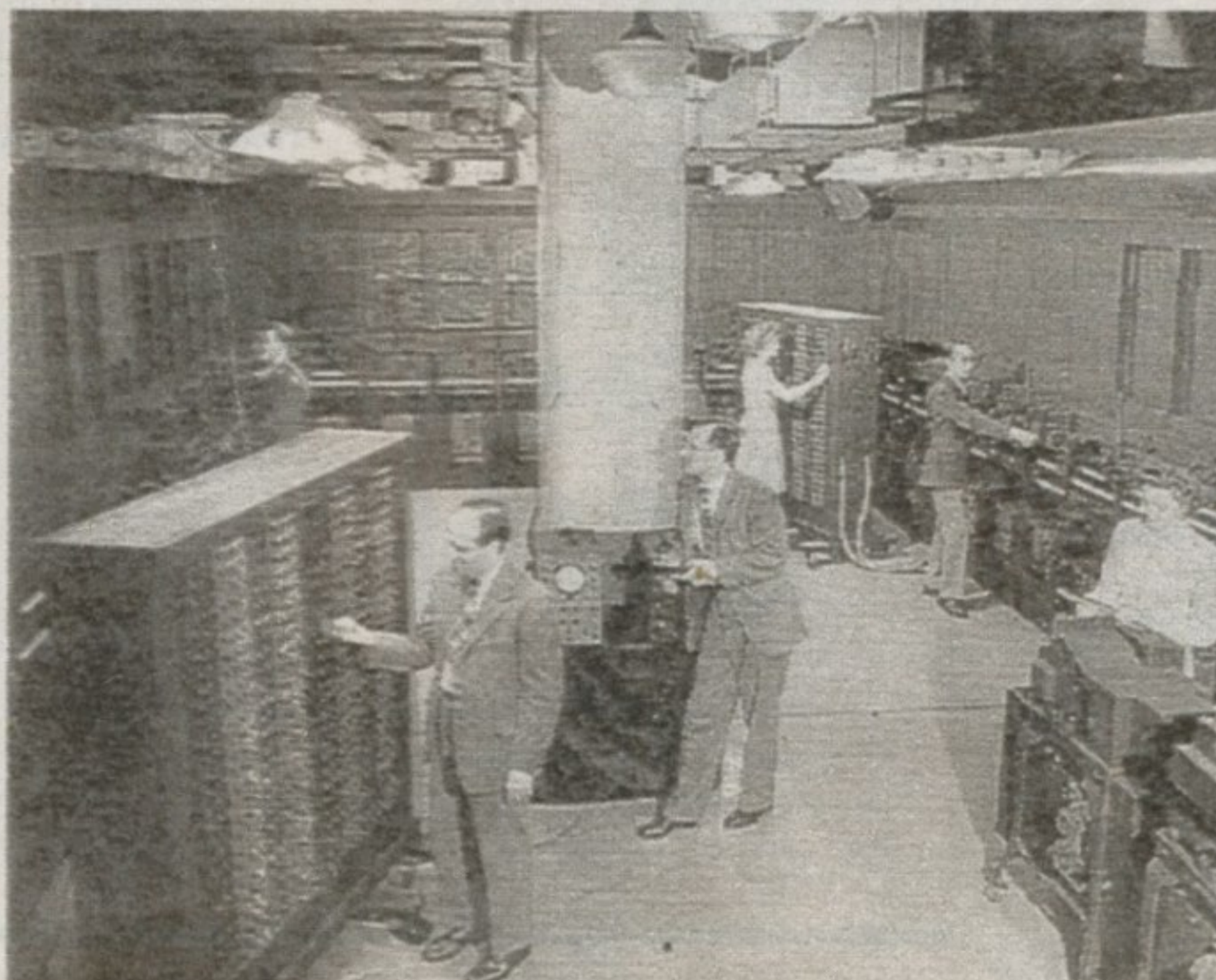
Желео бих да ми објасните шта је то серотерапија?
ЖИКИЦА
Земун

Серотерапија је грана медицине која се бави лечењем појединих болести помоћу серума. Проналазачем серотерапије сматра се немачки лекар Емил Беринг. Пре њега је (1888. године) француски научник Емил Ру открио да бактерије излучују одређене отрове – токсине – који у организму изазивају болест.

Надовезујући свој рад на ово истраживање, Беринг је 1890. године доказао да се организам брани од тих отрова стварањем противотрова – антитоксина. У крвном серуму оболелих од дифтерије Беринг је пронашао анти-токсин дифтерије. Нарочито много тог антитоксина нашао је код особа које су ову опасну болест преболеле и стекле отпорност.

Даље је Беринг експериментално доказао да серум животиња отпорних на тетанус и дифтерију изазива у људском организму отпорност према овим болестима. Убризавањем серума са антителима Беринг је доказао да на тај начин људи могу да се одбране и излече од тих болести.

Резултати су брзо, већ од 1893. године, показали од коликог је значаја проналазак серума против тетануса и дифтерије, једне од најопаснијих дечијих болести.

ПРВИ РАЧУНАР

Занима ме где је и када
направљен први компјутер?
БОРАН
Обреновац

Први компјутер направили су Џон Проспер Екерт и Џон Вилијам Моучли, стручњаци са Универзитета Пенсилванија у САД. Посао су започели 1943. године а завршили га три године касније.

Тај уређај ушао је у историју под скраћеним називом ENIAC (енгл. Electronic Numerical Integrator and Computer) и његова израда стајала је два милиона долара. Овај први на свету рачунар био је тежак читавих 30 тона и заузимао је површину већу од 140 m².

Да би се у 18.000 електронских вакуумских цеви, колико је било уграђено у ENIAC, што ређе јављали кварови, оне су напajане само четвртином своје праве снаге грејања. Њихова укупна снага износила је ипак више од 150 KW (киловата), а бар 2 до 3 електронске цеви недељно су замењиване због неисправности.

ENIAC је сабирање два броја обављао за петину хиљадитог дела секунде, док је множење два десетодигитна броја трајало нешто краће од три хиљадита дела секунде.

МЕТЛА ЖЕЛУЦА

Молим вас да нешто више напишете о спанаћу.

ДРАГАНА
Барајево

Постојбина спанаћа је Азија. Његове дивље сорте и данас расту у средњој Азији, Ирану и Закавказју. Баштенски спанаћ почео је да се узгаја у Персији одакле је, два века пре наше ере, донет у Кину. Нема никаквих података да су спанаћ гајили стари Грци и стари Римљани.

У средњовековну Европу спанаћ је доспео посредством Арабљана. Било је то у Шпанији, где се та зељаста биљка веома допадала монасима. Они су га гајили на манастирским добрима, одакле се проширио по готово свим европским земљама у којима влада умерена клима.

Спанаћ се сврстава у најкорисније повртарске културе. За јело се користи само младо лишће, убрано пре него што се појави стабљика. Најчешће се од њега припрема вариво или чорба.

У спанаћу има доста каротина и минералних материја. То пре свега важи за оксалну киселину која, са још неким састојцима, помаже рад црева. Зато није необично што Французи спанаћ називају метлом за желудац. У 100 грама спанаћа налази се: 774 mg соли калијума, 3 mg гвожђа, 82 mg магнезијума, 106 mg калцијума и 55 mg витамина С.

Ова биљка веома брзо расте на отвореном и на сунцу. У зависности од времена гајења, постоји: пролећни спанаћ (сеје се и бере током пролећа), јесењи (сеје се и бере током јесени) и зимски (сеје се у септембру, а бере зими)■

ВИТАМИНИ, ВИТАМИНИ!

Знам да су нам витамини неопходни за здравље и правилан рад организма. Да ли их има довољно у храни или је неопходно узимати готове витаминске препарате?

МИЛИЦА
из Пожаревца

Правилном исхраном у организму се уносе сви витамини неопходни за његов здрав и прав рад и није потребно узимати готове препарате, кажу нутриционисти, стручњаци за исхрану. Намирнице које користимо природни су извори витамина, али и разних киселина. Има их у разним врстама меса, воћа, поврћа, житарица, млека. Према табели о заступљености одређених витамина у намирницама, није тешко одредити шта треба јести■

ПРИРОДНИ ИЗВОРИ ВИТАМИНА

ВИТАМИН А (РЕТИНОЛ)
Шаргарепа, телећа дигерица, млечни производи, диња.

ВИТАМИН В1 (ТИАМИН)
Лешник, орах, свињско месо, грашак, све житарице.

ВИТАМИН В2 (РИБОФЛАВИН)
Месо, јаја, сир.

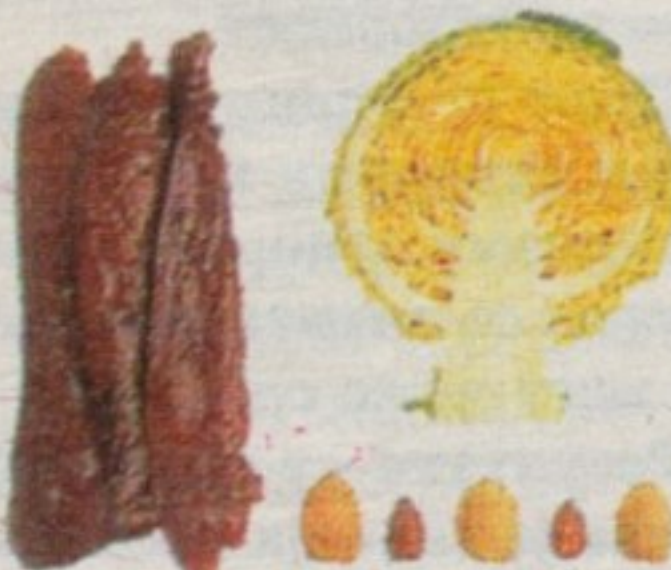
ВИТАМИН В6 (ПИРОДОКСИН)
Риба, поврће (кромпир), прерађевине од житарица, воће (банане).

ВИТАМИН В12 (ЦИАНОКОБАЛАМИН)
Говеће месо, млеко, живинско месо, плодови мора.

НИЈАЦИН
Риба, прерађевине од интегралног брашна, месо, живина, кикирики.

ФОЛНА КИСЕЛИНА
Изнутрице, зелено лиснато поврће, орах, лешник.

ВИТАМИН С (АСКОРБИНСКА КИСЕЛИНА)
Јужно воће, броколе, јагоде, зелена паприка.

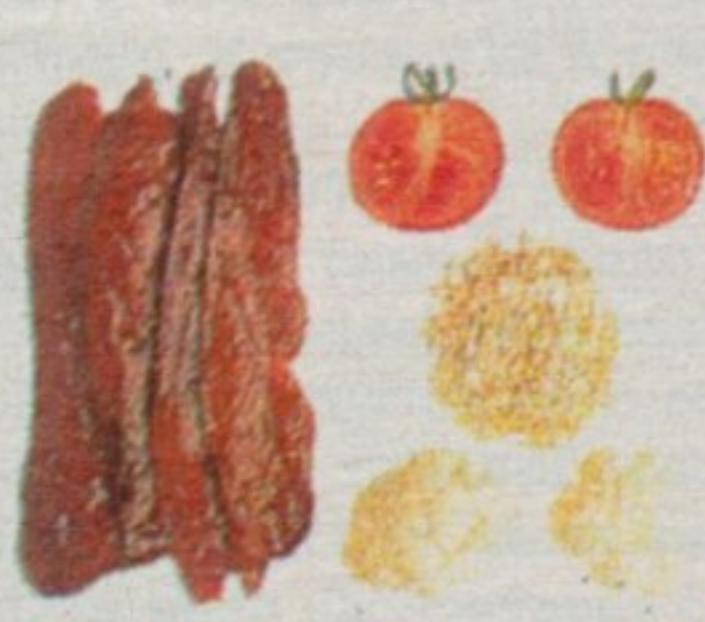
ВИТАМИН D
Рибље уље, цереалије и хлеб, маргарин, јаја.

ВИТАМИН Е (ТОКОФЕРОЛ)
Биљна уља, зелено лиснато поврће, плодови мора (шкољке), жуманце.

ВИТАМИН К
Зелено лиснато поврће (зелена салата, спанаћ), свињска дигерица, воће, жито, карфиол.

ЖЕДНИ У МОРУ

Да ли морске животиње ожедне и како пију воду?

БРАНИСЛАВ С.
Нови Сад

Као и сви други живи организми, и морске животиње осећају потребу да пију воду. Она им је неопходна како би надокнадили ону коју су изгубили приликом дисања или мокрења. Међутим, морска вода садржи значајну количину соли, па у ту сврху не може да се користи. Уместо да напаја она изазива жеђ. Морски сисари решавају то другачије од риба. Рибе пију морску воду, али су истовремено у стању да из ње издвоје соли и избаце их кроз шкрге или урин. Морски сисари, на пример китови или делфини, фоке и други никада не пију воду. Они користе воду која је већ садржана у храни и што је можда најважније, у стању су да произведу нове количине воде током хемијске реакције која чини основу њиховог дисања. Органички садржај хране меша се са кисеоником ослобађајући анхидрид-карбонат и – воду. Та вода се назива и „метаболичком водом“ ■

ПОШТОВАЊЕ И ГОВОР У ИМЕ ДРУГИХ

Често чујем изразе „омаж“ и „портпарол“, али никако не могу да утврдим њихово право значење.

ЈОВАНА
Смедерево

Именица *hommage* – омаж – у француском језику има више значења. Њоме се означава: поданичка дужност; поклон, дар; поштовање, односно част. Код нас се она кори-

РЕШЕЊА

КРИПТОГРАМ

Виолина (узимају се прва слова: Вићенцо, Игор, Оторино, Лео, Иван, Николо, Антоњин) ■

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Стефан Миленковић, првак, становници, око, остати, Адо, Ђ, Раца, Тале, Акали, т, Илок, Ирена, име, играч, оката, инат, Славиша, натерати, Тот, Тоза, Пола, ИК, Исидора Бјелица, А ■

СКАНДИНАВКА

Београд, Праг, да, експеримент, Рим, рол, Париз, име, А, н, Олиб, росно, цн, Ћићи, Мадрид, јасле, Рига, рам, орбита, У, идр, ецери, Малта, чарак ■

СПОЈИТЕ ПАР

1. д, 2. ђ, 3. е, 4. в, 5. з, 6. г, 7. и, 8. а, 9. ж, 10. б ■

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

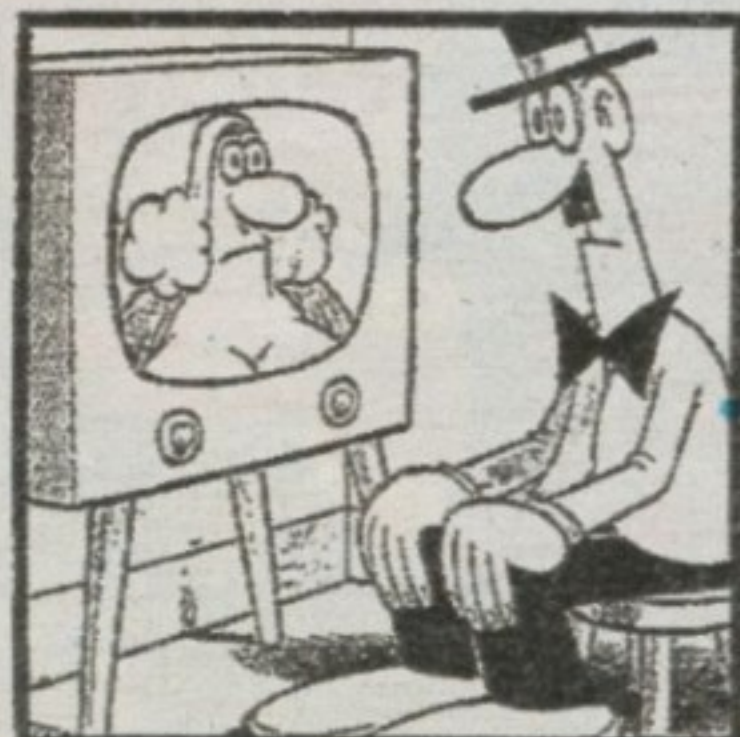
Сакс, лахор, претварати, револт, ров, Атила, оп, С, ванадијум, а, ф, рибанац, ро, макија, лептири, Кр, Интер, НК, Мг, олтар, Рик, б, еноли, 3, ноћ ■

ЕНИГМАТСКЕ СТРАНЕ ПРИПРЕМА

ЕД „БОРБЕ НАТОШЕВИЋ“, Сомбор
Уређује Славко Бован

сти у овом последњем смислу. Дакле, као друго име за исказано поштовање или указану част.

Портпарол је сложеница, узета такође из француског језика. Она се развила из израза: *Porter la parole* – говорити у име више њих. Портпарол је, значи, особа која говори у име неке установе или удружења. Код нас портпарол најчешће иступа као представник неке странке ■

на ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ 2565

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је
28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни
уредник В.Д. Зефирино Граси

Генерални директор Дарко Рибникар

Оснивач и издавач „ПОЛИТИКА“ А.Д.

Штампа Штампарија Политике А.Д.
11000 Београд, Македонска 29

Заменик главног и
одговорног уредника Недељка Сташић

Ликовно графички
уредник Душан Глушац

Графички уредник
стрипа Горан Војиновић

Редакција Олга Вукадиновић
Бојана Дожић
Слободанка Делибашић
Мина Илић
Петар Милатовић
Весна Минић
Вито Недељковић
Мирјана Огњановић
Биљана Орловић
Љубомир Патрновић
Јова Радовановић
Весна Софреновић
Миленко Тодоровић
Бранислава Црномарковић

Техничка редакција Слободанка Вујић
Зоран Петканић

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124
Секретаријат 3224-471
Редакција 3224-483
Техничка редакција 3226-620
центра 3224-191 и 3225-761
преплата 3228-776

Маркетинг агенција Македонска 31/1, тел. 3220-645

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.
На основу мишљења Републичког секретаријата
за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I
1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 156,00 дин. 3 месеца 468,00 дин. 6 месеци 936,00 дин.
Преплата на жиро рачун број: 40801-603-2-47280,
уз обавезну назнаку: „ПОЛИТИКА“ А.Д. – ПРЕТ-
ПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 136 DEM или противвредност
осталих валута. Полугодишња/авионом: I група –
Европа: 191 DEM. II група – Азија – Африка: 200-
DEM. III група – Америка – Аустралија: 215 DEM
или противвредност осталих валута.

ПРЕТПЛАТА СЕ ВРШИ ПРЕКО: DEUTSCHE
BANK AG, Frankfurt/M, FR Germany, SWIFT:
DEUTDEFF, на рачун број: 10094862000000.
RUSSIAN COMERCIAL BANK LTD, ZURICH,
Switzerland, SWIFT: RKBZCHZZ, у корист:
/06807690814 025 Матични број.

Код уплате обавезно навести „преплата на лист“,
ПОЛИТИКА БГД.
Копију уплате обавезно послати на адресу
ПОЛИТИКА АД, 11000 Београд, 29 новембра
24/I Yugoslavia

• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун, а
копију уплате на факс:
++381 11 3226 353 или ++381 11 3249 293
Годишњу преплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржај

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржај

DOBRODOŠLI
ovo je

u njoj raste

Svaki dan i ovde izlazi

istalno je

. Od danas,

pa dok god ne prođe

istražujte sa nama najlepše

plodove koje pravi

, a

je

slovo. O Grčkoj sigurno znate mnogo ali uverite se da oni prave

i najbolje

. Jedinstvena

vas poziva

da je na pravi način

i svaki dan probate drugi

Ali pođimo redom. Ovo su glavni stanovnici

(nastaviće se)

РЕКЛИ СУ О СНОВИМА

**СНОВИ СУ ОДРАЗ СЛАБОСТИ НАШЕ ЛИЧНОСТИ.
ДОБАР ДУХ НАС ПОНЕКАД ПОСЕТИ, АЛИ НАС**

**ШТО ВИШЕ
СТАРИМ, ТО
ВИШЕ
ПРИМЕЋУЈЕМ
ДА ЈЕДИНО
СНОВИ НЕ
ПРОЛАЗЕ.**

Жан Кокто
француски
писац
(1889–1963)

**ЗАТО ЗАО ДУХ НИКАД НЕ
НАПУШТА.**

Ралф Валдо Емерсон
амерички песник
(1803–1882)

**СНОВИ НАМ ЖИВОТ ЧИНЕ ПОД-
НОШЉИВИМ.**

Анатол Франс
француски књижевник
(1844–1924)

**МИКРОСКОП КРОЗ КОЈИ
ПОСМАТРАМО СКРИВЕНЕ
ДОГАЂАЈЕ У НАШОЈ ДУШИ.**

Ерих Фром
амерички филозоф и социолог
психоаналитичар
(1900–1980)

**НЕ НАЗИВАЈ СЕ СИРОМАШНИМ ЗА-
ТО ШТО ТИ СЕ НИСУ
ОСТВАРИЛИ СНОВИ: ЗАИСТА ЈЕ
СИРОМАШАН САМО ОНАЈ КОЈИ
НИКАД НИЈЕ САЊАО.**

Мари Ебнер Ешенбах
аустријски књижевник
(1830–1916)

**ЛИЧНО ПОЗОРИШТЕ У КОМ
ЈЕ ШАПТАЧ ЛОША ПРОБАВА.**

Елберт Грин Хабард
амерички писац
(1856 – 1915)

**ИСТИНСКИ ТУМАЧ НАШИХ ЖЕЉА С
ТИМ ШТО ЈЕ НЕОПХОДНА ПРАВА
УМЕТНОСТ ДА СЕ ТЕ ЖЕЉЕ
СВРСТАЈУ И РАЗУМЕЈУ.**

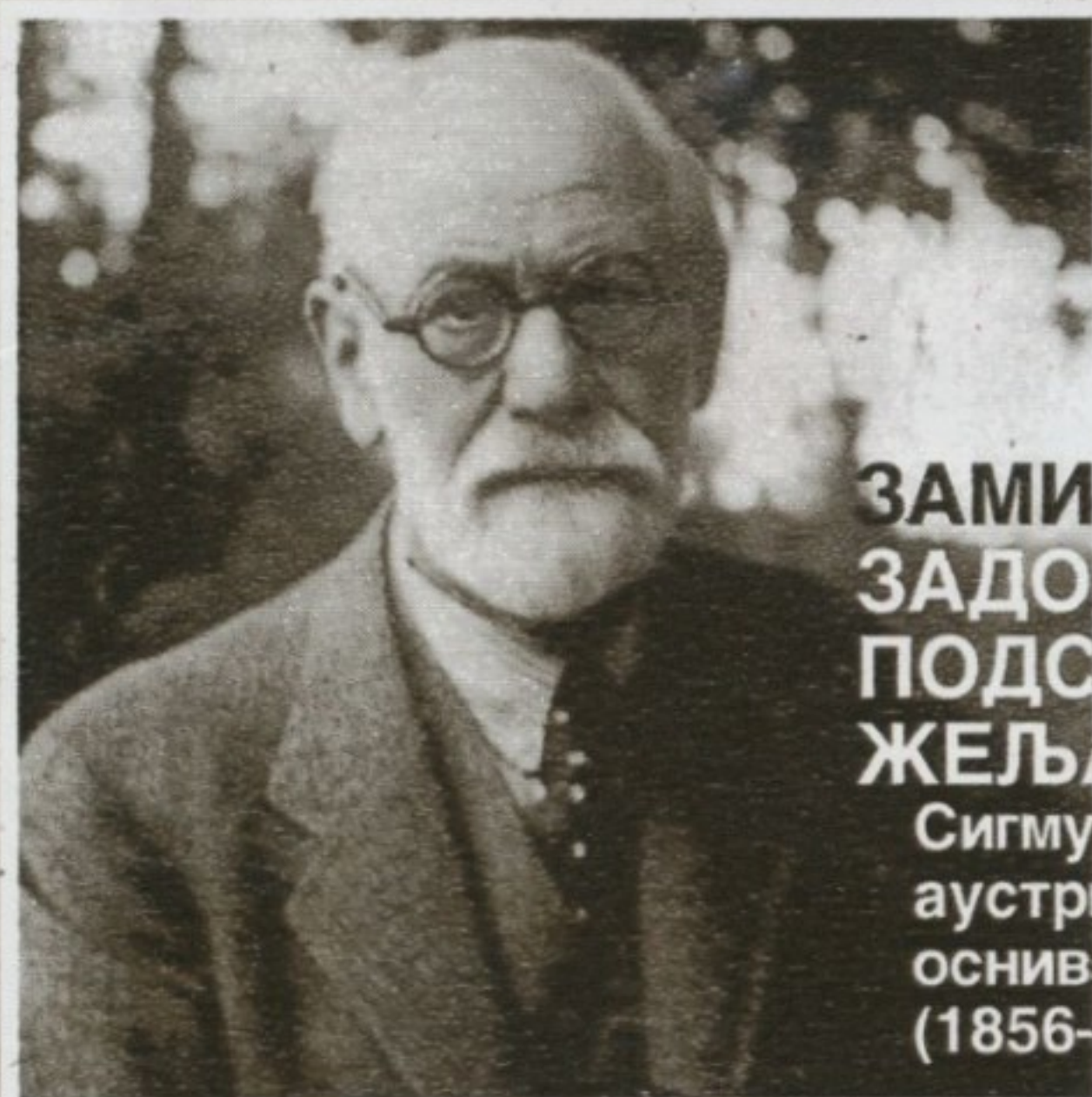
Мишел Монтењ
француски филозоф
(1533–1592)

ДЕЦА ЗАЛУДНОГ УМА.

Вилијем Шекспир
енглески драмски писац
(1564–1616)

**ШТО ЧОВЕК ВИШЕ САЊА, ТО
МАЊЕ ВЕРУЈЕ.**

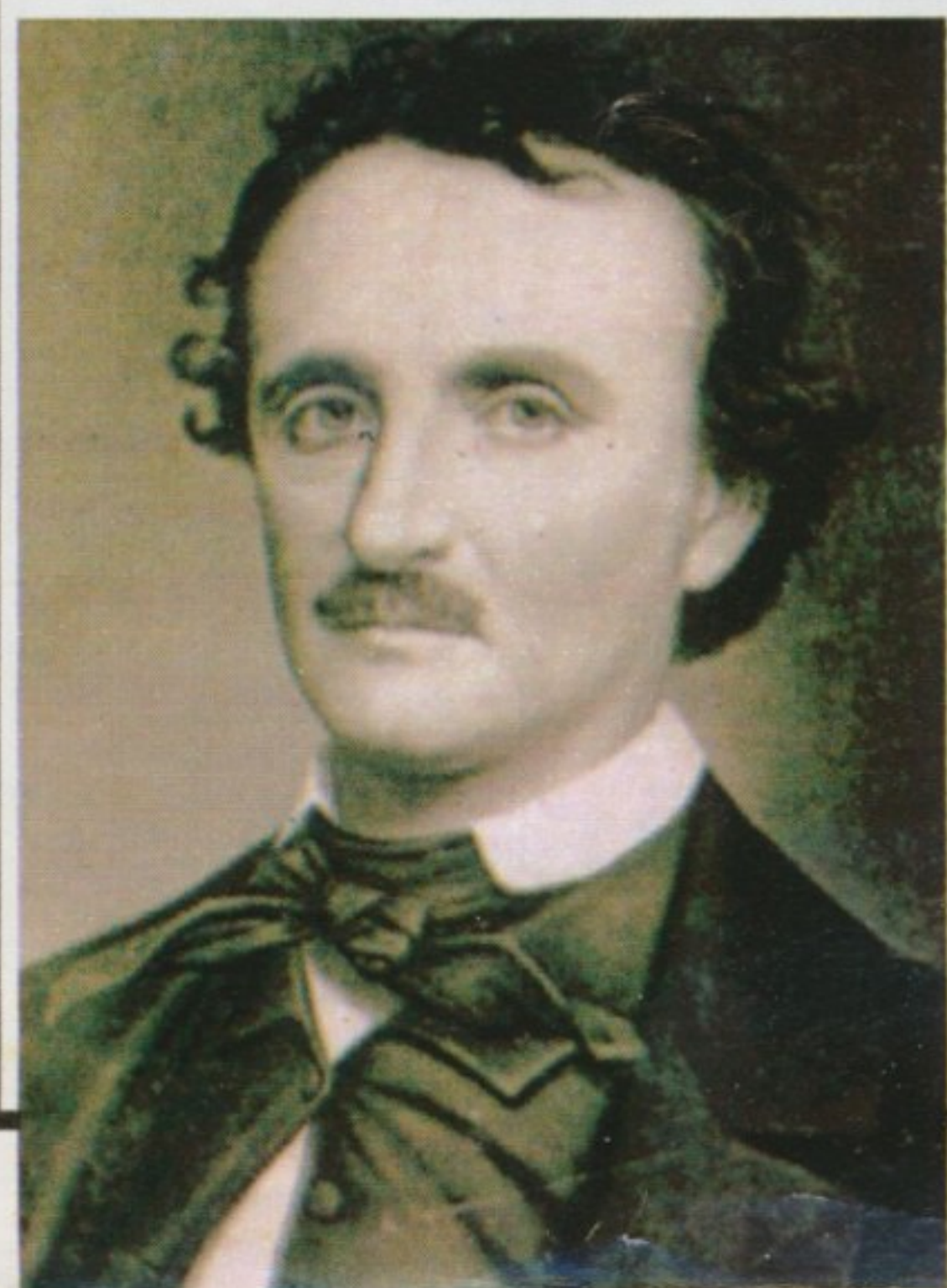
Хенри Луис Менкен
амерички новинар
(1880–1956)

**МАШТАЊЕ
КОЈЕ НАМ
ПОМАЖЕ ДА
ЗАСПИМО.**

**ЗАМИШЉЕНО
ЗАДОВОЉАВАЊЕ
ПОДСВЕСНИХ
ЖЕЉА.**

Сигмунд Фројд
аустријски психијатар,
оснивач психоанализе
(1856–1939)

**СВЕ ОНО ШТО
ВИДИМО И
ШТО НАМ СЕ
ЧЕНИ, НИЈЕ
НИШТА ДО
САН
УНУТАР СНА.**

Едгар Алан По
амерички
књижевник
(1809–1849)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД

GARFIELD

GARFIELD

GARFIELD

